

Marjo Jokitalo ja Tiina Mykkänen

**ISOSTOIMINNAN KEHITTÄMINEN SUOMEN
MERIMIESKIRKON TYÖHÖN BENELUX-MAISSA**

Opinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

Lokakuu 2009

TIIVISTELMÄ

Yksikkö Humanistinen ja kasvatustieteiden yksikkö, Ylivieskan yksikkö	Aika Lokakuu 2009	Tekijä/tekijät Marjo Jokitalo Tiina Mykkänen
Koulutusohjelma Kansalaistoiminta ja nuorisotyö		
Työn nimi Isostoiminnan kehittäminen Suomen Merimieskirkon työhön Benelux-maissa		
Työn ohjaaja KT Reetta Leppälä	Sivumäärä 72+57	
Työelämäohjaaja Jarmo Karjalainen, projektikoordinaattori		
<p>Suoritimme ulkomaanharjoittelun Suomen Merimieskirkolla Brysselissä syksyllä 2008. Isoskoulutus on toiminut Brysselissä ja Luxemburgissa merimieskirkon työntekijöiden ja vapaaehtoisten ohjaamina, mutta siihen ei ole aikaisemmin ollut selkeää runkoa tai materiaalia. Työnämme oli kehittää Suomen merimieskirkon isostoimintaa Benelux-maissa. Benelux-nimitys tulee maiden Belgium, Netherlands ja Luxemburg -alkukirjaimista.</p> <p>Tarkastelemme työssämme suomalaisperheiden liikkuvuutta ulkomailla ja kuinka monen kulttuurin keskellä kasvaminen voi vaikuttaa lapseen ja nuoreen. Lisäksi esittelemme lyhyesti Suomen merimieskirkon historiaa Belgiassa. Työmme painopiste on kuitenkin isostoiminnassa ja sen kehittämisessä. Harjoittelunohjaajamme projektikoordinaattori Jarmo Karjalaisen toiveena oli, että koulutus olisi kaksivuotinen ja se olisi mahdollista aloittaa kumpana vuonna tahansa. Tutkimus aloitettiin tekemällä kysely merimieskirkon työntekijöille ja vapaaehtoisille, sekä isoskoulutukseen osallistuneille nuorille. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisia asioita he pitävät tärkeinä asioina opetella isoskoulutuksessa. Nuorten kohdalla vastausprosentti oli 83,3 %, mikä oli korkea. Työntekijöiden ja vapaaehtoisten kohdalla vastausprosentti oli 25 %, mikä jäi alhaiseksi. Pysytimme hyödyntämään kyselyn tuloksia isoskoulutusten oppimiskokonaisuuksia suunniteltaessa.</p> <p>Isostoiminnan kehittämisen lähtökohtana oli saada aikaan isoskoulutukseen materiaali-paketti, joka sisältää koulutuskertojen tavoitteet, tuntimateriaalin sekä isoskoulutuksen ohjelman. Materiaalipaketin tarkoituksena oli myös saada lisää vapaaehtoisia ohjaamaan isoskoulutusta Benelux – maissa.</p>		
Asiasana Benelux- maat, isostoiminta, isoskoulutus, Suomen merimieskirkko		

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Humanities and Education, Ylivieska	Date October 2009	Author Marjo Jokitalo Tiina Mykkänen
Degree programme Civic Activity and Youth Work		
Name of thesis Development of group leading Finnish seamen's Mission in Benelux-lands		
Instructor Ed.D Reetta Leppälä	Pages 72+57	
Supervisor Jarmo Karjalainen, Projektkoordinator		
<p>We did our practical training abroad at the Finnish seamen's Mission in Brussels in the autumn of 2008. The group leader training for young confirmed volunteers in Brussels and Luxembourg has been led by volunteers and employees of the seamen's Mission but there had not been a clear outline or material for the training. The purpose of this final project was to develop the group leading training of the Finnish seamen's Mission in Benelux-countries. The name 'Benelux' derives from the two first initials of the names of Belgium, Netherlands and Luxemburg.</p> <p>In this thesis the mobility of Finnish families abroad was examined. The focus was also on how growing up among many cultures affect's a child or an adolescent. In addition the history of Finnish seamen's Mission in Belgium is also presented briefly. The main focus of this thesis was, however, on the group leading and its development. The advisor of our practical training, Jarmo Karjalainen wished that the training would last two years and that the training would be possible to begin at the beginning of both years. The research started with a questionnaire to the employees, volunteers, and also to the adolescents who took part in the group leader training. The aim of the questionnaire was to find out what they considered as important things to learn at the group leader training. The response rate among the adolescents was 83, 3%, which was high. Among the employees and volunteers the response rate was 25%, which remained low. The data acquired through the questionnaire could be used in planning the learning modules for the group leader training.</p> <p>The starting point for the development of group leading was to compile material for group leader Training that contains the goals of the training, class material and the program for the group leader training. The purpose of the material package was also to get more volunteers to lead the group leader training in Benelux-countries.</p>		
Key words Benelux- countries, Group leader, Group leader training for young confirmed volunteers, Finnish seamen's Mission		

ESIPUHE

Haluamme kiittää Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulua, joka mahdollisti harjoittelumme Belgian suomalaisella merimieskirkolla. Harjoittelumme aikana saimme nähdä ja kokea, mitä merimieskirkkotyö parhaimmillaan pitää sisällään. Työ oli monipuolista ja opettavaista, vaikka välillä tuntui että usko loppuu. Saimme silti paljon eväitä tulevaan työelämään.

Haluamme kiittää kaikkia Brysselin ja Antwerpenin työntekijöitä ja vapaaehtoisia. Erityisesti haluamme kiittää Brysselin pappilan entistä projektikoordinaattoria, nykyistä Rotterdamin merimieskirkon johtajaa Jarmo "Jamo" Karjalaista siitä, että hän teki työstämme merkityksellistä. Kuluneen vuoden aikana elämän tarkoituksenamme on ollut kehittää ja suunnitella merimieskirkon tarpeisiin sopivaa isoskoulutusta tämän opinnäytetyön muodossa. Ajattelemme "kaiholla" hankalia kysymyksiäsi. Mallo ja Tipi kiittää ja kumartaa.

Jaoimme kaksivuotisen koulutuksemme kahtia. Marjo on suunnitellut ja kirjoittanut koulutuskerroista minäkö isonen, iltaohjelma, joulumyyjäisiin osallistuminen, hartaus, leiri sekä leirin ongelmatilanteet. Tiina suunnitteli ja kirjoitti koulutuskerroista leikki on isosen työtä, sukellus Raamattuun, minä olen ihme, mitä usko on, mukulamessu ja lasten puuhapäivä sekä kerhonohjauksen pikakurssi. Suunnitelimme ja kirjoitimme yhdessä "erilaisuus on rikkaus" - kerran. Muuten teimme työn kokonaisuudessaan yhdessä.

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
ESIPUHE
SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	3
2 PERHEET ULKOMAILLA.....	6
2.1 Suomalaiset Belgiassa	7
2.2 Matkalaukkulapset.....	8
2.3 Sopeutuminen uuteen kulttuuriin.....	10
2.4 Monikulttuurisuuden vaikutukset lapsen identiteettiin ja kehitykseen ...	12
2.4.1 Kulttuuri-identiteetin kehittyminen.....	12
2.4.2 Monikulttuurisuuden vaikutuksia lapseen.....	14
2.5 Kansainväliset koulut	17
3 SUOMALAINEN MERIMIESKIRKKO BELGIASSA.....	19
3.1 Antwerpenista Brysseliin	20
3.2 Merimieskirkon toimintaan osallistuminen	21
3.3 Mitä kirkolta odotetaan?.....	22
3.4 Nuorisotyön kehittämisprojekti Benelux-maissa 2006–2009.....	24
3.5 Merimieskirkko perheiden tukijana.....	26
4 ISOSTOIMINNAN KEHITTYMINEN OSAKSI NUORISOTYÖTÄ	28
4.1 Isostoiminnan historia	28
4.2 Isostoiminnan vakiintuminen.....	29
4.3 Isostoiminta 2000-luvulla	29
4.4 Isostoiminta nuoren kasvun tukijana	30
4.4.1 Isoskoulutukseen tulevan nuoren elämäntilanne	31
4.4.2 Isoskoulutukseen tulevan nuoren usko	33
4.4.3 Isoskoulutukseen tulevan nuoren seurakuntayhteys.....	35
5 MITÄ ODOTAT ISOSKOULUTUKSELTA?	37
5.1 Tutkimusongelmat.....	37
5.2 Tutkimusmenetelmä	38
5.3 Kyselyn tulokset.....	39

5.4 Isosten kyselyn rakenne ja tulokset	39
5.5 Työntekijöiden ja vapaaehtoisten kyselyn rakenne ja tulokset.....	42
5.6 Yhteenveto	45
6 BELGIAN SUOMALAISEN MERIMIESKIRKON ISOSTOIMINTA	48
6.1 Isoskoulutuksen opetussuunnitelma.....	49
6.2 Ensimmäinen koulutusvuosi	50
6.2.1 Minäkö isonen?	51
6.2.2 Leikki on isosen työtä	52
6.2.3 Iltaohjelma.....	52
6.2.4 Joulumyyjäiset	54
6.2.5 Sukellus Raamattuun	54
6.2.6 Hartaus	55
6.2.7 Leiri	56
6.2.8 Minä olen ihme, suuri ihme.....	57
6.3 Toinen koulutusvuosi	58
6.3.1 Mitä usko on?.....	58
6.3.2 Leirin ongelmatilanteet.....	59
6.3.3 Mukulamessu ja lasten puuhapäivä.....	60
6.3.4 Kerho-ohjauksen pikakurssi	60
6.3.5 Erilaisuus on rikkaus!.....	61
7 POHDINTA.....	62
LÄHTEET	65
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Suoritimme ulkomaanharjoittelun Belgian suomalaisella merimieskirkolla Brysselissä 1.9.2008–19.12.2008. Harjoittelutehtäviimme kuului isokoulutuksen sisällön kehittäminen merimieskirkon työhön Benelux-maissa. Benelux-nimitys tulee Belgiä, Netherlands ja Luxembourg maiden alkukirjaimista.

Suomen evankelis-luterilainen merimieskirkko on toiminut Belgiassa vuodesta 1875. Suomalaisten määrän lisääntyessä toimintaa on pyritty laajentamaan ja lisäämään ulkosuomalaisten tarpeiden mukaisesti. Tänä päivänä merimieskirkko on ulkosuomalaisten kohtaamispaikka, joka pyrkii tarjoamaan erilaista vapaa-ajantoimintaa sekä suomenkielisiä jumalanpalveluksia. Merimieskirkot toimivat samalla myös suomalaisten turvasatamina, jotka pyrkivät auttamaan ja tukemaan ulkomailla liikkuvia suomalaisia.

Suomen liityttyä Euroopan Unioniin suomalaisten määrä kasvoi Belgiassa. Suomalaiset ovat muuttaneet Benelux-maihin erilaisiin virkamiestehtäviin. Heidän asumisensa maissa on useimmiten väliaikaista, mutta on saattanut muuttua pysyväksi. Perheiden mukana on muuttanut paljon lapsia ja nuoria Benelux-maiden alueelle, ja merimieskirkko on pyrkinyt toiminnallaan tukemaan lasten ja nuorten vapaa-ajantoimintaa ja sitä kautta heidän kasvuaan.

Lasten ja nuorten kohdalla elämä ulkomailla on huomattavasti erilaisempaa kuin Suomessa. He elävät monikulttuurisessa ympäristössä, joka osaltaan vaikuttaa lasten ja nuorten kasvuun ja identiteetin kehittymiseen. Lapsia ja nuoria tukevia verkostoja ei ulkomailla juuri ole. Koulut ovat usein akateemisia, ja vaatimustaso on korkealla. Koulunkäynti saatetaan aloittaa jo 4-vuotiaana. Edellä mainitut sei-

kat vaikuttavat lasten ja nuorten sopeutumiseen uuteen kulttuuriin ja uudessa asuinmaassa viihtymiseen.

Benelux-maiden nuorisotyönprojekti aloitettiin vuonna 2006. Projekti on mahdollistanut erilaisien nuorisotyön toimintamallien käytön ulkomailla; isoskoulutuksen, Avartin, nuorten leirit, nuorten toimikunnat sekä kouluyhteistyön. Projekti on pyrkinyt ottamaan huomioon lasten ja nuorten uuden elämäntilanteen ulkomailla ja toiminnallaan pyrkinyt tukemaan lapsia ja nuoria.

Meneillään olevan nuorisotyönprojektin toiminnallinen vaihe päättyi syksyllä 2008, ja tästä johtuen merimieskirkon toiveena oli, että nuorisotyötoiminta ja siihen sisältyvä isoskoulutus voisivat jatkua vapaaehtoisten työntekijöiden muodossa. Tästä muodostui tutkimuksemme tärkein tavoite. Isoskoulutuksen kehittämisen haasteena oli merimieskirkon kontekstin huomioon ottaminen. Nuorisotyön toiminta poikkeaa Benelux-maissa Suomen seurakunnissa käytettävistä toimintamalleista, sillä nuorisotyöstä vastaavia työntekijöitä ei ole. Projektikoordinaattorin Jarmo Karjalaisen toiveena oli saada kaksivuotinen isoskoulutus, joka olisi mahdollista aloittaa kumpana vuonna tahansa.

Isoskoulutussisältöjä suunniteltaessa teimme kyselyn isoskoulutettaville ja työntekijöille siitä, mitä he pitävät tärkeinä asioina käsitellä koulutuksessa. Kyselylomake oli strukturoitu, mutta siinä oli mukana myös avoimia kysymyksiä. Kyselyyn vastasi 15 isoskoulutettavaa, joista seitsemän asuivat Brysselissä ja kahdeksan Luxemburgissa. Lähes kaikki isoskoulutukseen osallistuvat nuoret vastasivat kyselyyn. Lähetimme kyselyn yhteensä kuudelle (6) työntekijälle ja kahdelle (2) vapaaehtoiselle. Kyselyn vastauksien pohjalta valmistelimme isoskoulutuksen oppimiskokonaisuudet, joissa pyrimme ottamaan huomioon koulujen akateemisen ope-

tuksen. Pyrimme koulutuksella tukemaan nuorten luovaa puolta keskittymällä tekemisen kautta oppimiseen.

Isokoulutuksesta meidän tuli tehdä selkeä materiaalipaketti, joka sisältää jokaisen isokoulutuskerran tavoitteet, ohjelman sekä oppimiskokonaisuuksien sisällöt. Isokoulutusmateriaalin tavoitteena on helpottaa jo toiminnassa mukana olevien vapaaehtoisten työtä. Materiaalin toisena tavoitteena on mahdollisesti tuoda lisää uusia vapaaehtoisia ohjaamaan isokoulutusta Benelux-maissa.

2 PERHEET ULKOMAILLA

Ulkomaille muuttaa vuosittain tuhansia suomalaisia perheitä. Perheiden mukana muuttaa suuri määrä lapsia ja nuoria joiden vanhemmat voivat olla diplomaatteja, kehitys yhteistyöntekijöitä, monikansallisten yritysten henkilöstöä tai lähetystyöntekijöitä. Suomalaiset ovat muiden kansallisuuksien tavoin liikkuneet sekä siirtolaisina että nykyisin kansainvälisen talouden liikuttamina (Junkkari & Junkkari 2003, 11.)

Siirtolaisuudella tarkoitetaan yksin tai henkilöryhmien kanssa muuttavia, tavallisesti perheitä, jotka muuttavat vapaaehtoisesti asuinmaasta toiseen. Siirtolaisuus on yleensä mielletty lopulliseksi, pääosin taloudellisten syiden sanelemaksi elämänratkaisuksi. Nykyajan siirtolaisia ovat määräajaksi-, sekä tavoitesiirtolaiset ja uussiirtolaiset. Siirtolaisilla on yleensä hyvä koulutus sekä ammattitaito. Ulkomaille lähdetään alun perin vain määräajaksi kartuttamaan kielitaitoa, jouduttamaan urakehitystä tai hankkimaan uusia elämänkokemuksia. Usein tilapäinen oleskelu muuttuu pysyväksi. Ulkomaille asuvista tai asuneista suomalaisista, sekä heidän jälkeläisistään käytetään nimitystä ulkosuomalaiset. (Räsänen 2004, 10–11.)

Määräaikaissiirtolaisuus kuvaa hyvin Belgiassa asuvia suomalaisia, jotka ovat muuttaneet maahan työn perässä. Määräaikaissiirtolaisuudella tarkoitetaan henkilöitä, joiden tarkoitus on asua maassa vain tietty ajanjakso. Belgiassa on hyvät työmahdollisuudet hyvin koulutetuille ja ammattinsa osaaville suomalaisille. Benelux-maihin muutetaan yleensä työn vuoksi. (Räsänen 2004, 11.)

2.1 Suomalaiset Belgiassa

Antti Räsänen Helsingin yliopistosta, käytännöllisen teologian laitoksesta, on tutkinut suomalaisia perheitä, heidän uskonnollisuuttaan ja sopeutumistaan Belgiassa. Tutkimus oli käynnistynyt kesällä 2001 ja projektin tavoitteena oli ollut selvittää millaista suomalaisten elämä ulkomailla on. Tutkimuksen tarkoitus oli saada selville, mitä kirkolta ja uskonnolta odotetaan ulkomailla asuttaessa. Tutkimus oli päätetty keskittää yhteen maahan, Belgiaan jossa suomalaisia on paljon suhteutettuna kirkon toiminnan resursseihin. (Räsänen 2004, 7-8.)

Räsänen tutkimus (2004) ilmentää suomalaisperheiden elinoloja Belgiassa sekä heidän odotuksiaan merimieskirkon toiminnalta. Suomen Merimieskirkon työn lähtökohtana on evankelis-luterilaisen kirkon työn lisäksi tukea kaukana kotimaasta liikkuvia merenkulkijoita ja siirtolaisia, sekä auttaa ulkomailla vaikeuksiin joutuneita suomalaisia. Heidän odotuksiaan merimieskirkon toiminnalta, on syytä tarkastella, jotta sitä voitaisiin kehittää tarpeiden mukaisesti. Räsänen teettämässä tutkimuksessa ilmeni myös suomalaisnuorten tarve vertaisryhmiin, joista isokoulutuksella on merkittävä rooli. (Belgian suomalainen merimieskirkko 2009.)

Kyselylomake oli lähetetty 897 Belgian Suomi-klubin jäsenelle. 400 kyselylomakkeen saanutta oli palauttanut lomakkeen. Palauttaneista naisia oli 290 (72,5 %) ja miehiä oli 110 (27,5 %). Aineiston määrää pidettiin riittävänä, mutta sukupuolijakauma oli vino, koska Suomi-klubiin liitytään yleensä pariskunnittain. Tämä osaltaan oli vaikuttanut siihen, että kyselylomake postitettiin vain suomenkielisenä, jonka johdosta belgialaisen kanssa avioituneiden suomalaisnaisten puoliset eivät voineet vastata kyselyyn. Ei-suomalaisten puolisoitten vastaukset olisivat kuitenkin omalla tavallaan vääristäneet tuloksia, koska tutkimuksen kohteena olivat Belgiassa asuvat suomalaiset. (Räsänen 2004, 51.)

2.2 Matkalaukkulapset

Räsänen teettämän tutkimuksen mukaan (2004) Belgiassa asuvat suomalaiset ovat enimmäkseen naimisissa ja perheellisiä. Kyselyyn vastanneista 65 % (N=258) oli naimisissa, ja lapsia oli 61 % (N=244) vastanneilla. Naimattomia Belgian suomalaisia oli 19 % (N=76) sekä avoliitossa suomalaisia elää Belgiassa 8 % (N=31) vastaajajoukosta. (Räsänen 2004, 52–53.)

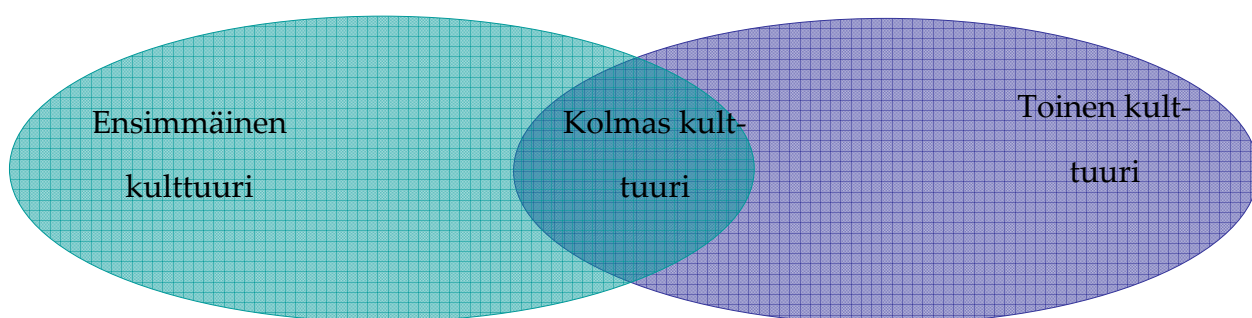
Suomeen verrattuna Belgiassa asuvien perheissä on keskimääräistä enemmän lapsia. Belgiassa yhtä perhettä kohti lapsia on 1,93, kun taas Suomessa vastaava luku on 1,83. Ulkomaille suurperheen kanssa muuttaminen on työläs ja vaivalloinen prosessi. Perheen koko ja vanhempien koulutustaso ovat riippuvaisia toisistaan. Mitä enemmän vanhemmilla on koulutusta, sitä todennäköisemmin lapsia on vähän, yleensä korkeintaan kaksi. Suurperheet ovat useimmiten syntyneet vasta Belgiassa. Tutkimukseen osallistuneista vain yksi perhe oli muuttanut Belgiaan suurperheen kanssa. (Räsänen 2004, 76.)

Ann-Christine Marttinen alkoi käyttää lapsista ja nuorista, jotka ovat asuneet osan kehitys vuosistaan ulkomailla, nimitystä matkalaukkulapset. Matkalaukkulasten vanhemmat ovat esimerkiksi työnsä vuoksi muuttaneet perheineen ulkomaille. Marttinen lukee matkalaukkulapsiksi myös maahanmuuttaja- ja pakolaislapset sekä ulkomailta adoptoidut lapset. (Tikka 2004, 14.)

Muuttajalapsista käytetään myös nimityksiä ”global nomad” eli globaali paimentolainen ja ”Third Culture Kids” eli kolmannen kulttuurin kasvatti. Matkalaukkulasten tapaan global nomad -termillä viitataan lapseen tai nuoreen, joka on elänyt lapsuutensa ulkomailla. Käsite sisältää globaalien kokemusten: lapsen eri asuinpaikkojen myötä tämän laajentunut maailmankuva ja laaja kansainvälinen ystävä-

piiri. Kolmannen kulttuurin kasvatti puolestaan on oppinut tasapainottelemaan synnyinkulttuurinsa sekä uuden kotimaansa kulttuurin välimaastossa. (Tikka 2004, 7, 14.)

Tyypillistä näille lapsille on, että heidän ympärillään elävät ihmiset ja fyysinen ympäristö voivat vaihtua moneen kertaan. Globalistumisen myötä voidaan kohta pitää normaalina sitä, että monen kulttuurin keskellä kasvaminen tulee enemänkin normiksi kuin poikkeukseksi. Nekin ihmiset jotka eivät lähde kotimaastaan, elävät tämän ilmiön keskellä, sillä oma maa kansainvälistyy. (Junkkari & Junkkari 2003, 117.)

KUVIO 1. Kolmannen kulttuurin muotoutuminen. (Karjalainen 2005, 2.)

Kuvio kuvaa kolmannen kulttuurin muotoutumista. Ensimmäiseen kulttuuriin vaikuttaa lasten ja nuorten vanhempien kulttuuri. Toinen kulttuuri kuvastaa uuden asuinmaan kulttuuriympäristöä. Kolmas kulttuuri on siis lasten ja nuorten itse muodostama kulttuuri. Lasten ja nuorten kolmas kulttuuri ei ole näkyvä vaan mielentasolla oleva kulttuuri. Lapsi rakentaa suhteita kaikkiin kolmeen kulttuuriin, mutta ei kuulu kokonaisuudessaan mihinkään. (Karjalainen 2005, 1-2.)

Tullakseen "aidoksi" kolmannen kulttuurin kasvatiksi lapsen tai nuoren on asuttava ulkomailla jossain vaiheessa 18 ensimmäisen elinvuotensa aikana. Tällöin

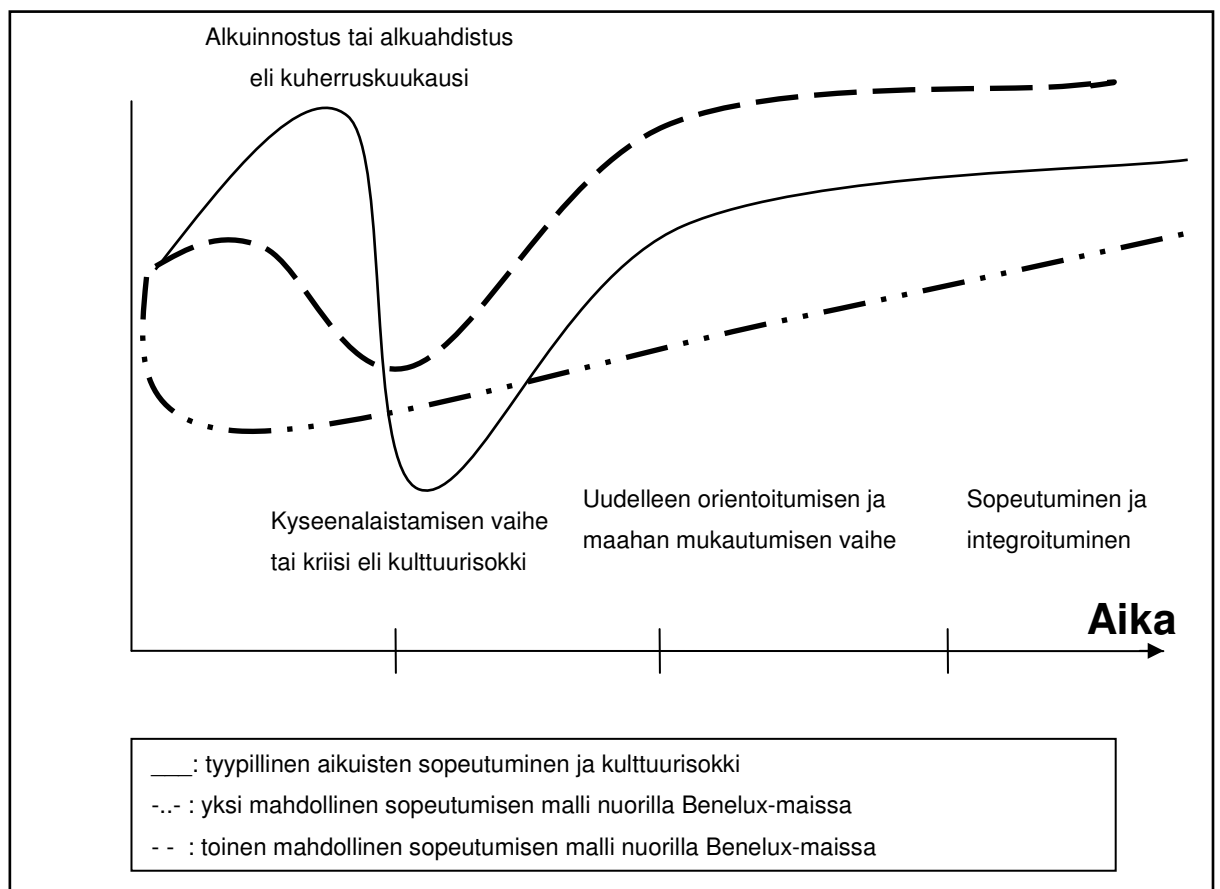
kokemukset vieraasta kulttuurista kertyvät sinä aikana, jolloin lapsen/nuoren tunne omasta identiteetistä, ihmissuhteista ja näkemys maailmasta muotoutuvat merkittävällä tavalla. Eläminen monien kulttuurien vaikutuksessa tärkeiden kehitysvuosien aikana muovaa kolmannen kulttuurin lapsen persoonallisuutta syvällisesti. (Junkkari & Junkkari 2003, 118–119.)

2.3 Sopeutuminen uuteen kulttuuriin

Muuttoon voidaan suhtautua kolmella eri tavalla. Ensimmäisen ryhmän muodostavat henkilöt, jotka suhtautuvat muuttoon ulkomaille innostuneesti. Toiseen ryhmään kuuluvat henkilöt, jotka kokevat muuton ulkomaille negatiivisena asiana, sillä kaverit ja sukulaiset jäävät kotimaahan. Kolmanteen ryhmään kuuluvat henkilöt, jotka kokevat muuton ulkomaille samantekevänä. Muutto koetaan sitä helpompana, mitä nuorempana muutto ulkomaille tapahtuu. (Karjalainen 2005, 6.)

Alle kouluikäisen lapsen kanssa muutto uuteen maahan on helpointa, sillä lasten turvallisuuden tunne on kiinni vanhempien hyvinvoinnista ja läsnäolosta. Pienet lapset kykenevät myös leikkimään keskenään, vaikka heillä ei olisi alkuun yhteistä kieltä. Mitä enemmän vanhemmat selittävät uudesta maasta ja sen kulttuurista, sitä helpompi lapsien on valmistautua muuttoon sekä sopeutua uuteen kotimaahansa. (Junkkari & Junkkari 2003, 29.)

Murrosikäisten nuorten kanssa ensikertaa uuteen kulttuuriin muuttaminen on harkittava tarkkaan, sillä kyseessä ei ole vaihto-oppilasvuosi, jolloin nuori elää kansallisessa kodissa ja saa luontevat kontaktit paikalliseen elämään ja kouluun. Suomessa hyvin pärjännyt avoin nuori voi lukkiutua uudessa kieliympäristössä, ystävyysuhteiden luominen vie aikaa ja hän ahdistuu. (Marttinen 1992, 21–22.)

KUVIO 2. Nuoren sopeutumisen vaiheet Benelux-maissa. (Karjalainen 2005, 7.)

Kulttuurisokki lähtee liikkeelle kuherruskuukaudesta, jonka muuttaja kokee ensimmäisten kuukausien aikana. Ensireaktioita ovat uutuudenviehätys, innostus sekä ihmetys. Muutaman kuukauden kuluttua muuttaja ajautuu kulttuurisokkiin, jonka johdosta uuden maan hienous alkaa hälvetä, kielen sekä kulttuurin erot alkavat herättämään muuttajassa vihaa, ahdistusta ja hätää. Suhde ympäristöön muuttuu kielteisemmäksi. (Tikka 2004, 52.)

Kulttuurisokin jälkeen tulee toipumisen ja mukautumisen vaihe, jolloin muuttaja alkaa sopeutumaan uuteen maahan sekä kulttuurin erityispiirteisiin. Nuori on voinut löytää ystäviä ja saada asemansa vakiintumaan koulussa, harrastuksissa ja muissa arkipäivän asioissa. Sopeutumisen ja vakaan tilan muuttaja saavuttaa, kun

hän kokee kuuluvansa uuteen kulttuuriin. Sopeutumisen jälkeenkin muuttaja voi kokea stressiä ja hämmennystä kaikesta uudesta, mutta on hyväksynyt uuden elämäntilanteensa. (Tikka 2004, 53.)

2.4 Monikulttuurisuuden vaikutukset lapsen identiteettiin ja kehitykseen

Nuoruusiän suurin kehitystehtävä on identiteetin muodostaminen. Identiteetin kehitys alkaa syntymän jälkeen, mutta nuoruudessa identiteetin hahmottaminen voimistuu. Identiteetin muokkaamisen pohjalla on nuoren aikaisemmat kokemukset ja niistä syntyneet voimavarat. Identiteetti on pysyvä ja jatkuvaa oman yksilöllisyyden ja minuuden kokemistapaa. Identiteetti koostuu useasta osa-alueesta; fyysinen, sosiaalinen ja uskonnollinen identiteetti, sukupuoli-identiteetti sekä ammatti-identiteetti. Identiteetin muotoutumiseen edellytetään kykyä tuntea itsensä ja elämänsä ehyeksi kokonaisuudeksi. (Jarasto & Sinervo 1999, 16–17.)

2.4.1 Kulttuuri-identiteetin kehittyminen

Ulkomaille muutto ja ulkomailla asuminen vaikuttavat lapsen elämään, hänen valintoihinsa aikuisena ja lapsen identiteetin kehittymiseen (Tikka, 2004. 7.) Kulttuuri-identiteetillä tarkoitetaan sen mieltämistä, mihin kulttuurisesti kuuluu. Lapsen kulttuuri-identiteetin kehitykseen vaikuttavat koti, kieli, historia, perinteet, uskonto, taide, luonto ja ympäröivä yhteisö.

Kulttuurisen tasapainon löytäminen, on tärkeää ihmisen hyvinvoinnin kannalta. Tieto siitä, kuinka asiat ovat ja toimivat tietyssä yhteisössä, antaa vakautta, vapautta ja syvän turvallisuuden ja kuulumisen tunteen johonkin. Kolmannen kulttuurin lasten vanhemmat ovat jo ennen muuttoa ehtineet rakentaa itselleen kulttuuri-

identiteetin. Vanhempien kulttuuri-identiteetti pohjautuu sille kulttuurille, jossa he ovat suurimman osan elämästään viettäneet. (Junkkari & Junkkari 2003, 119.)

Aikuiselle on kehittynyt hänen kotikulttuurissaan myös niin sanottu kulttuurisuodatin, minkä vuoksi aikuinen saa ulkomailla asumisesta enemmänkin kulttuurillisia kokemuksia. Omaa kulttuuri-identiteettiään vasta rakentavaan lapseen liikkuva elämäntapa vaikuttaa merkittävästi ja peruuttamattomasti, sillä lapselle ei ole kehittynyt samankaltaista kulttuurisuodatinta kuin aikuiselle. Lapsi omaksuu asuinmaansa kulttuurin samaan tapaan kuin siellä asuvat lapset. (Tikka 2004, 17.)

Lapset sisäistävät kulttuurien piirteitä vanhempien kulttuurista, mutta ulkomailla sitä muovaavat myös muu yhteisö, koulu ja kaveripiiri. Tämän vuoksi lapsi omaksuu erilaisen kulttuuri-identiteetin kuin vanhempansa, joiden arvomaailma ja identiteetti ovat saaneet muotonsa jo kotikulttuurista. Ulkomailla asumisen ajan vielä kulttuuri-identiteettiään etsivän lapsen kulttuuri-identiteetti alkaa muuttua uuden asuinmaan kulttuurin mukaisesti. Monikulttuurisessa ympäristössä kasva-va lapsi joutuu miettimään, mitä kulttuuria hänen tulee noudattaa: kuuluuko hän niihin kaikkiin, ei mihinkään vai johonkin niistä. (Junkkari & Junkkari 2003, 120.)

Ulkomailla lapsiaan kasvattavien vanhempien, voi olla vaikea saada lapsiaan omaksumaan uudesta kulttuurista vain omaan kulttuuriinsa sopivia arvoja ja normeja, koska lapsi elää kahden kulttuurin välimaastossa. Vanhempien kulttuurin siirtäminen katkeaa tai se ainakin pätkii ulkomaille muutettaessa. Vanhemmil-la ei enää ole sen ympäristön kulttuurista tukea kasvatuksessa, jossa he itse ovat kasvaneet. (Tikka 2004, 35.)

2.4.2 Monikulttuurisuuden vaikutuksia lapseen

Lapselta saattaa kulua kauan aikaa hänen yrittäessään ymmärtää itseään ja monikulttuurisen elämän luomia kysymyksiä. Monikulttuurisessa maailmassa elänyt lapsi on ymmärtänyt jo pienenä, että on monta erilaista tapaa hahmottaa todellisuus. Näiden lasten maailmankuva on moniulotteisempi kuin yhden kulttuurin keskellä eläneillä lapsilla. Monikulttuurisuudessa eläneet lapset ymmärtävät konkreettisten kokemusten tasolla eri kulttuurien käytäntöjä. Toisaalta heillä voi olla tietämättömyyttä kotikulttuuristaan, maansa historiasta tai omasta suvustaan. (Junkkari & Junkkari 2003, 121.)

Monikulttuurisista lapsista tulee usein eri kulttuurien välisiä sillanrakentajia, niin sanottuja kulttuuri kameleontteja. Tällainen lapsi on kulttuurisesti sopeutuva, sillä he pystyvät helposti vaihtamaan kieltä, olemaan tekemisissä erilaisten ihmisten kanssa tai oppimaan eri kulttuureille ominaisia käyttäytymistapoja. Vaikka nopea ”värinvaihtaminen” auttaa jokapäiväisessä elämässä, tällaiselta lapselta voi puuttua aito kulttuurinen tasapaino. Muut voivat huomata hänen kykynsä nopeisiin muutoksiin eri tilanteissa ja saada heidät miettimään, voivatko he luottaa siihen, mitä hän sanoo ja tekee. (Junkkari & Junkkari 2003, 122.)

Nämä lapset voivat samanaikaisesti olla myös ennakkoluulottomia sekä ennakkoluuloisia. He ymmärtävät, että erilaiset ihmiset voivat olla tasavertaisia toimijoita. Monessa maassa asumisen suurin anti tulee ystävien erilaisuuden tuoman rikkauksen ja näköalojen laajuuden kautta. Tässä mielessä kolmannen kulttuurin lapset ovat vähemmän ennakkoluuloisia kuin vain yhdessä kulttuurissa kasvaneet lapset. Samanaikaisesti he voivat kuitenkin olla hyvinkin ennakkoluuloisia esimerkiksi kotimaansa kulttuuria kohtaan. Kansainvälinen suomalaislapsi saattaa suh-

tautua jopa halveksuvasti suomalaiseen peruselämänmuotoon, suomalaisten kaipa alaisuuteen ja ennakkoluuloisuuteen. (Junkkari & Junkkari 2003, 122–123.)

Monikulttuuristen lasten kyky nähdä asioita monipuolisesti voi tehdä heistä karsimättömiä ja ylimielisiä varsinkin suhteessa kotimaansa ihmisiin. Lapset eivät itse välttämättä tajua, kuinka paljon monikulttuurinen elämä on voinut vaikuttaa heidän tapaansa nähdä asioita. He saattavat helposti alkaa pitää itseään muita älykkäämpinä, vaikka kysymys on pelkästään erilaisesta elämäkokemuksesta. Ylimielisyys voi tulla osaksi heidän identiteettiään ja he haluavat korostaa sitä, että ovat ”erilaisia” kuin muut. (Junkkari & Junkkari 2003, 123.)

Kolmannen kulttuurin lapsilla on todettu olevan myös ristiriitaisia tapoja päättää asioista. Tämä johtuu siitä, että asuminen on väliaikaista. Lapsella on tunne siitä, että elämä on nyt ja se täytyy elää mahdollisimman täysillä, sillä koskaan ei tiedä, milloin on taas muutettava. Heidän suunnitelmansa ystävien, koulun sekä harrastusten suhteen on usein kaatunut siihen, että vanhemman työ on edellyttänyt muuttamista uuteen maahan. Miksi yleensä tehdä päätöksiä; minun on kuitenkin lähdettävä. (Junkkari & Junkkari 2003, 123.)

Aikuistuessaan kolmannen kulttuurin lapsilla on tieto siitä, että maailmassa on paljon nähtävää. Tämä näkyy aikuistuessaa levottomuutena, sillä lukuisat vaihtoehdot pitävät nuoria jatkuvasti liikkeessä. Vaihtoehtojen runsaus vaikeuttaa päätösten tekoa aikuisena. Vaihtoehtoista voi myös tulla nuorelle vankila: koskaan ei ole varma, onko valinnut ”oikein” vai olisiko jossain parempi vaihtoehto. Nykyhetki ei riitä nuorille, vaan aina jotakin puuttuu. Tämä johtuu epärealistisesta taakertumisesta menneisyyteen ja jatkuvasta odotuksesta sen suhteen, että seuraava paikka on viimein koti. Nämä syyt saavat kolmannen kulttuurin lapsen vaeltaamaan jatkuvasti paikasta toiseen. (Junkkari & Junkkari 2003, 220.)

David Pollock ja Ruth Van Reken ovat tehneet tutkimuksen matkalaukkulapsista, jonka mukaan monelle aikuiseksi kasvaneelle lapselle tyypillisiä ominaisuuksia ovat epätasainen kypsyys ja viivästynyt murrosikä. Lapsi saa usein kuulla vaikuttavansa vanhemmalta, mitä hän oikeasti on. Monen murrosikä voi alkaa vasta 22–24-vuotiaana tai jopa myöhemmin. Tämä johtuu siitä, että lapset ja nuoret eivät pysty testaamaan ja sisäistämään kulttuurin tapoja sekä arvoja, koska kaikki muuttuvat usein. (Junkkari & Junkkari 2003, 220.)

Jos nuori on joutunut elämään paljon erossa vanhemmistaan, näiden arvoja ei ole mahdollista testata. Osa nuorista kiinnittyy vanhempiinsa vanhempana korvataksseen menetettyjä vuosia. Jotkut kolmannen kulttuurin lapsista ihannoivat vanhempia ja heidän arvojaan eivätkä kyseenalaista näitä elementtejä ennen kuin kolmikymppisinä. (Junkkari & Junkkari 2003, 220.)

Samankaltaisen havainnon teimme pidettäessä rippikouluoppituntia kymmenestä käskystä. Kysyimme tunnin aikana 15-vuotiailta rippikoululaisilta heidän suhdettaan omiin vanhempiinsa. Kukaan heistä ei myöntänyt tapelleensa tai kyseenalaistaneensa vanhempiensa asettamia sääntöjä, esimerkiksi kotiintuloajoista, vaikka nuoruuteen kuuluu olennaisena osana kodin arvojen ja normien kyseenalaistaminen.

Kodin ja vallitsevan aikuiskulttuurin vastustaminen on luonnollinen osa nuoruuden kehitystehtävää. Normeja vastaan taistellessa nuori muodostaa omaa maailmankatsomustaan. Mikäli näin ei käy nuoruudessa, ihminen joutuu käsittelemään näitä kehitystehtäviä myöhemmällä iällä. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 2007, 18, 20.)

Parhaimmillaan kansainvälinen lapsuus kuitenkin antaa monikulttuurisia, sosiaalisia ja kielellisiä taitoja. Elämä kulttuurien keskellä antaa eläytyvää kykyä tajuta, kuinka kulttuurit toimivat, minkä vuoksi se antaa heille mahdollisuuden toimia sillanrakentajina eri kulttuurien välillä. Sosiaaliset ja kielelliset taidot ovat suuri henkinen pääoma: elämä jatkuvan muutoksen kanssa antaa heille voimakkaan tunteen siitä, että he selviävät hyvin erilaisissa tilanteissa. Uuden kielen oppiminen varhaisessa vaiheessa terävöittää ajattelutaitoja ja auttaa lasta pärjäämään koulumaailmassa. (Junkkari & Junkkari 2003, 124.)

2.5 Kansainväliset koulut

Koulusta muodostuu lapselle merkittävä kulttuurinen ympäristö, joka vaikuttaa lapseen. Lapsen kannalta ajatellen koulunkäynti on sisäänpääsy uuteen kulttuuriin. Koulumaailma kehittää yksilön uskomuksia, taitoja ja tuntemuksia sekä tuo samalla esiin koulun oman kulttuurin tavan selittää luontoa ja maailmaa. Sosiaalisesti ajatellen koulu on tärkeä osa lapsen itsetunnon ja minäkäsityksen kehitykselle. (Tikka 2004, 66.)

Ulkomailla asuttaessa, koulu on lapselle ensimmäinen kosketuskohta uuden asuinmaansa kanssa. Kouluun sopeutumiseen vaikuttaa monet tekijät; koulun henkilökunta, opettajien asenne, luokkatoverit sekä läksyjen taso ja määrä. Lapsen ikäkin vaikuttaa kouluun sopeutumiseen; nuoremman lapsen on helpompi sopeutua kouluarkeen kuin vanhemman. Kun oppilailla on samanlainen kolmannen kulttuurin tausta, koulutoverit voivat toimia tärkeänä vertaistukiryhmänä toisilleen. (Tikka 2004, 67–69, 72–73.)

Koulun käyminen täyttää ison osan lapsen elämästä, joten ei ole yhdentekevää, millaista koulua lapsi käy. Koulu vaihtoehtoja on monia; kansainvälinen koulu,

paikallinen koulu, asuntola tai etäopiskelu. Opetuskieli olisi tärkeää pitää samana, sillä ei ole helppo oppia eri aineiden termejä uudella kielellä. Koulujärjestelmät voivat poiketa ja oppiaineissa voidaan painottaa eri asioita kuin Suomessa. Koulupäivien pituus, ainejako, luokka-asteet, mahdollinen koulupuku, kurinpito ja kouluvaatimukset vaihtelevat maittain. (Tikka 2004, 70–71.)

3 SUOMALAINEN MERIMIESKIRKKO BELGIASSA

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on aina pyrkinyt toimimaan kaikkialla, missä suomalaisia asuu ja elää (Räsänen 2004, 7). Suomalaiset merimieskirkot ovat toimineet ulkomailla asuvien ja liikkuvien suomalaisten turvasatamina sekä kohtaamispaikkoina 1800-luvun lopulta alkaen. Belgian Antwerpenissa merimieslähetystyön aloittaminen oli esillä jo aivan Merimieslähetysseuran toiminnan alkuaikoina vuonna 1875, mutta asian toteuttaminen jäi aluksi muiden hankkeiden varjoon. Koska Antwerpen oli jo tuolloin yksi Euroopan suurimmista satamakaupungeista, sieltä tuli varhaisessa vaiheessa pyyntöjä merimieslähetystyöaseman perustamisesta Antwerpeniin. Protestanttisen merimieslähetystyön aloittaminen katolisessa Belgiassa ei ollut helppo tehtävä ja pitkän prosessin jälkeen Suomen merimieskirkontyö alkoi Antwerpenissa vuonna 1905. (Raitis 2005, 7-11, 17.)

Euroopassa syttyneet maailmansodat sekä Suomen talvisota vaikuttivat kaikki osaltaan Antwerpenin merimieskirkon toiminnan väliaikaiseen seisahtumiseen tai toiminnan supistamiseen. Maailmansodissa Antwerpen joutui sotänäyttämöksi keskeisen satama sijaintinsa vuoksi ja Suomen talvisota veti suomalaisia puolustamaan kotimaataan. Syksyllä 1943 toiminta alkoi kuitenkin jälleen vilkastua suomalaisten merenkulkijoiden vuoksi. (Raitis 2005, 31, 64, 72.)

1970-luvun loppupuolella alkoi Antwerpenin kirkolla käydä merimiesten ohella uusi kävijäryhmä: suomalaiset raskaan liikenteen kuljettajat. Uuteen kävijäryhmään vaikutti Antwerpenin sijainti kahden Euroopan halki kulkevan moottoritien solmukohdassa. 1980-luvulle tultaessa merimiesten osuus kirkolla kävijöistä laski tasaisesti, vaikka laivaliikenne vilkastui. Maissa tapahtuvan toiminnan vähenemisen myötä merimieskirkon painopistekin siirtyi toisaalle; kirkolta laivalle. Vuosi-

kymmenen kuluessa raskaan liikenteen kuljettajista muodostui Antwerpenin merimieskirkon suurin yksittäinen kävijäryhmä. (Raitis 2005, 108, 115, 121.)

3.1 Antwerpenista Brysseliin

1980-luvulla alkoi Belgiassa asuvien suomalaisten määrä hiljalleen kasvaa. Erityisesti Brysselin alueelle asettui yhä enemmän suomalaisia. Oli ryhdyttävä pohtimaan kirkollisen työn järjestämistä Brysselin alueelle. 1980-luvulla merimieskirkon toimintaa laajennettiin sekä Brysseliin että Luxemburgiin jumalanpalvelusten muodossa. Pääajatuksena oli, että Antwerpenin merimieskirkko olisi koko Belgian suomalaisen toiminnan keskus. (Raitis 2005, 120–121.)

Vaikka johtoajatuksena oli yhden toimipisteen strategia, Suomen liittyminen Euroopan unioniin vuonna 1995 muutti suunnitelmia. Suomalaisten siirtolaisten määrä Brysselin alueella kasvoi räjähdysmäisesti. Tämän myötä alkoi yhä voimakkaammin tulla esille ajatus toisen toimipisteen perustamisesta Brysseliin. (Raitis 2005, 135.)

Brysseliin perustettiin pappila 1.6.2000, jolloin ajatuksena oli kahden vuoden koeaika. Pappila osoittautui tarpeelliseksi ja se pystyi taloudellisesti vastaamaan sille asetettuihin vaatimuksiin. (Raitis 2005, 137.) Brysselissä on alusta alkaen panostettu toimintaan, johon kokonaiset perheet voivat osallistua, sillä kolmannes Brysseliin muuttaneista on perheellisiä. Pappilan tiloissa vakituisesti kokoontui 17 ryhmää, joita esimerkiksi olivat partiolaiset, naisten keskustelupiiri ”Eevan sauna”, kuoro, au pair – piiri, nuorten shakkikerho, pyhäkoulu sekä taidepiirit lapsille ja aikuisille. (Räsänen 2004, 67.)

Belgian suomalaisissa merimieskirkoissa palvelee vuosittain neljä vapaaehtois-työntekijää; kaksi Antwerpenin merimieskirkolla sekä kaksi Brysselin pappilassa. Vapaaehtoisten työpanos on kirkolle hyvin merkittävää, suorastaan elintärkeä voimavara. Vapaaehtoisten lisäksi kirkoilla työskentelee vuosittain harjoittelujaksoaan suorittavia opiskelijoita eri aloilta. (Raitis 2005, 126.)

3.2 Merimieskirkon toimintaan osallistuminen

Räsänen (2004) teettämää tutkimuksen mukaan uskonnollinen osallistumisaktiivisuus ei keskimäärin muutu, lisäännny tai vähene ulkomaille muutettaessa. Vastauksia pyydettiin arvioimaan osallistumistaan Suomen merimieskirkon toimintaan Antwerpenissa ja Brysselissä. Heiltä kysyttiin erityisesti, millaiseen seurakunnan toimintaan he haluaisivat osallistua. Näin meneteltiin siksi, että Belgiassa asuville suomalaisille ei ole tarjota perinteisiä seurakuntatyön toimintamuotoja ja on tärkeää tietää, mihin toimintaan suomalaiset Belgiassa haluaisivat osallistua. (Räsänen 2004, 87, 91.)

Vertailtaessa osallistujamääriä Antwerpenin ja Brysselin merimieskirkkojen välillä, niissä havaittiin eroja. Tutkimus osoitti, että Antwerpenin merimieskirkko on syrjässä. Tämän vuoksi Antwerpenin merimieskirkon toimintaan osallistui satunnaisesti 48 % (N=190) vastanneista, kun taas vastaava luku Brysselissä oli 60 % (N=236). Tämä johtuu siitä, että suurin osa suomalaisista asuu Brysselin seudulla. Brysselin pappilassa vieraili vastaajista 13 % (N=51) säännöllisesti, Antwerpenissa säännöllisiä kävijöitä oli vastaajista vain 3 % (N=11). (Räsänen 2004, 88, 153.)

Suomalaiset haluavat olla mukana nimenomaan suomalaisen kirkon toiminnassa. He eivät osallistu juuri ollenkaan muiden pohjoismaiden protestanttisten kirkkojen tai muiden kirkkokuntien toimintaan. Belgiansuomalaiset haluavat osallistua

suomalaisen kirkon toimintaan, koska kieli, kansallinen kulttuuri, suomalaisuus ja tuttuus vetävät heitä sinne. Ulkomailla kirkon tärkeänä tehtävänä on olla ihmisten keskellä sekä osa ihmisten elämää ja arkea, ei vain hengellisenä vaan myös sosiaalisena ja kansallisena yhteisönä. (Räsänen 2004, 153.)

Belgiassa asuvat suomalaiset ovat halukkaita osallistumaan satunnaisesti moniin seurakunnan toimintamuotoihin. He eivät kuitenkaan halua sitoutua säännöllisesti seurakunnan toimintaan. Ainoastaan 2-3 % ilmoitti haluavansa osallistua säännöllisesti merimieskirkon tarjoamaan toimintaan. Ne ihmiset, jotka halusivat osallistua säännöllisesti, eivät kuitenkaan ole samoja henkilöitä eri toimintamuodoissa. Merimieskirkon kannalta tieto on tärkeää, sillä osallistuminen kirkon toimintaan riippuu tarjonnasta, sillä eri toimintamuodot tavoittavat eri ihmiset. (Räsänen 2004, 90–91.)

3.3 Mitä kirkolta odotetaan?

Kyselylomakkeessa oli tiedusteltu Belgiassa asuvien suomalaisten odotuksia ja toiveita kirkon työstä. Heiltä oli kysytty, millaiseen toimintaan ja missä määrin he halusivat osallistua. Vastaajilta oli tiedusteltu, miten tärkeinä he pitävät kirkon sanomaa tai sen järjestämiä erilaisia toimintoja – kuten nuorisotyötä, kirkollisia toimituksia, jumalanpalveluksia tai kirkon yhteiskunnallista työtä. (Räsänen 2004, 120.)

Muutto ja sopeutuminen Belgiaan olivat tapahtuneet yleensä onnistuneesti. Joukossa on ollut kuitenkin myös niitä, jolle uuteen maahan ja kulttuuriin sopeutuminen oli tuottanut ongelmia. Kirkon toivottiin tavoittavan nämä ihmiset ja auttavan heitä sopeutumaan uuteen kulttuuriin ja ympäristöön. (Räsänen 2004, 147.)

Puolet tutkimusjoukosta käytti erittäin paljon vapaa-aikaansa lasten kanssa, ja kuitenkin neljännes suomalaisista viettää vapaa-aikaansa yksin tai ystävien kanssa. Kirkon toivottiin lisäävän toimintaansa siltä osin, että se tavoittaisi ja huomioisi eri tavalla vapaa-aikaansa viettävät ihmiset. Lastensa kanssa paljon vapaa-aikaa viettävät toivoivat kirkon järjestävän perhetyötä, lasten ja nuorten toimintaa sekä tukea, joka voisi auttaa lapsiperheiden arjessa. (Räsänen 2004, 149.)

Eniten kirkon toivottiin ottavan vastuuta lasten ja nuorten asioista ja heidän kasvattamisestaan. Kaikki belgiansuomalaiset pitivätkin kirkon kasvatustuuta tärkeänä asiana ja lapsi ja nuorisotyö miellettiin kirkon perustehtäväksi. Belgiassa asuu paljon suomalaista nuorisoa ja heidän tarpeensa ja toiveensa tulisi ottaa huomioon kirkon toimintamuotojen suunnittelussa. Alle kouluikäisten lasten huomioiminen kerhotoiminnan ja pyhäkoulutyön kautta, on vanhempien ja nuorison tarpeisiin reagoimisen veroinen haaste. (Räsänen 2004, 150, 161–162.)

Koska ulkomaan kasvatuskonteksti on erilainen, se on myös vanhemmille vie-raampi kuin kotimaassa. Tapaamismahdollisuuksia ja kokoontumispaikkoja ei ole kovin paljon tarjolla ja siksi kirkon toivottiin olevan kokoontumispaikka lapsille ja nuorille, mutta samalla myös aikuisille. Kirkon toivottiin kutsuvan ihmisiä tiloihinsa tapaamaan toisiaan ja kirkon haluttiin toimivan ihmistenvälisten kohtaamisten järjestäjänä ja mahdollistajana. Samalla kirkon työntekijöiltä toivottiin tukea ja apua arkipäivän asioissa, sekä järjestävän retkiä ja muuta yhdistävää toimintaa ja kohtaamisia kirkolla. (Räsänen 2004, 161–162.)

Tiivistetysti sanoen kirkolta toivottiin eniten konkreettisia toimia lapsi- ja nuorisotyössä sekä aikuisten keskuudessa ihmistenvälisten kohtaamisten järjestäjänä ja mahdollistajana. Toiveet kirkosta suomalaisen elämäntavan vaalijana koettiin tärkeäksi ja kirkon toivottiin olevan yhteiskunnallisesti aktiivinen. Toiveita henkilö-

kohtaiseen sielunhoitoon, yksilölliseen kohtaamiseen tai hengellisessä elämässä edistymiseen oli enimmäkseen niillä, jotka olivat epäröineet ulkomaille muuttoa. Belgiansuomalaisilla oli lisäksi myös intoa juhlatoiminnan kehittämiseen. Kiinnostus jumalanpalveluselämään rajoittuu juhlapyyhiin ja kirkollisiin toimituksiin, koska belgiansuomalaiset osallistuvat paremmin satunnaisesti toteutettaviin projekteihin, joilla on ajallinen ja paikallinen takaraja. (Räsänen 2004, 162–163, 166.)

3.4 Nuorisotyön kehittämisprojekti Benelux-maissa 2006–2009

Suomalaisnuorten ja –lasten määrä Benelux-maissa on suuri, sillä heitä on arviolta noin 1000. Suomenkielellä tarjottuja harrastus mahdollisuuksia ja lasten ja nuorten tukipalveluja on maissa vähän. Tästä syystä voitiin todeta, että lapsi- ja nuorisotyön kehittämisprojektin toteuttamisen tarve on ollut alueella suuri. Vanhemmat ja koulut tarvitsevat lasten ja nuorten ohella tukea kasvatukseen. (Karjalainen 2007, 6).

Ensisijaisesti projektin kohderyhmänä ovat olleet kaikki suomalaisnuoret ja –lapset. Projektin kannalta ei ole ollut väliä, ovatko nuoret ja lapset Benelux-maissa tilapäisesti vai pysyvästi. Toissijainen ryhmä muodostuu kouluista, vanhemmista ja järjestöistä. Omalla toiminnallaan nämä vaikuttavat lasten ja nuorten hyvinvointiin Benelux-maissa. (Karjalainen 2007, 14.)

Projektin toteuttajina on toiminut projektikoordinaattori yhdessä Benelux-maiden merimieskirkkojen työntekijöiden, Merimieskirkon keskustoimiston työntekijöiden, ohjaus- ja seurantaryhmän sekä eri yhteistyötahojen kanssa. Projektin kannalta ajatellen olennaista on, että kohderyhmä (lapset ja nuoret) sitoutuvat toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja toteuttamiseen. Rahoituksensa projekti sai Raha-automaattiyhdistykseltä. (Karjalainen 2007, 14.)

Merimieskirkon kasvatustyölle vaatimuksia ovat asettaneet muun muassa lasten ja nuorten kansainväliset koulut. Kouluissa vaatimukset ovat korkealla, ja oppilas voidaan jättää luokalle tai erottaa koulusta, mikäli hän ei menesty vaatimustason mukaisesti. Opinnot voivat olla akateemisia jo pienestä pitäen, jolloin vaarana on, että yksilön tunne- ja tahtopuoli sekä motorinen kehittyminen jäävät vähäiselle huomiolle. Koulujen taito- ja taideopetuskin on vähäistä. Merimieskirkon vapaa-ajan toiminnassa on pyritty huomioimaan edellä mainitut seikat. (Karjalainen 2007, 7.)

Projektin alkaessa Benelux-maissa on ollut havaittavissa, että nuorille suunnattuja tukipalvelujärjestelmiä oli vähän. Tukipalveluiden puuttuminen tuli erityisesti ilmi silloin, kun nuorella oli ollut oppimiseen, kasvuun tai elämään liittyviä hankaluuksia. Kansainvälistenkoulujen ranskalais-saksalaiskoulujärjestelmä perustuu erilaiseen ideologiaan kuin Suomessa, jonka takia erityisopetukseen ja oppilashuoltoon ei ole panostettu läheskään samassa suhteessa kuin Suomessa. (Karjalainen 2007, 8.)

Suomen EU:hun liittymisen myötä Belgiaan ei ole rakennettu juuri minkäänlaista tukipalvelujärjestelmää suomalaisille. Nuorille suomenkielisiä tukipalveluita ovat tarjonneet mm. suomalaiset opettajat, mutta tällaisten tukipalveluiden antaminen on hyvin vaativaa oman opetustyön ohessa. Oppilaan tuen tarpeet voivat olla vaativia ja monialaisia, niin että useissa tapauksissa tarvittaisiin myös moniammatillista osaamista. (Karjalainen 2007, 9.)

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi projektin tarpeellisuutta voitiin perustella sillä, että lapsuus ja nuoruus ovat elämänvaiheina erittäin riskialttiita. Näiden elämänvaiheiden erityisyys korostuu ulkomailla asuttaessa, koska se heijastaa vaikutuksia yksilön myöhempään elämään. Lasten ja nuorten kolmas kulttuuri asettaa

omat vaatimuksensa ja haasteensa heidän kehittymiselle. Samalla haasteita tulee myös työlle, jota lasten ja nuorten parissa tehdään. (Karjalainen 2007, 9.)

Projektin keskeisenä tavoitteena on kehittää ja rakentaa pysyvät toimintamallit lapsi- ja nuorisotyöhön ulkosuomalaisille. Projekti on pyrkinyt huomioimaan myös lasten ja nuorten vanhempia, joista on tarkoitus kouluttaa vapaaehtoisia harrastustoiminnan ohjaajiksi ja vetäjiksi. Vapaaehtoisten ohella toimintaan tarvitaan myös selkeää koordinaointia, jotta toiminta olisi mahdollista. (Karjalainen 2007, 14–15.)

3.5 Merimieskirkko perheiden tukijana

Lapset ja nuoret tarvitsevat elämäänsä turvallisia aikuisia myös ulkomailla. Vanhempien aika ulkomailla on työkeskeistä, ja aika perheelle on erittäin vähäinen. Mikäli nuoren tunne-elämässä ilmenee häiriöitä, ei ole helppo löytää puolueetonta tukihenkilöä olemaan tukena tilanteen selvittämisessä ja läpikäymisessä, koska lähipiiri muodostuu lähinnä ydinperheestä. (Karjalainen 2007, 11.)

Ulkomaille hiljattain muuttanut perhe on uudessa sosiaalisessa ympäristössä. Perhe saattaa huomata olevansa yksin keskellä arkea, kun kotimaahan jääneet ystävät, sukulaiset ja isovanhemmat eivät ole auttamassa lasten kasvatuksessa tai hädässä. Merimieskirkko ja Suomi - Seura tarjoavat koulu- ja työympäristön lisäksi toisenlaisen paikan tutustua muihin suomalaisiin. Yhteisön muista suomalaisista voi muodostua lapselle tärkeitä varasetiä, -tätejä ja – serkkuja kotimaahan jääneiden sukulaisten tilalle. Perheen olisi tärkeää luoda uusia kontakteja ja rakentaa uutta turvaverkkoa myös siksi, että terveys- ja sosiaalipalveluiden tarjonta saattaa olla puutteellista tai lähes olematonta. (Tikka 2004, 64, 67.)

Perheet ovat voineet ratkaista lapsenhoito kysymyksensä myös Suomesta tulleen au pairin avulla. Au pair mahdollistaa perheen arjen pyörittämisen, sillä hän voi olla lapsia vastassa koulubussilla, laittaa heille ruokaa, auttaa läksyjien kanssa, leikkiä ja ulkoilla heidän kanssaan ja olla lasten turvana iltapäivisin. Suomalaisen au pairin avulla myös lasten äidinkielen taito saa vahvistusta. Au pairreja pyritään tukemaan merimieskirkon järjestämällä vapaa-ajan toiminnalla, joka mahdollistaa tutustumisen muihin maassa työskenteleviin suomalaisiin au paireihin. (Junkkari & Junkkari 2003,102–103.)

4 ISOSTOIMINNAN KEHITTYMINEN OSAKSI NUORISOTYÖTÄ

Rippikoulutyön ohella isostoiminta on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kasvatustyön lippulaiva. Niiden suosio on nivoutunut yhteen, sillä isokset ovat rippikoulutyön rikkaus ja rippikoulutyön menestys on isostoiminnan suosion syy. Isostoiminnalla on Suomessa pitkät perinteet. (Porkka 2004, 3.)

4.1 Isostoiminnan historia

Ensimmäisten leirimuotoisten rippikoulujen syntyessä Nurmijärvellä kesällä 1937, isostoiminta alkoi kehittyä yhdessä leiririppikoulun kanssa. Tällöin isosista käytettiin nimitystä isot siskot ja - veljet. Vapaaehtoistyöryhmän muodostamat isot siskot ja veljet olivat tarpeellisia, sillä työntekijät olivat ikänsä ja asemansa vuoksi kaukana nuorien maailmasta. (Porkka 2004, 7.) Nuoren ikänsä takia isot siskot ja - veljet olivat rippikoululaisille samaistumisen malleja ja työntekijöille aputyövoimaa. Isosten hyödyntäminen rippileireillä oli ratkaisevaa, sillä muuten leirimuotoisia rippikouluja ei olisi kyetty järjestämään. (Porkka 2005, 82–83.)

Irja Kilpeläinen kehitti ison siskon ja veljen mallin Suomen Kristillisen Ylioppilassliiton (SKY) koulutyttöleireillä syntyneen isosiskoperinteen pohjalta. Näiden tyttöleirien isot siskot ovat nykyisten isosten edeltäjiä. Heidän tehtäviinsä kuului jo silloin järjestyksen pito, erilaiset käytännön työtehtävät, opetukseen liittyvät tehtävät sekä iltaohjelmien valmistaminen. Leirit jaettiin pienryhmiin, joiden koossa pitävä jäsen oli isosisko. Tänaikin päivänä heidän tehtävillään on paljon yhteistä nykyisosen tehtävien kanssa. Kilpeläistä voidaan pitää nykyisen isostoiminnan äitinä. (Porkka 2005, 83.)

4.2 Isostoiminnan vakiintuminen

Kirkon nuorisotyön keskus julkaisi ensimmäisen isokoulutusmateriaalin vuonna 1966 (Porkka 2004, 8). Rippikouluun ryhmänjohtajaksi valittiin rippikoululaisia muutaman vuoden vanhempia nuoria, jotka olivat aktiivisesti mukana seurakunnan toiminnassa. Isojen siskojen ja – veljien tärkeimmäksi tehtäväksi miellettiin jumalanpalvelusherätyksen sytyttäminen. Tällainen tehtävä oli helpoiten toteutettavissa silloin, kun kaveriksi kasvanut iso sisko tai – veli lähti rippikoulun jälkeen jumalanpalvelukseen. 1960-luvun lopulla isoja siskoja ja – veljiä ei ollut vielä kaikissa Suomen seurakunnissa, eikä heiltä edellytetty läheskään aina koulutusta. (Porkka 2005, 83.)

1990-luvulle tultaessa suurin muutos isostoiminnassa on se, että isokoulutus oli pidentynyt useamman vuoden mittaiseksi isokoulutukseksi ja isokoulutettavien määrä oli kaksinkertaistunut. (Porkka 2004, 77.) 1990-luku oli isostoiminnan kasvun ja laajenemisen vuosikymmen. Isokset yleistyivät seurakunnan muussa leiritöinnässä, kuten lasten ja varhaisnuorten leireillä sekä perheleireillä. (Porkka 2005, 84)

4.3 Isostoiminta 2000-luvulla

2000-luvun alku oli jälleen isostoiminnan kasvun ja laajenemisen aikaa. Isosesta käytettiin aiemmin virallisissa asiakirjoissa ryhmänjohtaja - nimitystä, joka ei kuitenkaan kata isosen tehtävistä ja roolista kuin pienen osan. Isonen - nimitys virallistettiin vuoden 2004 kirkkohallituksen Isostoiminnan linjauksia – sopivan kokoinen isonen - asiakirjassa. Isosnimitys kuvaa isosen asemaa ja tehtävää; suhteessa rippikoululaiseen hän on iso, mutta samalla hän on pieni – samaan tapaan kuin

evankeliumeissa käytetään Jeesuksen oppilaista nimitystä ”opetuslapset”. (Porkka 2005, 85.)

Porkan teettämän tutkimuksen (2004) mukaan 2000-luvun alun isokset ovat tavallisesti leiri- ja koulutustoiminnan lisäksi seurakunta-aktiiveja. He avustavat tai järjestävät jumalanpalveluksia, musiikkitilaisuuksia, erilaisia tapahtumia sekä toimivat pienryhmä- ja kerhotoiminnan ohjaajina. Isostoiminta on suurimmassa osassa seurakunnista nuorisotyön ydin tai sen ainut muoto. (Porkka 2005, 84.)

Vuosittain isosena toimii yli 13 000 nuorta ja koulutukseen osallistujia on yli 22 000. Isostoimintaa voidaankin kutsua kirkkomme merkittävimmistä maallikkoliikkeistä. Isostoiminnasta on kehittynyt vuosien varrella osa niin nuorisokulttuuria kuin suomalaisnuorten elämää. (Porkka 2005, 84–85.)

4.4 Isostoiminta nuoren kasvun tukijana

Isoskoulutukseen tulevat nuoret ovat edellisenä kesänä käyneet oman rippikoulunsa. Iseksi kouluttautuvat nuoret oppivat vuoden tai kahden aikana lisää uskosta sekä kristittynä olemisesta. Nuoren kasvaessa isoseksä, prosessi on seurakunnan ja nuoren yhteinen matka. Nuori tarvitsee tällä matkalla ohjausta sekä tukea. Hän tarvitsee tietoa isosen tärkeistä tehtävistä, mutta myös eväitä persoonalliseen kasvuun, tukea sekä rinnalla kulkemista. (Paananen & Tuominen 2002, 11.)

Isoskoulutuksen perusajatus voidaan tiivistää kolmeen kohtaan. Nuori on ryhmän jäsen, ja tällä ryhmällä on merkittävä osa nuoren elämässä. Raamattu on myös isoskoulutuksen – kuten myös muun seurakunnan toiminnan, tärkein kirja. Nuo-

ren kysymykset sekä oppiminen ovat koulutuksen ydin, perinteet ja opettaminen tulevat toisena. (Paananen & Tuominen 2002, 12.)

Nuoren omille kysymyksille, epäilylle ja erilaisille näkemyksille tulee antaa tilaa isoskoulutuksessa. Nuori tarvitsee aikuisen tukea etsiessään mieltä askarruttaviin kysymyksiin vastauksia. Nuoren elämää ajatellen ihmissuhdetaitojen ja uskonkysymysten sisäistäminen on pitkä prosessi elämässä. Koulutus auttaa nuorta kasvamaan kristittyinä ja löytämään elämässään luontevat liittymäkohdat seurakuntaan. (Harjunpää, Issakainen, Parviainen & Saarinen 1995, 13–14.)

Nuoret tarvitsevat aikuisen läsnäoloa elämässään. Tällöin nuoren on mahdollista kehittyä aikuiseksi. Nuorisotyöntekijän tulisi olla kiinnostunut nuoresta ja tämän ajatuksista. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että nuorisotyöntekijä on valmis kuuntelemaan, opettamaan, ohjaamaan ja ottamaan vastaan palautetta. (Paananen & Tuominen 2002, 19.)

4.4.1 Isoskoulutukseen tulevan nuoren elämäntilanne

Usein nuoruus mielletään siirtymävaiheeksi aikuisuuteen. Nuoruus on elämänvaihe lapsuuden ja aikuisuuden ohella. Nuoruudessa ihminen kasvaa sekä muokkaa itseään ja ympäristöään aikuisuuteen sopivaksi. Nuoruuden aikana ihminen käy läpi kehityskriisejä, joissa yksilö hakee omia voimavarojaan sekä tarpeitaan suhteessa kontekstiin. Nuori pohtii mennyttä ja tulevaa, sekä etsii tarkoitusta omalle elämälleen. Kehityskriisit ovat luonnollinen osa elämänkulkua. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 2007, 14.)

Nuoruus on aikuisuuden ohella ihmisen elämänkaaren pisin kehitysvaihe. Nuoruus kattaa suunnilleen ikävuodet 10–22. Nuoruusiän aloittavat voimakkaat fyysi-

set muutokset. Nuori muokkaa itselleen tiedostamatta ympäristön odotusten ja omien tavoitteiden pohjalta kehityshaasteita. Nuoren kasvun ja kehityksen taustalla on kypsyminen, johon vaikuttaa perimä ja ympäristö (fyysinen, psyykinen ja kulttuuriympäristö) sekä nuoren oma aktiivisuus. (Aaltonen ym. 2007, 14, 19.)

Omaa identiteettiään ja itsenäisyyttään etsivä nuori usein liittyy erilaisiin ryhmiin, joka auttaa häntä vahvistamaan omaa oloaan sekä oikeuksiaan. Nuori on epävarma, ja hän tarvitsee ryhmän hyväksyntää. Identiteetin kehitykselle on olennaista, että nuori saa tuntea itsensä ainutlaatuiseksi ja hyväksytyksi muiden nuorten silmissä. (Jarasto & Sinervo 1999, 89–91.)

Itsenäistyvän nuoren elämässä perheen merkitys ensisijaisena yhteisönä vähenee. Nuori rakentaa käsitystä omasta itsestään enemmän muilta nuorilta saamansa palautteen avulla. Kavereiden hyväksyntä on useimmiten tärkein asia elämässä. Nuoruudessa ihmissuhdeverkosto kasvaa, ja nuori suuntautuu enemmän pois perheen piiristä. Kavereista tulee tärkeitä kontakteja, joista nuori saa muun sosiaalisen maailmansa lisäksi vaikutteita. (Jarasto & Sinervo 1999, 89–91.)

Isoskoulutus antaa nuorelle tilaisuuden etsiä omaa identiteettiään. Nuori on irtautumassa lapsuuden kodistaan, laajentamassa elämänpiiriään sekä etsimässä omaa paikkaansa elämässä. Isoskoulutus tarjoaa nuorelle virikkeitä, joiden kautta nuori pystyy pohtimaan suhdettaan Jumalaan, seurakuntaan sekä toisiin ihmisiin. (Härjunpää ym. 1995, 13.)

Nuorten päivät koostuvat jopa kahdeksan tunnin mittaisista koulupäivistä. Tämän lisäksi he saattavat harrastaa aktiivisesti urheilua ja musiikkia. Isoskoulutuksen kannalta tämä tieto on tärkeä, sillä koulutukseen tulevat nuoret voivat olla väsyneitä. (Paananen & Tuominen 2002, 13–14.)

Isokoulutuksen tulisikin olla nuorelle latautumisen paikka, josta hän voisi lähteä kotiin innostuneempana, energisempänä ja luottavaisempana kuin hän oli sinne tullessaan. Tämä asettaa haasteen koulutuksen sisällölle; mitä nuorelta koulutuksessa odotetaan, annetaanko kotitehtäviä, miten koulutus on ajallisesti järjestettävä ja rytmittettävä. Koulutuksen sisältö olisikin nuoren kannalta mielekästä järjestää eri tavoin kuin koulussa. (Paananen & Tuominen 2002, 13–14.)

Isokoulutus ajoittuu siis nuoren elämässä kahden merkittävän kehitystehtävän kanssa rinnakkain; oman identiteetin ja itsenäistymiskysymyksen kanssa. Monivuotisissa koulutuksissa nuorta on mahdollista tukea näillä elämänalueilla. Erinomaisen tuen itsenäistymiselle antavat seurakunnan leiritoiminta, vastuuntarjoaminen isosena ja kuuluminen seurakuntanuorten ryhmään. (Paananen & Tuominen 2002, 13–14.)

4.4.2 Isokoulutukseen tulevan nuoren usko

Kristillisyydellä – etenkin luterilaisuudella, on vahva paikka yhteiskunnassamme. Uskonnollisella kehityksellä ymmärretään muutoksia, joita tapahtuu yksilöiden uskonnollisuudessa. Muutoksia tapahtuu uskonnollisuuden eri alueilla ja ulottuvuuksissa, sekä näiden keskinäisissä suhteissa ja painotuksissa yksilön iän myötä. (Jarasto & Sinervo 1999, 204.)

Nuoruus on uskonnollisen muuttumisen ja hämmentymisen aikaa; nuoret etäännyvät vanhempiansa uskonnollisista näkemyksistä (Tamm 1988, 53). Uskonnollinen kehitys on tärkeä osa persoonallisuuden kehitystä. Uskoon liittyy luottamus ihmisiin ja elämään. Tämän kaltainen luottamus on lähtöisin perusluottamuksesta, jonka pieni vauva saa kokiessaan rakkautta ja välittämistä. Tämä rakkauden ko-

kemus on uskonnollisen kasvun perusta, jota rukous- ja hartauselämä vahvistavat nuoruudessa. (Jarasto & Sinervo 1999, 206.)

Uskonnollinen kehitys tapahtuu vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa, jonka keskellä nuori varttuu. Osa ympäristön vaikutuksesta on tahatonta, osa tarkoituksellista kasvatusta. Kodinilmapiirillä ja kasvatuksella on merkityksensä nuoren uskonnolliselle kehitykselle. Myös koulun uskontokasvatuksella, kirkkojen kasvatuksella ja kirkon muulla toiminnalla sekä vertaisryhmillä on ilmeinen vaikutus yksilön uskonnolliseen kehitykseen, mutta ei yhtä suuri kuin kodin ja vanhempien vaikutuksella. (Tamminen 1981, 34.)

Nuoruudessa tyttöjen ja poikien jumalakuva on erilainen, joka tulee ottaa huomioon koulutuksen hartauselämässä. Poikien jumalakuva on objektiivinen. Jumala loi maan ja taivaan, joten Hän on Kaikkivaltias. Jumala vaatii tämän vuoksi ihmisiltä tottelevaisuutta, hyviä tekoja, itsenäisyyttä sekä henkilökohtaista vastuuta. Pojille Jumala on ehdoton auktoriteetti. Samalla kuitenkin pojat useimmiten epäilevät Jumalan olemassaoloa, Raamattua, kuoleman jälkeistä elämää sekä uskonnon ja tieteen väliseen kuiluun. Poikien on tyttöjä vaikeampaa hyväksyä epävarmuutta sekä moninaisuutta, jota uskonnon ydin edustaa. (Tamm 1988, 53–54.)

Tyttöjen jumalakuva on poikia subjektiivisempi, persoonallisempi sekä tunnepitoisempi. Tytöt pitävät Jumalaa Isänä, joka rakastaa, jota rakastetaan, joka suojelee, auttaa sekä suojelee. Jumala on tyttöjen sisäinen uskottu, lohduttaja sekä auttaja. Tyttöjen usko on luottamista, rakkautta, persoonallista ja tunteellista. (Tamm 1988, 54.)

Isoskoulutuksessa on mahdollista syventää ja laajentaa rippikoulussa syntynyttä käsitystä kristillisestä uskosta. Koulutuksessa on myös jatkuvasti työstettävä teo-

logisia kysymyksiä sekä Raamattua. Isoskoulutuksen avoin ilmapiiri voi antaa tilaa nuorten omille kysymyksille, esimerkiksi kysymykset kuolemasta, yksinäisyydestä, vastuusta, vapaudesta ja elämän tarkoituksesta. Näitä kysymyksiä nuoret toivovat ja odottavat käsiteltävän isoskoulutuksessa. (Paananen & Tuominen 2002, 15.)

Isoskoulutus voi tarjota turvallisen ympäristön nuorten kysymysten käsittelyyn. Ne ovat samalla kysymyksiä, joihin isokset törmäävät keskusteluissa rippikouluisten kanssa. Isoskoulutettavat eivät välttämättä odota niihin vastauksia, sillä tärkeämpää, kuin löytää vastauksia, on saada kysyä ja kertoa omista ajatuksistaan. (Paananen & Tuominen 2002, 15–16.)

4.4.3 Isoskoulutukseen tulevan nuoren seurakuntayhteys

Isoskoulutukseen tullaan eri perustein kuin rippikouluun. Koulutukseen tullaan, koska nuoret haluavat kokea uudestaan ne asiat, joita tapahtui heidän omassa rippikoulussaan. He toivovat oppivansa lisää rippikoulussa opituista asioista, ja voisivat auttavansa toisia nuoria. Iseksi hakeutuminen on nuoren itsenäinen sitoutuminen seurakunnan toimintaan. (Paananen & Tuominen 2002, 16.)

Isoskoulutus on usein rippikoulun jälkeen ainoa side seurakuntaan. Parhaimmillaan se rakentaa siltoja muuhun seurakunnan toimintaan. Nuoret odottavat seurakunnan olevan levähdyksen ja hiljentymisen paikka, jossa he voisivat kasvaa kristittyinä. Kristittynä kasvamista tukee, kun isoskoulutus liitetään muuhun seurakunnan toimintaan, kuten lähetys-, diakonia-, lapsi- ja perhetyö sekä musiikkitoimintaan. (Paananen & Tuominen 2002, 17.)

Nuorten ryhmä, joka kokoontuu yhteen isokoulutuksen merkeissä, on kokoontuva seurakuntaryhmä. Nuoret eivät ole koulutuksen alkaessa tästä tietoisia, mutta koulutuksen aikana heidän seurakuntalaisen identiteetti vahvistuu. Tämän identiteetin vahvistumisen tukeminen tulisi olla isokoulutuksen yksi tavoitteista. Isokoulutuksella on keskeinen rooli seurakuntalaisen identiteetin vahvistamisessa; toimimalla isosena nuori ottaa vastuuta sekä samaistuu seurakunnan sanomaan sekä tavoitteisiin. (Paananen & Tuominen 2002, 17.)

Hartaudet kuuluvat isoseksä kasvamisen prosessiin. Hartauksien kautta nuoren oman usko kasvaa, ja löytää paikkansa nuoren elämässä. Hartauksien lomassa tulee antaa tilaa myös monenlaiselle rukoukselle; valmistetulle, vapaalle, yhteiselle ja henkilökohtaiselle sekä hiljaiselle että ääneen lausutulle. Hiljentymisen ja rukoilemisen merkitystä ei voi koskaan korostaa liikaa. (Paananen & Tuominen 2002, 16.)

5 MITÄ ODOTAT ISOSKOULUTUKSELTA?

Merimieskirkon järjestämä isostoiminta on Belgiassa ja Luxemburgissa ollut toiminnassa lähinnä työntekijöiden ja vapaaehtoisten toimesta. Isoskoulutuksella ei ole aikaisemmin ollut selkeää runkoa, jonka mukaan koulutus olisi edennyt. Nuorisotyönprojektin myötä, kun lapsi- ja nuorisotyöntoimintamuotoja on haluttu vakiinnuttaa, myös isoskoulutuksen runkoon on haluttu kiinnittää huomiota. Isoskoulutusmateriaalin tarkoituksena olisi helpottaa jo mukana olevien vapaaehtoisten työtä ja mahdollisesti tuoda lisää vapaaehtoisia ohjaamaan isoskoulutusta.

5.1 Tutkimusongelmat

Kyselyitä tehtiin kaksi. Toinen tehtiin isoskoulutukseen osallistuville nuorille, joille Suomen merimieskirkko järjestää isoskoulutusta Luxemburgissa ja Brysselissä. Toinen kysely lähetettiin merimieskirkon työntekijöille ja vapaaehtoisille. Kysely lähetettiin vain niille vapaaehtoisille, jotka olivat aikaisemmin olleet mukana pitämässä isoskoulutusta.

Kyselymme tarkoituksena oli selvittää, millaisia odotuksia isoskoulutukseen tulevilla nuorilla on ja mitä he pitävät tärkeinä asioina käsitellä isoskoulutuksessa. Selvitimme myös millaisia asioita merimieskirkon työntekijät ja isoskoulutuksen ohjauksessa mukana olleet vapaaehtoiset pitävät tärkeänä käsitellä koulutuksessa.

Kyselymme tarkoituksena oli saada tietoa isoskoulutusrunkomme rakenteeseen. Merimieskirkon toiveena oli saada kaksivuotinen isoskoulutus, joka olisi mahdollista aloittaa kumpana vuonna tahansa. Pitkäaikaisempi toiminta sitouttaisi nuoria

ja merimieskirkko saisi isosista ryhmänohjaajia leireille, nuorteniltoihin ja kerhoihin.

5.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksemme oli kvalitatiivinen. Sen tarkoituksena oli tutkia isoskoulutuksen laatua, selvittämällä isosten sekä työntekijöiden ja vapaaehtoisten aikaisempia kokemuksia ja odotuksia uudelta isoskoulutukselta. Kyselymme oli strukturoitu, mutta se sisälsi myös avoimia kysymyksiä.

Isoskoulutukseen osallistuville nuorille, annoimme kyselyt henkilökohtaisesti. Tämä oli mahdollista siksi, että pidimme ulkomaanharjoittelumme aikana kolme isoskoulutus kertaa sekä Brysselissä että Luxemburgissa, ja tapasimme koulutukseen osallistuvia nuoria henkilökohtaisesti. Koulutuskertojen aikana nuorilla oli aikaa vastata kyselyyn ja kyselyn pystyi palauttamaan heti siihen vastattuaan. Nuoret pystyivät tekemään kyselystä myös täsmentäviä kysymyksiä, joten virheellistä tietoa kyselyn vastauksiin ei tullut. Menetelmä tuotti nuorten kohdalla hyvän vastausprosentin.

Merimieskirkon työntekijöiden ja isoskoulutuksen toteutukseen osallistuneiden vapaaehtoisten kyselyt lähetimme sähköpostitse. Heidän oli mahdollista palauttaa kysely sähköpostin välityksellä. Lähetimme kahdeksan (8) kyselyä, joista kuusi (6) oli osoitettu merimieskirkon työntekijöille ja kaksi (2) aikaisemmin koulutuksen ohjauksessa mukana olleille vapaaehtoisille. Vastausaikaa oli kuukausi.

5.3 Kyselyn tulokset

Brysselissä isoskoulutukseen osallistui kaiken kaikkiaan kymmenen (10) nuorta. Kyselyyn vastasi seitsemän (7) nuorta. Kolme (3) nuorista ei saanut kyselyä, sillä he osallistuivat isoskoulutukseen ulkomaaharjoittelumme loppuvaiheessa, ja kysely jäi antamatta heille.

Luxemburgissa nuoria osallistui isoskoulutukseen kahdeksan (8). Vastauksia kyselyyn saimme kaikilta kahdeksalta nuorelta. Yhteensä isoskoulutukseen osallistui siis 18 nuorta, joista 15 vastasi kyselyyn. Vastausprosentiksi muodostuu siis 83,3 %, mikä on korkea.

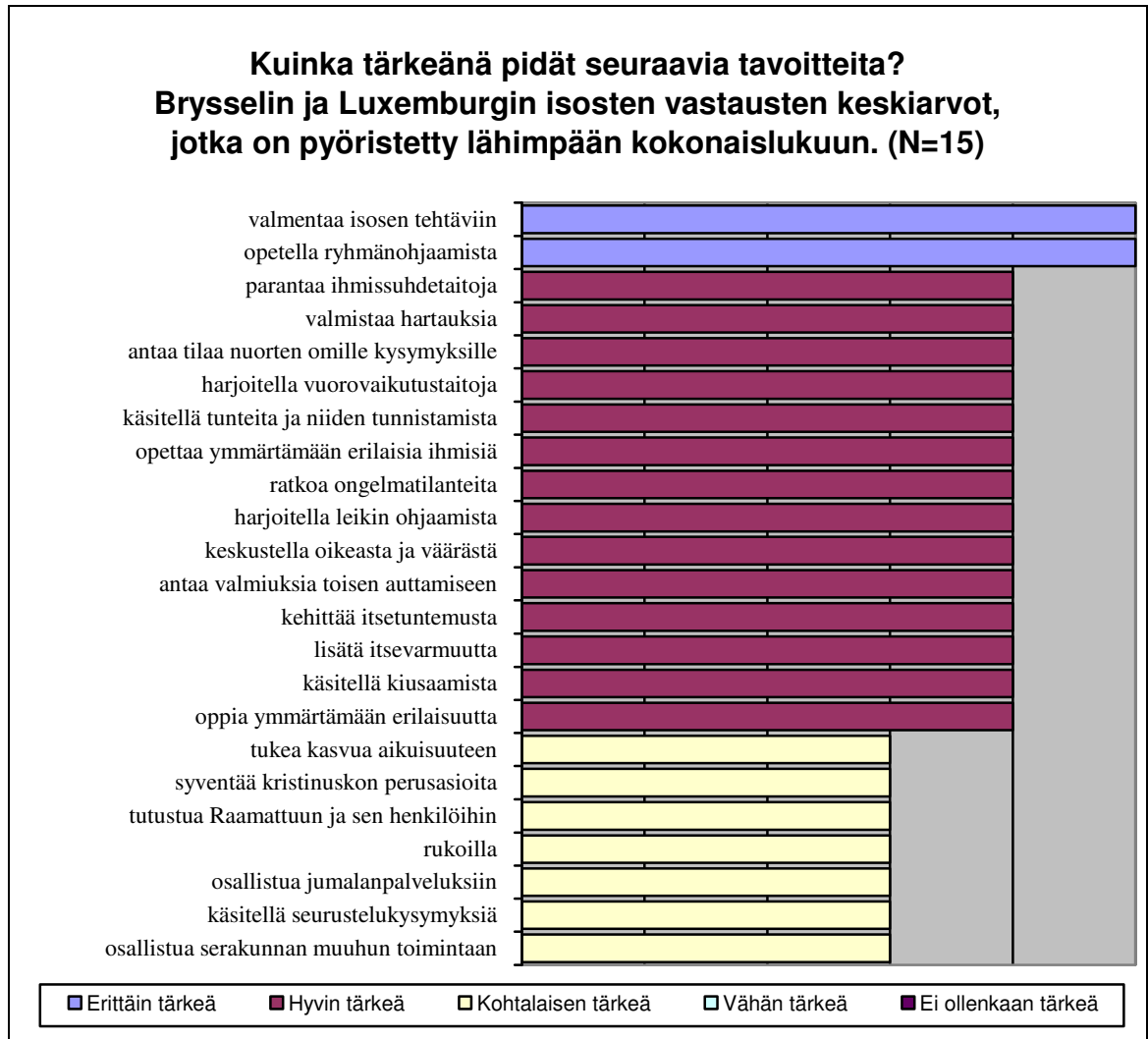
5.4 Isosten kyselyn rakenne ja tulokset

Ensimmäisenä kysymyksenä selvitimme vastaajien taustatietoja. Isoskoulutukseen osallistuvien nuorten kyselyssä selvitimme, minkä vuoden isonen oli kyseessä ja asuiko hän Luxemburgissa vai Brysselissä (LIITE 1/1).

Toinen kysymys oli strukturoitu ja se sisälsi 23 isoskoulutuksen mahdollista tavoitetta. Tavoitteiden avulla selvitimme, mitä asioita isoskoulutuksessa pitäisi nuorten mielestä käydä läpi. Vastaajat saivat valita viidestä vaihtoehdosta tavoitteiden tärkeyden mukaan. Vaihtoehtoja olivat erittäin tärkeä, hyvin tärkeä, kohtalaisen tärkeä, vähän tärkeä tai ei ollenkaan tärkeä.

Kuvio 3 viittaa kysymykseen kaksi, jossa isoskoulutukseen osallistuneilta nuorilta kysyttiin, mitä tavoitteista he kokevat tärkeiksi isoskoulutuksen kannalta. Kuvioon 3 on koottu Brysselin ja Luxemburgin isoskoulutuksessa kyselyyn vastanneiden nuorten tulokset. Jokaisesta tavoitteesta on laskettu kaikkien vastausten pe-

rusteella keskiarvo, joka on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun. Tulokset on taulukoitu arvojärjestyksen mukaan.

KUVIO 3. Kuinka tärkeänä pidät seuraavia tavoitteita? Brysselin ja Luxemburgin isokset. (N=15)

Erittäin tärkeiksi vastaajat kokivat tavoitteista isosen tehtäviin valmentamisen sekä ryhmäohjaamistaitojen opetteluun. Hyvin tärkeinä pidettyjä tavoitteita oli useita; ihmissuhdetaitojen parantaminen, hartauksien valmistaminen, antaa tilaa nuorten omille kysymyksille, vuorovaikutustaitojen harjoittelu, tunteiden käsittely ja niiden tunnistaminen, erilaisten ihmisten oppimaan ymmärtäminen, ongelma ti-

lanteiden ratkominen, leikin ohjaamisen harjoittelu, keskustelu oikeasta ja väärästä, saada valmiuksia toisen auttamiseen, kehittää itsetuntemusta, lisätä itsevarmuutta, käsitellä kiusaamista sekä oppia ymmärtämään erilaisuutta.

Kohtalaisen tärkeinä asioina käsitellä isoskoulutuksessa nuoret pitivät seuraavia asioita; tukea kasvua aikuisuuteen, kristinuskon perusasioiden syventämistä, Raamatun ja sen henkilöihin tutustumista, rukoilua, jumalanpalveluksiin osallistumista, seurustelukysymysten käsittelyä ja muuhun seurakunnan toimintaan osallistumista. Yhtäkään tavoitetta ei luokitellut vähän tai ei ollenkaan tärkeiksi.

Kyselyn kolmannen kohdan tarkoituksena on selvittää, mitkä kohdan kaksi tavoitteista koettiin tärkeimmäksi, toiseksi tärkeimmäksi ja kolmanneksi tärkeimmäksi. Jos vastaaja oli esimerkiksi valinnut useampaan kuin kolmeen tavoitteeseen vaihtoehdon ”erittäin tärkeä”, hänen täytyi valita niistä kolme tärkeintä. Jälkikäteen ajateltuna kysymys oli turha, sillä kuvion 3 tuottamat tulokset kertovat, mitkä tavoitteista luokitellut tärkeimmiksi. Kysymystä olisi voinut jatkaa avoimella kohdalla, johon vastaaja olisi saanut kertoa, miksi hän kokee kyseiset asiat erittäin tärkeiksi käsitellä isoskoulutuksessa.

Kyselyn neljännessä kysymyksessä nuorilta tiedusteltiin, mihin seurakunnan muuhun toimintaan nuori olisi valmis osallistumaan. Vastauksia oli monenlaisia, mutta yleensä ottaen vastaukset viestittivät, että he olisivat valmiita osallistumaan muuhunkin kuin isostoimintaan. Nuoret ovat kiinnostuneita osallistumaan leireille, nuorteniltoihin, ja toimintaan, jossa he saavat vastuuta. Kolme (3) vastaajista jätti avoimen vastaus kohdan tyhjäksi.

Viidennessä kohdassa nuori sai omin sanoin vastata, mitä hän odotti ja toivoi isoskoulutukselta. Suurimmaksi osaksi vastaajat odottivat mukavaa yhdessäoloa

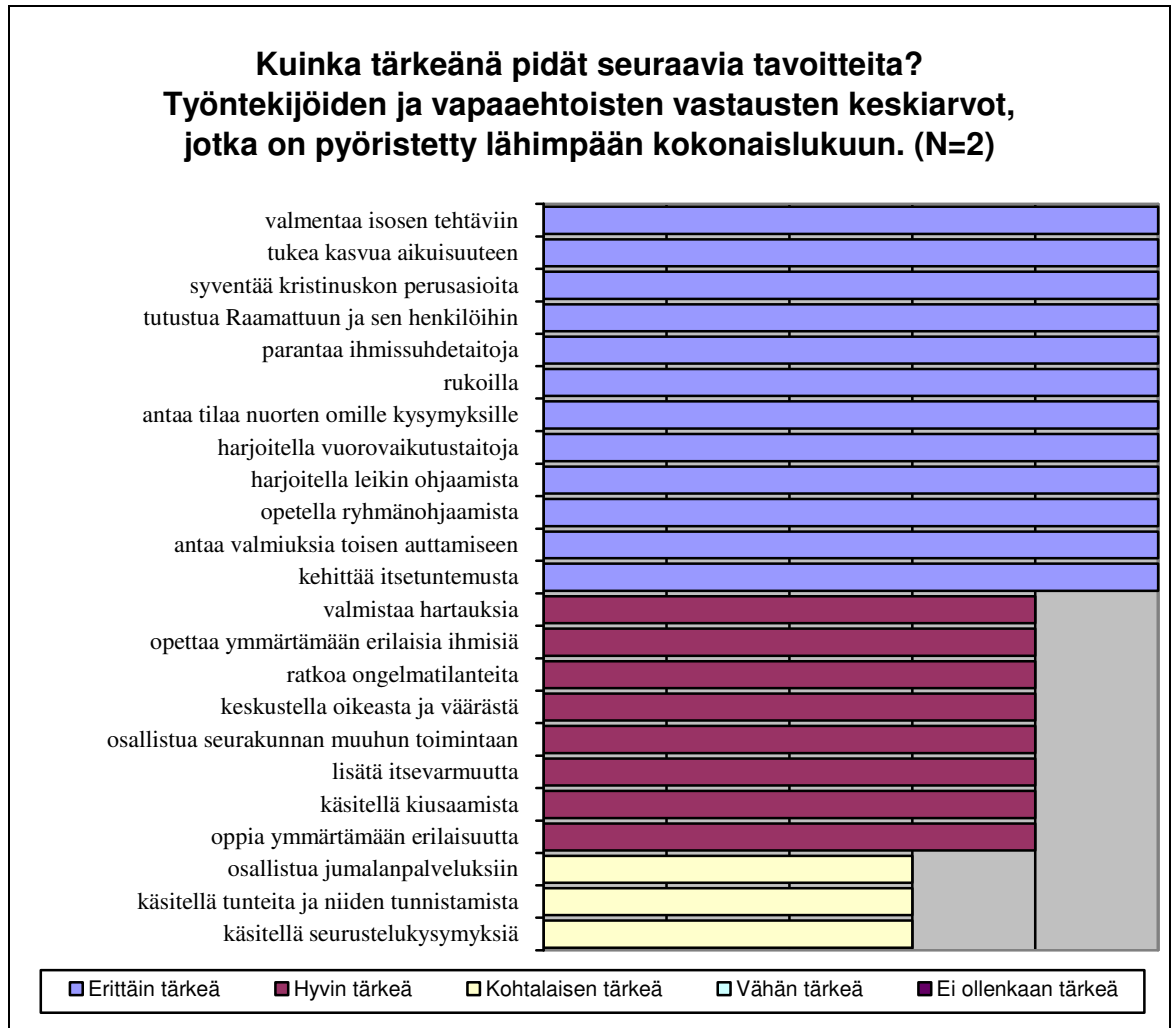
ja hauskanpitoa. Lisäksi he toivoivat luovia tehtäviä, rentoa isostoimintaa ja taitoja oppia toimimaan vastuullisina ryhmänohjaajina.

Kuudes kohta oli tarkoitettu pelkästään toisen ja kolmannen vuoden isosille. Tarkoituksena oli selvittää, minkä nuori oli aikaisemmin kokenut tärkeänä tai mielekkäänä isokoulutuksessa. Kysymykseen he saivat vastata avoimesti. Tärkeäksi ja mielekkääksi koettiin luovat tehtävät, leikit ja niiden vetäminen sekä mahdollisuus tehdä asioita itse. Muita tärkeitä asioita olivat isosena toimiminen leireillä, oppiminen avoimemmaksi sekä koulutuksessa opittavat muut erilaiset taidot.

5.5 Työntekijöiden ja vapaaehtoisten kyselyn rakenne ja tulokset

Ensimmäisenä työntekijöille ja vapaaehtoisille suunnatussa kyselyssä selvitimme oliko vastaaja merimieskirkon työntekijä vai siellä toiminut vapaaehtoinen. Kysymys kaksi oli työntekijöille ja vapaaehtoisille sama kuin isokoulutukseen osallistuville nuorille. Kysymällä työntekijöiltä ja vapaaehtoisilta strukturoituja tavoitteita, pystyimme vertailmaan, kuinka työntekijöiden ja vapaaehtoisten näkemykset tärkeinä pitämistä tavoitteista kohtasivat nuorten tärkeinä pitämien tavoitteiden kanssa (LIITE 1/3).

Työntekijöiltä ja vapaaehtoisilta saimme vastauksia yhteensä kaksi (2). Kyselyyn vastasi yksi (1) työntekijä ja yksi (1) vapaaehtoinen. Vastausprosentiksi muodostui näin ollen 25 %, joka jäi matalaksi. Kuvio 4 kertoo työntekijöiden ja vapaaehtoisten kunkin tavoitteen yhteenlasketun vastauksen keskiarvon, joka ovat pyöristetty lähimpään kokonaislukuun. Tulokset on taulukoitu arvojärjestyksen mukaan.

KUVIO 4. Kuinka tärkeänä pidät seuraavia tavoitteita? Työntekijät ja vapaaehtoiset. (N= 2)

Erittäin tärkeinä työntekijät ja vapaaehtoiset pitivät seuraavia tavoitteita; isosen tehtäviin valmentaminen, tukea kasvua aikuisuuteen, kristinuskon perusasioiden syventäminen, Raamattuun ja sen henkilöihin tutustuminen, ihmissuhdetaitojen parantaminen, rukoukset, antaa tilaa nuorten omille kysymyksille, harjoitella vuorovaikutustaitoja, harjoitella leikin ohjaamista, opetella ryhmänohjaamista, saada valmiuksia toisen auttamiseen ja itsetuntemuksen kehittäminen.

Hyvin tärkeinä tavoitteina pidettiin hartauksien valmistamista, erilaisten ihmisten oppimaan ymmärtämistä, ongelmatilanteiden ratkomista, keskustelua oikeasta ja

väärästä, seurakunnan muuhun toimintaan osallistumista, itsevarmuuden lisäämistä, kiusaamisen käsittelyä, erilaisuuden oppimaan ymmärtämistä.

Kohtalaisen tärkeinä asioina työntekijät ja vapaaehtoiset pitivät jumalanpalvelukseen osallistumista, tunteiden käsittelyä ja niiden tunnistamista sekä seurustelukysymyksien käsittelyä. Yhtäkään tavoitetta ei luokiteltu vähän tai ei ollenkaan tärkeäksi.

Kolmannessa kysymyksessä työntekijöille ja vapaaehtoisille, selvitimme olivatko he havainneet aikaisemmin isosten toiminnassa puutteita, johon he toivoisivat koulutuksessa kiinnitettävän enemmän huomiota. Työntekijät ja vapaaehtoiset saivat vastata kysymykseen avoimesti. Työntekijät ja vapaaehtoiset toivoivat isokoulutuksessa painotettavan enemmän isosten vastuuta ja velvollisuuksia, isosten tehtäviä, leiriläisten ja muiden nuorten huomioimista sekä leikkien sopivuus kysymyksiä. Huomiota haluttiin kiinnitettävän enemmän myös hartauksien valmistamiseen ja niiden pitämiseen.

Työntekijöiden ja vapaaehtoisten kyselyn liitteenä oli alustava suunnitelma isokoulutuskertojen oppimiskokonaisuuksista. Neljännessä kysymyksessä selvitettiin, mitä oppimiskokonaisuuksia tai muita mieleen tulevia aihealueita työntekijä tai vapaaehtoinen koki tärkeäksi käsitellä isokoulutuksessa ja oliko aihealueita, johon toivottiin paneutuvan vähemmän. Työntekijät ja vapaaehtoiset toivoivat, että isosen rooliin ja esimerkin korostamiseen, iltaohjelmiin, siihen mitä usko on ja vuorovaikutustaitoihin paneuduttaisiin koulutuksessa enemmän.

Viidennessä ja viimeisessä kysymyksessä, työntekijät tai vapaaehtoiset sai vapaasti kertoa huomioita isokoulutuksesta ja isostoiminnasta. Yhdessä vastauksessa toivottiin että, isokoulutusrunkoa suunniteltaessa ottaisimme huomioon meri-

mieskirkon isostoiminnan erilaisuuden verrattaessa sitä Suomessa olevaan isostoimintaan.

5.6 Yhteenveto

Jaoimme kysymyksen kaksi (2) tavoitteet kolmeen eri ryhmään, jotta tavoitteiden tarkastelu olisi helpompaa. Nimesimme ryhmät seuraavasti; nuoren kasvua tukevat tavoitteet, isosena toimimiseen liittyvät tavoitteet ja kristittynä kasvamiseen liittyvät tavoitteet. Nuoren kasvua tukevaan ryhmään luokiteltiin sellaiset tavoitteet, joita nuori voi hyödyntää aikuiseksi kasvaessaan. Isosena toimimisen ryhmään luokiteltiin sellaiset tavoitteet, jotka opettavat nuorta isoseksä kasvamisessa ja isosena toimiessa. Kristittynä kasvamisen ryhmään luokiteltiin tavoitteet, jotka syventävät nuoren kristinuskon perusasioita ja tukevat uskon elämän hoitamista.

Nuoren kasvua tukevia tavoitteita ovat; tukea kasvua aikuisuuteen, ihmissuhdetaitojen parantaminen, antaa tilaa nuorten omille kysymyksille, tunteiden käsitteleminen ja niiden tunnistaminen, erilaisten ihmisten oppimaan ymmärtäminen, seurustelukysymysten käsittely, oikeasta ja väärästä - keskustelu, valmiuksien antaminen toisen auttamiseen, itsetuntemuksen kehittäminen, itsevarmuuden lisääminen sekä erilaisuuden oppimaan ymmärtäminen.

Isosena toimimiseen liittyviä tavoitteita ovat; isosen tehtäviin valmentaminen, harjoitusten valmistaminen, vuorovaikutustaitojen harjoittelu, ratkoa ongelmatilanteita, harjoitella leikin ohjaamista, opetella ryhmänohjaamista sekä käsitellä kiusaamista.

Kristittynä kasvamiseen liittyviä tavoitteita ovat; kristinuskon perusasioiden syventäminen, Raamattuun ja sen henkilöihin tutustuminen, rukoileminen, juma-

lanpalveluksiin osallistuminen sekä seurakunnan muuhun toimintaan osallistuminen.

Tulosten perusteella voidaan sanoa että, nuoret pitävät isoskoulutuksessa tärkeimpänä tavoitteena saada valmiuksia isosen tehtäviin. Tämä on nähtävissä nuorten erittäin tärkeiksi ja hyvin tärkeiksi luokittelussa tavoitteissa. Erittäin tärkeiksi on luokiteltu vain tavoitteita, jotka valmentavat nuoria isosen tehtäviin. Hyvin tärkeiksi on luokiteltu tavoitteita, jotka valmentavat nuoria isosen tehtäviin, mutta myös tavoitteita jotka valmentavat nuoria toisen ihmisen kohtaamiseen ja auttamiseen, sekä itsetuntemuksen ja itsevarmuuden lisäämiseen. Kolmanneksi tärkeimmäksi muodostuivat tavoitteet, jotka liittyivät kristittynä kasvamiseen ja uskon harjoittamiseen.

Työntekijät ja vapaaehtoiset puolestaan kokivat, että isoskoulutuksen ja isostoinnin on tärkeää antaa nuorille muutakin, kuin valmiuksia isosena toimimiseen. Tämä selviää tarkasteltaessa työntekijöiden ja vapaaehtoisten erittäin tärkeinä pitämiä tavoitteita. Työntekijät ja vapaaehtoiset kokevat, että isoskoulutus on muutakin kuin isoseksi kasvamista ja isosena toimimista. Koulutus koettiin kokonaisvaltaista nuoren kasvun tukemista ja vertaisryhmässä toimimista.

Kysymyksen kaksi (2) kohdalla olisimme voineet vähentää vastausvaihtoehtoja viidestä(5) kolmeen (3). Esimerkiksi vastausvaihtoehdoista ”erittäin tärkeä” ja ”hyvin tärkeä” sekä ”vähän tärkeä” ja ”ei ollenkaan tärkeä”, olisi molemmista voitu jättää toinen pois. Tämä olisi todennäköisesti tuottanut enemmän hajontaa.

Työntekijöiden ja vapaaehtoisten kohdalla olisimme voineet tehdä henkilökohtaisia haastatteluja, sillä kysely lähetettiin vain kuudelle työntekijälle ja kahdelle vapaaehtoiselle. Kysely lähetettiin sähköpostilla vähän ennen merimieskirkon jou-

lumyyjäisiä, joka on kiireisintä aikaa työntekijöiden ja vapaaehtoisten kannalta. Kyselyn ajankohdan olisi voinut ajoittaa aikaisemmalle ajanjaksolle ja sen olisi voinut tehdä haastattelumuodossa. Näin olisimme todennäköisesti saaneet suuremman vastausprosentin.

Kaiken kaikkiaan kysely antoi meille kuvan, mitä nuoret, työntekijät ja vapaaehtoiset pitävät tärkeinä asioina käsitellä isoskoulutuksessa. Työntekijöiden ja vapaaehtoisten antamat vastaukset kysymyksiin kolme (3) ja neljä (4), olemme huomioineet isoskoulutuksen oppikokonaisuuksissa; Minäkö isonen, leikki on isosen-työtä, iltaohjelma, hartaus ja leiri. Vastauksen kysymykseen viisi (5), olemme pyrkineet huomioimaan ottamalla huomioon kontekstin, jossa isoskoulutusta järjestetään. Ulkomailla isoskoulutusryhmä toimii suomalaisnuorten vertaisryhmänä. Näin ollen isoskoulutus ei ole ainoastaan kouluttautumista, vaan myös suomalaisnuorten kohtaamista ja keskustelua arkielämän asioista.

Nuorten antamat vastaukset kysymykseen neljä (4) kertoi, että isoset olisivat halukkaita osallistumaan muuhunkin seurakunnan toimintaan. Olemme huomioineet tämän isoskoulutuksen opetusaiheissa, liittämällä isoskoulutuksen osaksi lasten puuhapäivää ja merimieskirkon joulumyyjäisiä. Kysymykset viisi (5) ja kuusi (6) kertoivat lähinnä millaista ilmapiiriä nuoret odottavat koulutukseen ja millaisia tehtäviä he haluavat isosena toimiessaan.

6 BELGIAN SUOMALAISEN MERIMIESKIRKON ISOSTOIMINTA

Isoskoulutukselle ei ole Belgiassa ja Luxemburgissa kehittynyt rippikoulun tavoin yhtenäistä runkoa tai suunnitelmaa. Työntekijät ja vapaaehtoiset ovat itse valinneet sekä suunnitelleet ohjaamansa oppimiskokonaisuudet. Koulutuksen kesto sekä muoto ovat vaihdelleet koulutuksen ohjaajasta riippuen.

Isostoiminta-nimitys korostaa sitä, että koulutuksen tulisi kattaa vain pieni osa siitä, mitä isosten kanssa tehdään (Porkka 2005, 86). Belgiassa ei ollut vakiintunutta toteutustapaa isostoiminnalle. Isoskoulutusta ohjasivat vapaaehtoiset, jotka itse suunnittelivat koulutuskerran. Tästä johtuen koulutuksen punainen lanka oli kadoksissa. Kuitenkin isosia oli aktiivisesti toiminnassa mukana. Isoskoulutuksia järjestetään kerran kuussa neljän tunnin ajan, samaan aikaan pappilassa on rippikouluoppitunteja. Rippikoululaisille ja isosille merimieskirkon henkilökunta toimi yhteisiä toiminta-hetkiä.

Isostoiminta on kanava, jossa nuori voi saada tukea suomalaiselta vertaisryhmältään ulkomailla. Isosryhmään kuulumisen kertoo nuorelle, että maailmassa on olemassa paikka, jossa häntä kaivataan ja jossa hänellä on oikeus olla. Isoskoulutuksen tulisi samalla olla nuorelle latautumisaikaa. Toiminnan tarkoituksena ei ole kuluttaa nuorta, vaan antaa hänelle aika ja paikka kristittyinä kasvamiseen. Ihannetavoite olisi, että nuori lähtee koulutuksesta energisempänä kuin oli sinne tullessaan. (Paananen & Tuominen 2002, 13.)

6.1 Isoskoulutuksen opetussuunnitelma

Koulutus on kaksivuotinen, jonka voi aloittaa kumpana vuotena tahansa (LIITE 2). Koulutusvuosi pitää sisällään yhdeksän kokoontumiskertaa, joista valmiiksi suunnittelimme kahdeksan molemmille vuosille. Yhdeksäs kerta on isosten siunaaminen jumalanpalveluksen yhteydessä, jonka jälkeen jokainen koulutettava saa todistuksen koulutuksen käymisestä. Koulutus pätee myös Suomessa, mikäli isokset haluavat toimia isosena Suomen seurakunnissa, he voivat hakea isoseksi. Seuraavissa alaluvuissa käymme läpi isoskoulutuksemme opetussuunnitelman, jossa on jokaiselle koulutuskerralle tavoitteet sekä sisältö.

Nuorten yleistavoitteet koulutuksen osalta ovat, että nuori saa valmiudet toimia ryhmänohjaajana. Nuori osaa ohjata raamatтуhetkiä. Nuorella on valmiudet leikin ohjaamiseen, suunnitella sekä toteuttaa toimiva iltaohjelmia. Leikit ja iltaohjelmat ovat tärkeitä isosen tehtäviä, ja tämän vuoksi näistä elementeistä on molempina koulutusvuosina koulutuskerrat. Nuori vahvistuu omassa uskossaan sekä osallistuu muuhun seurakunnan toimintaan. Nuori syventää tietouttaan Raamatusta.

Ohjaajan yleistavoite on nuoren kasvun ja kehityksen tukeminen. Tämän tavoitteen toteutumista tukee se, että ohjaaja antaa tilaa nuorten omille kysymyksille sekä pohdinnoille. Ohjaaja myös suunnittelee jokaiselle koulutuskerralle raamatтуhetken sekä nuorten illalle teeman, jonka ympärille isokset suunnittelevat toiminnan.

Isoskoulutuksen tavoitteena on tukea myös niitä nuoria, jotka eivät halua toimia isosena leireillä. Jokainen nuori tarvitsee tukea hengellisessä, psyykkisessä sekä fyysisessä kasvussa. Isoskoulutus on avoin kaikille nuorille. (Paananen & Tuominen 2002, 13.)

Suunnittelimme koulutuskerroille selkeän opetusrunгон, jota toteutetaan jokaisessa kokoontumisessa. Jokainen koulutuskerta alkaa hartaudella, jonka jälkeen on lyhyt teoriaosa. Tekemällä ja yhdessä toimimalla on teorian lisäksi tärkeä merkitys. Jokaisessa koulutuksessa nuorille pidetään raamattuhetki, jonka he käyvät ohjaamassa rippikoululaisille. Näin joka koulutuskerta nuoret osallistuvat muuhun seurakunnan toimintaan.

Merimieskirkon isostoiminta on niin sanottu nuortenilta-malli. Tämä tarkoittaa sitä, että isokoulutus on kiinteä osa seurakunnan nuorisotyötä. Nuortenillat koavat eri-ikäisiä, joissa käsitellään nuorten kannalta merkityksellisiä asioita. Isokoulutuksen ja muun nuorisotyön raja on tarkoituksella häilyvä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että seurakunnassa ei ole muusta toiminnasta irrallaan olevaa isokoulutusta. Suomessa tämänkaltaisia isokoulutuksia ei järjestetä kuin muutamissa seurakunnissa. Isostoiminnan linjauksia – asiakirjassa tällainen isostoiminta kuvataan ihanteelliseksi toteutustavaksi. (Porkka 2005, 96.)

Brysselissä jokainen koulutuspäivä päättyy nuorten iltaan, josta isokset ovat vastuussa. Tämän vuoksi oli tärkeää jättää koulutuksessa aikaa myös sen suunnitteluun. Nuorten ilta muistuttaa erittäin paljon suomalaista leirin iltaohjelmaa; laulua, sketsejä, kilpailuita sekä ohjelman päätteeksi hartaus. Ohjaajan tehtävänä on suunnitella nuorten illalle jokin teema, jonka ympärille isokset rakentavat toiminnan.

6.2 Ensimmäinen koulutusvuosi

Ensimmäinen koulutusvuosi painottuu isosen eri tehtäviin sekä erilaisiin ongelmatilanteisiin, jotka voivat tulla vastaan isosena toimiessa. Ensimmäinen koulutusvuoden aikana käydään läpi isosen identiteettiä, isosen tehtäviä, Raamattu iso-

sen työväliseen, hartauden valmistelu sekä oman itsensä arvostaminen. Isosten seurakuntayhteyttä vahvistetaan ensimmäisenä vuotena joulumyyjäisiin osallistumalla.

6.2.1 Minäkö isonen?

Moni isonen tulee isokoulutukseen elämään ja kokemaan uudelleen niitä asioita, mitä rippikoulu hänelle tarjosi. Joukko Porkan (2004) teettämässä tutkimuksessa todetaan, että isoseksi hakeutumisen tärkein motiivi oli halu viihtyä yhdessä toisten nuorten kanssa. Yhtä tärkeäksi koettiin halu osallistua seurakunnan nuorten toimintaan. Isokoulutuksessa nuorelle tarjotaan vastuuta ja velvollisuuksia, jotka kuuluvat oleellisena osana isosen tehtäviin. (Paananen & Tuominen 2002, 19.)

Isoseksi kasvamisen yksi tärkeimpiä tehtäviä on oppia ymmärtämään, että isosena toimiminen ei ole oman rippikoulun elämistä uudelleen. Isosena toimiminen on työtä, johon kuuluu vastuuta ja velvollisuuksia, jotka kuuluvat oleellisena osana isosen tehtäviin. Isosena hän on osa työntekijä tiimiä. (Kiilunen, Rantavuori & Salo 2002, 7.)

Koulutuskerran tavoitteena on, että nuori ymmärtää kuka voi toimia isosena. Hän tiedostaa, mitä on olla isonen ja miten isonen eroaa leiriläisestä. Nuori perehtyy siihen, miten isonen toimii; mitkä ovat hänen tehtävänsä isosena, millaisia rooleja isosella on ja kuinka hän niitä käyttää. Nuori tiedostaa, että isosen rooli lasten- ja nuortenleireillä on erilainen. Hän tunnistaa omat vahvuutensa ja heikkoutensa isosena. Isonen perehtyy moniin isosen rooleihin, joita ovat; välittäjä, työnjakaja, esikuva, luottohenkilö, hengenluoja ja kaveri. Hän ymmärtää millainen isonen on; persoonallinen esimerkki, tasavertainen, aina valmiina, innostava ja aito.

6.2.2 Leikki on isosen työtä

Leikki on ihmisen loputonta sekä vapaata kehittymiskykyä, joka luo pohjan sekä perustan kyvyille kuvitella, eläytyä ja asettua toisen asemaan. Isosena toimiessa leirillä ei voi välttyä leikin ohjaamiselta tai leikkimiseltä. Leikki on oleellinen osa isosen tehtäviä, ja jokaisella isosella tulisi olla takataskussa muutamia leikkejä ennen leirille tuloa. Leikin ohjaaminen on vaikea. Voi olla hankalaa keksiä sopivia leikkejä kullekin ikäryhmälle, joille toimii isosena.

Koulutuskerran tavoitteena on saada nuori ymmärtämään, mitä leikki on sekä mitä tarkoittaa leikin ohjaaminen. Hän tunnistaa hyvän leikin tunnusmerkit sekä tietää milloin leikki tulee lopettaa. Nuori ymmärtää oman toimintansa vaikutukset leikin onnistumiseen. Nuori osaa suunnitella leikkejä eri-ikäisille ryhmille sekä tunnistaa mikä leikki on sopiva mihinkin tilanteeseen.

Nuori perehtyy erilaisiin leikkeihin, joita ovat tutustumis-, yhteis-, laulu-, ulko- ja energianpurkuleikit. Nuori saa tietoa hyvän leikin tunnuspiirteistä. Nuori saa itselleen leikki-vihkon, johon on koottu erilaisia leikkejä sekä kilpailuita. Nuoret ohjaavat koulutusryhmälle leikkejä, joiden pohjalta keskustellaan sekä annetaan palautetta. Isosille selvennetään leikin ohjaajan tärkeimmät tehtävät. Nuoret tietävät, kuinka leikin ohjaajan rooli eroaa muista leikkijöistä. Isokset ymmärtävät leikin ohjaajan vaikutukset leikin onnistumiseen.

6.2.3 Iltaohjelma

Iltaohjelmat ovat yksi tärkeimpiä yhteishengen luoja. Samalla niiden suunnittelu ja toteutus ovat varmasti yksi isosten pidetyimmistä tehtävistä. Iltaohjelmissa opi-

taan tuntemaan toisia ja vapaudutaan turhista rooleista leikkien ja huumorin avulla. (Kiilunen, Rantavuori & Salo 2002, 56.)

Iltaohjelmien on tarkoitus tutustuttaa, lähentää, viihdyttää ja ilahduttaa koko leiriä. Se on koko leirin kokoava ohjelma numero, jossa kaikki pääsevät viettämään aikaa yhdessä laulaen, leikkien ja kilpaillen. Onnistuneet iltaohjelmat ovat parhaimmillaan luovia, rentouttavia ja samalla odotettuja päivän kohokohtia, niin rippikoululeireillä kuin lastenleireilläkin (Parviainen 1982, 84).

Koulutuskerran tavoitteena on saada nuori ymmärtämään iltaohjelman merkitys ja tärkeys. Hän saa valmiuksia valmistella iltaohjelmia ja oppii ymmärtämään, millainen iltaohjelma on sopiva leirin eri vaiheissa. Hän ymmärtää millaisia iltaohjelman osia kannattaa valita iltaohjelman aluksi, sen keskivaiheille ja lopuksi. Hän saa valmiuksia valita iltaohjelman osia huomioiden leiriläisten iän ja sukupuolen iltaohjelmaa valmisteltaessa.

Hän osaa käyttää erilaisia iltaohjelma-malleja ja tietää millaisessa suhteessa leikkijä, sketsejä, lauluja ja kilpailuja kannattaa valita. Hän saa valmiuksia tarkastella iltaohjelman eri osia leiriläisen kannalta; ovatko nolausleikit hauskoja kaikkien vai pelkästään isosten mielestä? Kannattaako leikkeihin valita aina samat vapaaehtoiset? Hän ymmärtää, että iltaohjelma ei ole isosten oma show, vaan paras tunnelma syntyy yhteisen tekemisen kautta (Kiilunen, Rantavuori & Salo 2002, 56).

Koulutuskerran tarkoituksena on antaa valmiuksia myös iltaohjelman juontajana toimimiseen. Juontajana toimiessaan hän tietää toimenkuvansa ja roolinsa, ja mitä niihin sisältyy. Isosille selvennetään, kuinka juontajan rooli poikkeaa muiden isosten roolista iltaohjelmassa, ja mitä ovat juontajan tehtävät.

Nuori saa kokonaiskuvan siitä, mikä on hänen tehtävänsä ja vastuunsa iltaohjelman suunnittelussa ja mikä hänen roolinsa on iltaohjelmassa. Hän perehtyy iltaohjelmien eri malleihin. Nuori perehtyy iltaohjelman sisältöön ja toteutukseen sekä ymmärtää minkälaiset iltaohjelmamallit sopivat kullekin illalle.

6.2.4 Joulumyyjäiset

Suomen Merimieskirkko järjestää vuosittain joulumyyjäisiä ympäri Eurooppaa. Myyjäisten lomassa suomalaisten on mahdollista ostaa perinteisiä suomalaisia jouluherkkuja ja nauttia muiden ulkomailla asuvien suomalaisten seurasta. Joulumyyjäiset ovat erittäin iso tapahtuma merimieskirkolla, johon vuosittain tarvitaan suuri määrä vapaaehtoisia töihin.

Koulutuskerran tavoitteena on saada nuoret osallistumaan seurakunnan muuhun toimintaan. Koska isoskoulutuksen ei tulisi jäädä omaksi, muusta seurakunnan toiminnasta irralliseksi saarekkeeksi, joulumyyjäisiin osallistuminen palvelee tätä tavoitetta. Isoskoulutus toimii samalla sillanrakentajana seurakunnan muuhun toimintaan (Paananen & Tuominen 2002, 17).

6.2.5 Sukellus Raamattuun

Isoskoulutuksen – kuten muussakin seurakunnantoiminnassa, tärkein kirja on Raamattu. Isoskoulutuksen tavoitteena on, että nuori innostuisi itsenäisestä Raamatun lukemisesta sekä opiskelusta. Raamattu voi oppia ymmärtämään vain lukemalla ja käyttämällä sitä omassa elämässään. (Paananen & Tuominen 2002, 31.) Isoskoulutuksessamme Raamatulla on keskeinen paikka. Joka isoskoulutuskerral-

la ohjaajat vetävät aluksi isosille raamattuhetken, jonka jälkeen isokoulutettavat pitävät saman raamattuhetken rippikoululaisille.

Tavoite on tuoda Raamattua lähemmäksi nuorten omaa elämää. Nuorten tavoitteina ovat, että nuori oppii käyttämään Raamattua isosen työvälineenä. Nuori osaa etsiä Raamatusta tarvittavat jakeet. Nuori oppii tulkitsemaan sekä avaamaan Raamatun tekstiä itselleen sekä toisille.

Tekstien tulkitsemiseen on monia eri tapoja. Isokset tutustuvat koulutuskerralla kolmen ässän menetelmään. Vastaukset kysymyksiin ei selviä tämän periaatteen avulla välttämättä ensimmäisellä lukemiskerralla. Osittain Raamattu selittää itse itsensä, sillä sen loppuosasta ja tekstin lomasta löytyy sanasto, karttoja sekä alaviitteitä. (Paananen & Tuominen 2002, 92.)

6.2.6 Hartaus

Hartauselämä voi leirillä olla monimuotoista; aamu – ja päiväjumalanpalvelukset, hartaudet sekä hiljentymis- ja rukoushetket ovat hiljentymistä ja rauhoittumista Jumalan kasvojen edessä. Ne ovat ainutlaatuinen mahdollisuus hiljentää ajatuksensa Jumalalle. Rukouksessa vietetty hetki on mahdollisuus olla yhteydessä Jumalaan ja siksi ihminen tarvitsee rukousta. (Kiilunen, Rantavuori & Salo 2002, 13–14.)

Rukous ja hartaus ovat keskeinen osa isoseksi kasvamista. Leirillä ilta- tai aamuhartauteen kokoontuva nuorten joukko, on oikea koolla oleva seurakunta. Hartauksien kautta nuoren oma usko voi kasvaa ja löytää kiinnekohtia hänen elämässä.

Hartauden pitäminen on tilaisuus kertoa siitä, mitä nuori itse on kokenut tärkeäksi. (Paananen & Tuominen 2002, 16.)

Tavoitteena on, että nuori oppii ymmärtämään hartauden merkityksen ja sisällön; mistä hartaus koostuu, mitä sen eri osat sisältävät, mikä on isosen rooli hartaudenpitäjänä. Hän saa valmiuksia valmistella ja toteuttaa itse hartaushetkiä. Hän osaa hartautta valmisteltaessa huomioida leiriläisten iän ja sukupuolen ja osaa elävöittää hartaushetkiä. Hän ymmärtää hiljentymisen merkityksen ja ymmärtää, että hartaushetkiä on monenlaisia. Koulutuskerralla luodaan kokonaiskuva siitä, mitä hartaus on ja mitä hartaushetki sisältää. Nuori valmistelee koulutus kerran jälkeen itse yhden hartauden.

6.2.7 Leiri

Leirille lähdetään yhdessä toisten nuorten kanssa nauttimaan yhdessä olosta, hauskanpidosta ja tutustumaan uusiin ihmisiin. Merimieskirkon järjestämät nuorten leirit ovat ikäjakaumaltaan poikkeukselliset, sillä Benelux-maiden nuorten leirit kokoavat lapsia ja nuoria 9-18 ikävuoden väliltä. Syynä tähän on, että leirit toimivat samalla nuorten kohtaamispaikkana Benelux- maissa asuville lapsille ja nuorille. Leirillä eri-ikäluokat näkevät toisiaan ja voivat tutustua toisiinsa.

Työntekijöiden ja isosten lisäksi, leirin vetämiseen osallistuu joukko vapaaehtoisia ja mahdollisia harjoittelijoita. Koska vakituisia työntekijöitä ei ole, vapaaehtoisten antama työpanos on leirin järjestämisen kannalta erittäin tärkeää. Toisaalta leiri toimii kohtaamispaikkana myös aikuisille vapaaehtoisille. Leirit kokoavat siis erilaisia ihmisiä ikään tai sukupuoleen katsomatta.

Isojen kannalta tieto siitä, mitä leirielämä on ja mistä se Benelux-maissa koostuu, on tärkeää. Osa isokoulutukseen hakeutuneista nuorista, ei välttämättä koskaan ole saanut mahdollisuutta osallistua leirille, tai hän on voinut viettää esimerkiksi oman rippikoulunsa Suomessa leirimuotoisena. Hänellä ei siis välttämättä ole kuvaa siitä, mitä leirielämä on tai kuva voi olla hyvin erilainen.

Koulutuskerran tavoitteena on, että nuori ymmärtää vuorovaikutuksen merkityksen leirin onnistumisen kannalta. Hän ymmärtää välittäjän roolinsa tärkeyden. Hän tiedostaa asemansa isosena leirillä. Hän ymmärtää ryhmän muotoutumisen eri vaiheet. Nuori perehtyy leiriä edeltäviin ja leirin aikana oleviin tehtäviinsä.

Isonen toimii leirillä vuorovaikutuksen edistäjänä, ja siksi hänen on tärkeä ymmärtää mitä sillä tarkoitetaan ja kuinka hän voi toimia asian edistämiseksi. Nuori saa kokonaiskuvan siitä, mitä leiri elämä pitää sisällään. Hän tutustuu ryhmän elinkaareen, joka auttaa löytämään hyviä tapoja ryhmän työskentelyn parantamiseksi. (Paananen & Tuominen 2004, 28.)

6.2.8 Minä olen ihme, suuri ihme

Kelpaanko minä? On kysymys, jota jokainen ihminen kysyy. Koulutuskerran tarkoituksena on vahvistaa nuoren kasvua sekä identiteetin kehittymistä. Koulutus pohjautuu Raamattuun; Psalmin 139. lukuun.

Tavoitteena on, että nuori tietää olevansa Jumalan luomus. Nuorella on oikeus olla oma itsensä sekä tuntea tunteita. Nuori osaa arvostaa itseään ja pystyy löytämään itsestään positiivisia asioita.

Teoriaosuus on korvattu tällä koulutuskerralla erilaisilla harjoituksilla, joiden kautta nuoret pohtivat keitä he ovat, mitä hyvää itsessä ja muissa on sekä millä tavalla eri tunteet voi näyttää. Ensimmäinen isokoulutusvuosi loppuu tähän koulutuskertaan.

6.3 Toinen koulutusvuosi

Toisen vuoden isokset ohjaavat ensimmäisen vuoden isosille kolme ensimmäistä koulutuskertaa; minäkö isonen, leikki on isosen työtä sekä iltaohjelma. Nämä oppimiskokonaisuudet ovat olennainen osa isosen identiteettiä sekä isosen tehtäviä. Näin toimiessa toisen vuoden isokset saavat kertauksen tärkeistä aiheista sekä pääsevät ohjaamaan, joka on tärkeä osa isosen tehtävistä.

Toinen koulutusvuosi painottuu kristittyinä kasvamiseen, omassa uskossa vahvistumiseen sekä varhaisnuorten kanssa toimimiseen. Isokset saavat myös valmiuksia erilaisten ihmisten kohtaamiseen; koulutettavat osallistuvat mukulamessun ja lasten puuhapäivän suunnitteluun sekä toteutukseen. Isokset oppivat, kuinka uskonelämää voi hoitaa.

6.3.1 Mitä usko on?

Kysymykseen ”mitä usko on?” ei ole vain yhtä oikeaa vastausta, mutta uskoa voidaan määritellä. Raamatussa Heprealaiskirjeen 11. luvussa ensimmäisessä jakeessa uskoa määritellään näin; ”Usko on sen todellisuutta, mitä toivotaan, sen näkemistä, mitä ei nähdä”. Usko on luottamista Jumalaan sekä hänen lupauksiin. Usko on lahja Jumalalta, jonka loppu tuloksen Pyhä Henki ja Sana meissä synnyttävät. (Auvinen & Rahkonen 2002, 79, 81.)

Tavoitteena on, että nuori ymmärtää uskon olevan omakohtaista, joka kestää koko elämän. Uskoon kuuluu sekä luottamus ja turvautuminen Jumalaan että Jumalan tahdon toteuttaminen. Nuori ymmärtää seurakuntayhteyden merkityksen sekä uskon tarvitsevan hoitoa. Nuori oppii uskonelämän hoitamisen keinot.

Koulutuskerta myötäilee Rippikoulusuunnitelma 2001 pohjaa. Rippikoulu on erilainen kokonaisuus ulkomailla kuin Suomessa. Rippikoulu kestää ajallisesti vähemmän aikaa kuin Suomessa, joten koulutuskokonaisuudet ovat usein pintaraapaisua aiheista. Tämän vuoksi koimme tärkeäksi ottaa tämän kokonaisuuden isoskoulutukseemme, jotta nuoret ymmärtävät, miksi isostoiminta on olemassa.

6.3.2 Leirin ongelmatilanteet

Ongelmatilanteet voivat olla erilaisia, riippuen leirin monista eri osatekijöistä. Leiriläisten ikä ja sukupuoli voivat tuoda esille erilaisia ongelmia, joissa isosella on oltava valmiuksia toimia. Leiriläisten välillä voi ilmetä erimielisyyksiä, koti-ikävä saattaa yllättää, joku joutuu kiusatuksi tai leirillä ihastutaan. Joku leiriläinen voi tarvita kuuntelijaa ja rohkaisua jossakin ongelmassa. Aina eivät isosten johtamat pienryhmäkään muodostu niistä leiriläisistä, joiden välinen vuorovaikutus ja kemia sopisivat heti yhteen. Muutenkaan leirillä ei välttämättä heti löydetä yhteistä säveltä, sillä jokainen kokee leirin eri tavalla ja odottaa siltä eri asioita. Leirielämä koostuukin yhteisensävelen löytämisestä, ryhmänä toimimisesta ja pelisääntöjen noudattamisesta.

Koulutuskerran tarkoituksena on antaa nuorelle valmiuksia toimia leirin ongelmatilanteissa. Hän saa valmiuksia tunnistaa, mistä asioista ongelmatilanteita voi syntyä ja kuinka hän itse voi toimia ongelmatilanteiden välttämiseksi ja selvittämiseksi.

si. Isonen saa valmiuksia tunnistaa erilaiset ongelmatilanteisiin vaikuttavat osatekijät, osaa toimia kuuntelijana ja riitojen selvittelijänä. Hän tietää kuinka tulee toimia, kun joku joutuu kiusaamisen kohteeksi.

Nuorten kanssa leirin erilaisista ongelmatilanteista käsitellään seuraavia asioita; Millaisen suhteen isonen voi muodostaa leiriläiseen, miten isosen tulee toimia kun leirillä joku ihastuu, miten hän toimii kun leiriläinen tarvitsee kuuntelijaa.

6.3.3 Mukulamessu ja lasten puuhapäivä

Mukulamessu ja lasten puuhapäivä ovat merimieskirkon järjestämää lapsi- ja varhaisnuorisotyötä. Isoskoulutettaville on oleellista osallistua mukulamessun ja lasten puuhapäivän suunnitteluun sekä toteutukseen. Tätä kautta isosille muodostuu käsitys merimieskirkon tarjoamasta lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön.

Tavoitteena on, että nuori osaa soveltaa ryhmänohjaustaitojaan varhaisnuoriin. Nuori saa kokemusta varhaisnuorten kanssa toimimisesta. Isoskoulutuksessa on tärkeää huomioida myös lapset ja varhaisnuoret, jotka ovat tulevaisuudessa rippikouluun hakeutuvia nuoria. Lasten ja varhaisnuorten tapahtumat ovat lapsen ensiaskelia kohti seurakuntayhteyttä. Isokset toimivat näissä tapahtumissa nuorten kristittyjen esikuvina lapsille ja mahdollisesti omalla toiminnallaan innostavat lapsia seurakuntayhteyteen.

6.3.4 Kerho-ohjauksen pikakurssi

Kerhonohjaus on ryhmänjohtamista, joka on lähellä isosen tehtäviä leirillä. Kerhojen ohjelmaa pystyy suunnittelemaan kaikesta mahdollisesta. Kerhoilla on tietty

teema, jonka ympärille toiminta rakentuu. Perinteisiä teemakerhoja ovat tyttö-, poika-, urheilu-, sekä kokkikerhot.

Tavoitteena on, että nuori saa valmiudet toimia kerhonohjaajana. Nuori osaa suunnitella ja toteuttaa kerho-ohjelman. Nuori saa tietoa varhaisnuoren ikä- ja uskonnollisen kehityksen piirteistä sekä ymmärtää niiden merkityksen kerhon ohjelmassa. Nuori saa valmiuksia toteuttaa kerhoissa rukous- sekä hartauselämään.

Nuorten kanssa käydään läpi, minkälainen on hyvä kerhon runko. Hartaus ja rukous ovat varhaisnuorten kanssa erilaisempia kuin nuorten kanssa. Tämän vuoksi on tärkeää, että nuoret tietävät perusasiat lapsen uskonnollisesta kehityksestä, jotta hartauselämä olisi mahdollinen. Nuoret suunnittelevat pareittain yhden kerhokokoonnumisen.

6.3.5 Erilaisuus on rikkaus!

Erilaisia ihmisiä on paljon, mutta kuinka erilaisuus määritellään? Vaatteista, ajatuksista vai ulkonäöstä? Ulkomailla asuessaan nuoret saavat nähdä sekä kokea erilaisia kulttuureja suomalaisuuteen verrattuna, joten erilaisuus koulutuskerta koostuu enimmäkseen ihmisten erilaisista luonteenpiirteistä. Kaikista ihmisistä ei tarvitse pitää, mutta toimeen pitää tulla.

Koulutuskerran tavoitteena on, että nuori oppii ymmärtämään erilaisia ihmisiä sekä arvostamaan erilaisuutta. Koulutuksen piilotavoitteena on kiusaaminen, joka liittyy pitkälti erilaisuuden hylkimiseen. Onko erilainen ihminen yleensä kiusattu? Toinen koulutusvuosi päättyy tähän koulutuskertaan, joten sen vuoksi teoriaa ei ole, vaan toimitaan ryhmissä erilaisuuden tiimoilta.

7 POHDINTA

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kehittää Belgian suomalaisen merimieskirkon isostoimintaa, jolle ei aikaisemmin ollut selkeää isoskoulutusrunkoa. Isoskoulutusrunko sai lopullisen muotonsa vasta palattuamme Suomeen, sillä lähdekirjallisuutta ei ollut saatavilla Belgiassa. Isoskoulutuskokonaisuus on lopputulosta kyse-lystä, jonka teimme sekä eri isoskoulutusoppaista ja omasta työkokemuksesta niin isosena kuin työntekijänä.

Olemme pyrkineet tekemään isoskoulutusrunгон, jota merimieskirkon työnteki-jöiden ja vapaaehtoisten on mahdollista käyttää. Isostoimintaa kehittäessä teimme paljon yhteistyötä projektikoordinaattori Jarmo Karjalaisen kanssa, jonka tietotaito Belgian olosuhteista ja nuorista auttoivat meitä suunnittelemaan tarpeisiin vastaa-van isoskoulutuksen. Toteutusta suunniteltaessa meitä auttoi kysely sekä oma työkokemus isosten parissa.

Suomen isoskoulutukseen verrattuna Belgian merimieskirkon isoskoulutus on hieman puutteellinen kestopensa ja järjestelyidensä vuoksi. Oppimiskokonaisuuksia on mahdollista käyttää suoraan Suomessa järjestettävissä isoskoulutuksissa. Aika- taulutus teorioineen, raamattuhetkineen ja nuorteniltoineen ovat kuitenkin jokai- sen seurakunnan muunneltavissa.

Saimme ohjata kolme isoskoulutuskertaa, jotka olivat minäkö isonen, leikki on isosen työtä sekä hartaus. Ohjasimme koulutusta sekä Brysselissä että Luxembur- gissa. Hollannissa toimiva Suomen merimieskirkko vastasi omilla työntekijöillään nuorten toiminnasta. Tämän vuoksi emme järjestäneet isoskoulutusta siellä. Rot- terdamin merimieskirkon on kuitenkin mahdollista käyttää isoskoulutusmateriaa- liamme omiin tarpeisiin, sillä valmis materiaali menee merimieskirkon intraan.

Emme keränneet palautetta ohjaamistamme koulutuskerroista, mikä jälkikäteen ajateltuna olisi ollut järkevää. Pidämme positiivisena palautteena kuitenkin, että isoskoulutettavien määrä kasvoi. Brysselissä isoskoulutettavien määrä kasvoi aloituksesta neljällä, joten heitä oli lähtiessämme 10 aktiivista nuorta toiminnassa mukana. Luxemburgissa nuorten määrä isoskoulutuksessa kasvoi yhdellä, joten loppujen lopuksi heitä oli kahdeksan.

Eräs nuori koki positiivisena, että isoskoulutuksen ohjaajat pysyivät pidemmän aikaan samana. Positiivisena hän koki myös sen, että koulutuksella oli punainen lanka. Tästä voimme päätellä, että mikäli isostoiminnalla on selkeä runko ja ohjelma, siihen on nuorten helppo ja turvallista osallistua.

Itse koimme koulutuskertojen ohjaamisen mielekkäänä, sillä näimme konkreettisesti suunnitelmien toimivuuden. Samalla kohtasimme ulkosuomalaisia nuoria ja saimme kuulla tarinoita heidän kokemuksistaan ulkomailla asumisesta. Huomasimme koulutuksessamme kuitenkin puutteita muun muassa teorioiden sisällöissä. Tämä johtui lähdekirjallisuuden puutteesta, mutta saimme kuitenkin Suomeen paluun jälkeen täydennettyä teorioiden sisältöjä laajemman kirjallisuuden vuoksi.

Päädyimme aloittamaan molemmat koulutusvuodet samoilla aiheilla; minäkö isonen, leikki on isosen työtä ja iltaohjelma, koska nämä oppikokonaisuudet valmentavat nuoria heti tarvittaviin isosen tehtäviin. Minäkö isonen – kokonaisuus jäsentää nuoria isosen rooliin. Leikki on isosen työtä - kokonaisuus valmentaa nuorta leikin ohjaamisessa. Iltaohjelma valikoitui myöhemmin hartaus – koulutuskerran tilalle, koska jokaisen koulutuskerran jälkeen on iltaohjelmaa muistuttava nuorten ilta. Samalla nämä ovat kokonaisuuksia, joita toisen ja kolmannen vuoden isosten on tarvittaessa helpointa ohjata ensimmäisen vuoden isosille.

Opinnäytetyön tekeminen oli pitkä ja opettavainen prosessi. Aluksi meillä oli ongelmia valita työllemme aihe. Mahdollisuus ulkomaan harjoitteluun ja tarjottuun opinnäytetyön aiheeseen, toi kuitenkin ratkaisun aihe-ongelmaan. Meitä kiinnosti isokoulutuksen ja – toiminnan tutkiminen sekä kehittäminen, koska koimme, että voimme hyödyntää opinnäytetyömme antia tulevassa työelämässä. Ongelmia oli sisällön rajaamisen kanssa sekä loppuviimeistelyyn tuhlautui paljon aikaa. Loppujen lopuksi koemme opinnäytetyöprosessin opettavaisena ja antoisana.

LÄHTEET

Aaltonen, M. Ojanen, T. Vihunen, R. & Vilén, M. 2007. Nuoren aika. Helsinki: WSOY.

Auvinen, V. & Rahkonen, P. 2002. Johannes 3:16. Rippikoulukirja. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Belgian suomalainen merimieskirkko. 2009. Mitä merimieskirkko on. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.merimieskirkko.be/kirkko/toiminta-ajatus_fi.html. Luettu 7.10.2009.

Harjunpää, M. Issakainen, T. Paananen, T. Parviainen, J. & Saarinen, P. 1995. Elämän siiville. Isosen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus.

Jarasto, P. & Sinervo, N. 1999. Murrosikäisen ja nuoren maailma. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Junkkari, K. & Junkkari, L. 2003. Nykyajan paimentolaiset – työ ja koti maailmalla. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Karjalainen, J. 2005. Suomalaisnuorten kokemuksia perheen mukana muuttamisesta Benelux-maihin. Suomen Merimieskirkko Ry.

Karjalainen, J. 2007. Nuorisotyön toimintamallien kehittämisprojekti Benelux-maissa 2006-2009 – Väliraportti. Suomen merimieskirkko Ry.

Kiilunen, K. Rantavuori, M. & Salo, K. 2002. Isosen käsikirja. Pieksämäki: RT-Print.

Marttinen, A-C. 1992. Matkalaukkulapset. Pieksämäki: Lähetysseuran kirjapaino Raamattutalo.

Paananen, T. & Tuominen, H. 2002. Aarre – isoskouluttajan opas. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Parviainen, J. 1982. Ryhmänjohtajan aapiskirja. Saarijärvi: Ari-paino.

Porkka, J. 2004. On kunnia olla isonen – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isotoiminta 2000-luvun alussa. Kirkkohallituksen julkaisuja 2004/10. Helsinki: Kirkkohallitus.

- Porkka, J. 2005. Isostoiminnan rikkaus. Leirityön tarpeista nuorisokulttuuriksi. Teoksessa Paananen, T. & Tuominen, H. (toim.). 2005. Nuorisotyön käsikirja. Piek-sämäki: RT-Print Oy. 82–108.
- Raitis, P. 2005. Terwetulleita tänne! Sata vuotta Antwerpenin merimieskirkon elä-mää. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.
- Räsänen, H. 2004. Suomalaiset Belgiassa. Belgiansuomalaisten sopeutuminen ja uskonnollisuus. Helsingin yliopiston käytännönteologian laitoksen julkaisuja 108.
- Tamm, M. 1988. Lasten ja nuorten uskonnollinen maailma. Helsinki: Painotalo Miktor.
- Tamminen, K. 1981. Lasten ja nuorten uskonnollinen kehitys. Helsingin yliopiston käytännöllisen teologian laitos. Uskonnonpedagogiikan julkaisuja b 5/1981.
- Tikka, I. 2004. Suomalainen lapsi maailmalla – kolmannen kulttuurin kasvatit. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

LIITTEET

LIITE 1 Kyselyt

LIITE 1/1 – 1/2 Kysely isokouluttaville nuorille

LIITE 1/3 – 1/6 Kysely merimieskirkon työntekijöille ja vapaaehtoisille

LIITE 2 Belgian suomalaisen merimieskirkon isokoulutusmateriaali

LIITE 2/1 – 2/4 Isokoulutuksen yleistavoitteet

LIITE 2/5 – 2/9 1.kerta Minäkö isonen?

LIITE 2/10 – 2/12 2.kerta Leikki on isosen työtä

LIITE 2/13 – 2/17 3.kerta Iltaohjelma

LIITE 2/18 4.kerta Joulumyyjäisiin osallistuminen

LIITE 2/19 – 3/20 5.kerta Sukellus Raamattuun

LIITE 2/21 – 2/24 6.kerta Hartaus

LIITE 2/25 – 2/28 7.kerta Leiri

LIITE 2/29 – 2/31 8.kerta Minä olen ihme, suuri ihme

LIITE 2/32 – 2/34 4.kerta Mitä usko on?

LIITE 2/35 – 2/40 5.kerta Leirin ongelmatilanteet

LIITE 2/41 6.kerta Mukulamessu ja lasten

LIITE 2/42 – 2/47 7.kerta Kerhonohjauksen pikakurssi

LIITE 2/48 – 2/49 8.kerta Erilaisuus on rikkaus

LIITE 2/50 Tuntisuunnitelmien lähdeluettelo

MITÄ ODOTAT ISOSKOULUTUKSELTA?

OLETKO a) 1.vuoden isonen b) 2.vuoden isonen

ASUTKO a) Brysselissä b) Luxemburgissa

Seuraavassa on lueteltu eräitä isoskoulutuksen tavoitteita. Tehtävänäsi on arvioida niiden tärkeyttä.

Jos pidät tavoitetta	erittäin tärkeänä	ympyröi	5
	hyvin tärkeänä	ympyröi	4
	kohtalaisen tärkeänä	ympyröi	3
	vähän tärkeänä	ympyröi	2
	ei ollenkaan tärkeänä	ympyröi	1

Isoskoulutuksen/-ssa pitäisi

1 valmentaa isosen tehtäviin	5	4	3	2	1
2 tukea kasvua aikuisuuteen	5	4	3	2	1
3 syventää kristinuskon perusasioita	5	4	3	2	1
4 tutustua Raamattuun ja sen henkilöihin	5	4	3	2	1
5 parantaa ihmissuhdetaitoja	5	4	3	2	1
6 rukoilla	5	4	3	2	1
7 valmistaa hartauksia	5	4	3	2	1
8 osallistua jumalanpalveluksiin	5	4	3	2	1
9 antaa tilaa nuorten omille kysymyksille	5	4	3	2	1
10 harjoitella vuorovaikutustaitoja	5	4	3	2	1
11 käsitellä tunteita ja niiden tunnistamista	5	4	3	2	1
12 opettaa ymmärtämään erilaisia ihmisiä	5	4	3	2	1
13 käsitellä seurustelukysymyksiä	5	4	3	2	1
14 ratkoa ongelmatilanteita	5	4	3	2	1
15 harjoitella leikin ohjaamista	5	4	3	2	1

16 keskustella oikeasta ja väärästä	5 4 3 2 1
17 opetella ryhmänohjaamista	5 4 3 2 1
18 antaa valmiuksia toisen auttamiseen	5 4 3 2 1
19 kehittää itsetuntemusta	5 4 3 2 1
20 osallistua muuhun seurakunnan toimintaan	5 4 3 2 1
21 lisätä itsevarmuutta	5 4 3 2 1
22 käsitellä kiusaamista	5 4 3 2 1
23 oppia ymmärtämään erilaisuutta	5 4 3 2 1

3. Valitse näistä tavoitteista mielestäsi kolme tärkeintä:

TÄRKEIN: _____

2.TÄRKEIN: _____

3.TÄRKEIN: _____

4. Mihin muuhun seurakunnan toimintaan haluat osallistua?

5. Mitä muuta odotat?

TOISEN JA KOLMANNEN VUODEN ISOSILLE:

6. Minkä koit tärkeäksi tai mielekkääksi aikaisemmin isoskoulutuksessa?

MITÄ ODOTAT ISOSKOULUTUKSELTA?

OLETKO a) TYÖNTEKIJÄ b) VAPAAEHTOINEN?

Seuraavassa on lueteltu eräitä isoskoulutuksen tavoitteita. Tehtävänäsi on arvioida niiden tärkeyttä.

Jos pidät tavoitetta	erittäin tärkeänä	ympyröi	5
	hyvin tärkeänä	ympyröi	4
	kohtalaisen tärkeänä	ympyröi	3
	vähän tärkeänä	ympyröi	2
	ei ollenkaan tärkeänä	ympyröi	1

Isoskoulutuksen/-ssa pitäisi

1 valmentaa isosen tehtäviin	5	4	3	2	1
2 tukea kasvua aikuisuuteen	5	4	3	2	1
3 syventää kristinuskon perusasioita	5	4	3	2	1
4 tutustua Raamattuun ja sen henkilöihin	5	4	3	2	1
5 parantaa ihmissuhdetaitoja	5	4	3	2	1
6 rukoilla	5	4	3	2	1
7 valmistaa hartauksia	5	4	3	2	1
8 osallistua jumalanpalveluksiin	5	4	3	2	1
9 antaa tilaa nuorten omille kysymyksille	5	4	3	2	1
10 harjoitella vuorovaikutustaitoja	5	4	3	2	1
11 käsitellä tunteita ja niiden tunnistamista	5	4	3	2	1
12 opettaa ymmärtämään erilaisia ihmisiä	5	4	3	2	1
13 käsitellä seurustelukysymyksiä	5	4	3	2	1
14 ratkoa ongelmatilanteita	5	4	3	2	1
15 harjoitella leikin ohjaamista	5	4	3	2	1
16 keskustella oikeasta ja väärästä	5	4	3	2	1
17 opetella ryhmänohjaamista	5	4	3	2	1

18 antaa valmiuksia toisen auttamiseen	5 4 3 2 1
19 kehittää itsetuntemusta	5 4 3 2 1
20 osallistua muuhun seurakunnan toimintaan	5 4 3 2 1
21 lisätä itsevarmuutta	5 4 3 2 1
22 käsitellä kiusaamista	5 4 3 2 1
23 oppia ymmärtämään erilaisuutta	5 4 3 2 1

3. Oletko huomannut isosten toiminnassa puutteita, johon toivoisit koulutuksessa kiinnitettävä enemmän huomioita?

4. Minkä aihealueen koet tärkeäksi isokoulutuksessa? Mihin aiheeseen pitäisi paneutua enemmän, mihin vähemmän?

5. Vapaa sana isokoulutuksesta / isostoiminnasta?

Isoskoulutuksen oppimiskokonaisuudet

1. MINÄKÖ ISONEN?

- Joharin ikkuna
- Mitä on olla isonen, isosen tehtävät

2. LEIKKI ON ISOSEN TYÖTÄ

- Leikin teoria
- Leikin ohjaaminen
- Leikkilärpäke

3. JOULUMYYJÄISET

4. SUKELLUS RAAMATTUUN

- Saako olla oliiveja?
- Kolmen ässän menetelmä
- Raamatun jakeiden liittäminen omaan elämään

5. HARTAUS

- Millainen on hyvä hartaus?
- Mistä hartaus koostuu?
- Rukoukset
- Hartauslärpäke

6. ILTAOHJELMA

- Millainen on hyvä iltahojelma?
 - Iltahjelman juonto
 - Iltahjelman kaava
- Iltahojelma ei saa olla isosen oma show
- Millainen on hyvä sketsi?
- Sketsilärpäke

- Iltaohjelman muistilista

7. VUOROVAIKUTUS

- Mitä se on?
- Keissit
- Vuorovaikutus-harjoituksia

8. LAUPIAAN SAMARIALAISEN ABC

- Mitä ongelmatilanteita voi tulla vastaan?
- Miten ongelmatilanteista selvitään?

9. MITÄ USKO ON?

- Uskonelämän peruspilarit
- Mitä on usko?
- Miten nuori voi hoitaa uskoaan?

ISOSKOULUTUKSEN YLEISTAVOITE

Nuorten tavoitteet:

- Nuori osaa vetää raamattuhetkiä.
- Nuorella on valmiudet leikin vetämiseen
- Nuorella on valmiudet suunnitella ja toteuttaa toimiva iltaohjelma
- Nuori vahvistuu omassa uskossaan sekä osallistuu muuhun seurakunnan toimintaan (=seurakuntayhteys).
- Nuori syventää tietouttaan Raamatusta raamattuhetkien muodossa.

Ohjaajan tavoitteet:

- Nuoren kasvun ja kehityksen tukeminen sekä ohjaaminen.
- Antaa nuorelle tukea mahdollisten elämän kriisien kohdatessa.
- Antaa tilaa nuoren omille kysymyksille ja pohdinnoille.
- Valmisteleo jokaiselle koulutuskerralle aiheeseen sopivan raamattuhetken.
- Suunnittelee nuorten illalle teeman, jonka pohjalta isokset valmistelevat sisällön.

Isoskoulutuksen tavoitteena on myös tukea niitä nuoria, jotka eivät halua isoksi, mutta tarvitsevat tukea hengellisessä, psyykkisessä sekä fyysisessä kasvussa. Isoskoulutus on siis avoin kaikille nuorille.

Isoskoulutus on kanava, jossa nuori voi saada tukea suomalaiselta vertaisryhmältään ulkomailla. Isoskoulutusryhmään kuulumisen kertoo nuorelle, että maailmassa on olemassa paikka, jossa häntä kaivataan ja jossa hänellä on oikeus olla. Isoskoulutuksen tulisi samalla olla nuorelle latautumisaikka. Koulutuksen tarkoituksena ei ole kuluttaa nuorta, vaan antaa hänelle aika ja paikka kristittyinä kasvamiseen. Ihannetavoite olisi, että nuori lähtee koulutuksesta energisempänä kuin oli sinne tullessaan. (Paananen & Tuominen 2002, 13.)

Koulutuskertojen opetusrunko:

14:00 - 15:00 Teoria

15:00 - 16:00 Raamis isosille

16:00 - 16:30 Ruoka

16:30 - 17:00 Raamis rippikoululaisille (jonka isokset käyvät ohjaamassa)

17:00 - 18:00 Nuorten illan valmistelua

18:00 - 20:00 Nuorten ilta

Merimieskirkon järjestämät koulutuskerrat ovat kuuden tunnin mittaisia, johon sisältyy hartautta, opetusta ja käytäntöä. Isoskoulutuksen kanssa yhtä aikaa pidetään pappilassa rippikoulua, jolloin isosten on mahdollista tutustua ja järjestää rippikoululaisille ohjelmaa. Rippikoululaiset, isokset ja ohjaajat koontuvat Brysselin pappilaan viettämään lähes samanlaista päivää, kuin päivärippikoulussa.

Jokaisessa tapaamisessa isosten kanssa on alkuhartaus. Alkuhartaus antaa nuorelle mahdollisuuden hiljentyä ja rukoilla. Alkuhartaus syventää nuoren kristinuskon perusasioita ja tukee kristittynä kasvamista.

Raamattu on isoskoulutuksen tärkeimpiä oppikirjoja, ja siksi sen sanomaan syvennytään isostenkin kanssa. Raamattuhetkiin olisi hyvä suunnitella jotain luovaa tekemistä, joka voi olla esimerkiksi askartelua, piirtämistä, laulua tai piennäytelmiä. Raamattuhetkien pitäminen kuuluu olennaisena osana myös isosen tehtäviin. Sen vuoksi sitä harjoitellaan jokaisessa kokoontumisessa. Ensin ohjaaja pitää päivän raamattuhetken isosille, jonka jälkeen isokset ohjaavat saman

raamattuhetken rippikoululaisille. Samalla isokset tutustuvat rippikoululaisiin luontevalla tavalla.

Brysselin pappilassa on myös jokaisen tapaamisen päätteeksi nuorten ilta, josta isokset ovat vastuussa. Tämän vuoksi on tärkeää antaa isosille aikaa nuorten illan suunnitteluun.

Nuorten ilta muistuttaa erittäin paljon perinteistä leirin iltaohjelmaa, jossa on laulua, sketsejä, kilpailuita, opetusta sekä hartaus. Ohjaajan tehtävänä on suunnitella nuorten illalle teema, jonka ympärille isokset rakentavat toiminnan.

Molemmat koulutusvuodet koostuvat yhdeksästä kokoontumisesta, joista olemme suunnitelleet kahdeksan/koulutusvuosi. Ensimmäinen sekä toinen koulutusvuosi päättyvät todistusten jakoon. Mahdollisuuksien mukaan isokset voidaan myös siunata tehtävään jumalanpalveluksen yhteydessä tai järjestää vapaamuotoisempi tapahtuma. Isosten siunaamisesta vastuussa ovat Heli Huttunen ja Antti Weckroth.

Ensimmäinen koulutusvuosi painottuu isosen tehtäviin sekä erilaisiin ongelmatilanteisiin, jotka voivat tulla vastaan isosena toimiessa. Ensimmäinen koulutusvuosi koostuu seuraavanlaisista elementeistä; isosen identiteetti, isosen tehtävät, Raamattu isosen työvälineenä, hartaus sekä oman itsensä arvostaminen.

Toinen koulutusvuosi painottuu kristittynä kasvamiseen, omassa uskossa vahvistumiseen sekä varhaisnuorten kanssa toimimiseen. Isokset saavat myös valmiuksia erilaisten ihmisten kohtaamiseen; koulutettavat osallistuvat mukulamessun ja lasten puuhapäivän suunnitteluun sekä toteutukseen.

Toisen - ja/tai kolmannen vuoden isokset ohjaavat ensimmäisen vuoden isosille kolme ensimmäistä koulutuskertaa; *Minäkö isonen, Leikki on isosen työtä* sekä *Iltaojelma*. Nämä oppimiskokonaisuudet ovat olennainen osa isosen identiteettiä sekä isosen tehtäviä.

Minäkö isonen?

Koulutuskerran tavoitteena on, että nuori ymmärtää kuka voi toimia isosena; mitä on olla isonen; miten isonen toimii; mitkä ovat isosen tehtäviä nuorten illoissa ja leireillä.

Kuka isonen on?

Isonen on rippikoulun käynyt ja konfirmoitu nuori, jolla on halua ja innokkuutta toimia isosen tehtävissä. (Paananen & Tuominen 2002, 13.)

Mitä isonen on?

Isonen on persoonallinen esimerkki. Kaikkien ei tarvitse osata soittaa, laulaa tai näytellä. Jokainen isonen hyvä on sellaisena kuin hän on.

Isonen on tasavertainen ja kohtelee kaikkia leiriläisiä tasavertaisesti. Hän toimii tasavertaisesti myös omassa ryhmässään. Hänellä ei ole suosikkeja, vaan hän osaa ottaa myös leirin hiljaiset huomioon. Usein hiljaiset jäävät helposti yksin, mutta rohkaisemalla isonen voi auttaa heitä osallistumaan. (Parviainen 1982, 30, 80.)

Isonen on aina valmiina leiriläisiä varten. Oman isosryhmän kanssa olisi mukava nauraa ja jutella, mutta isosen tärkein tehtävä on olla leirillä leiriläisiä varten. Kun hän käyttää aikansa oikein ja suunnittelee annetut tehtävät ajoissa, isosella jää aikaa toimia leiriläisten kanssa. (Parviainen 1982, 30.)

Turvallinen ilmapiiri on tärkeä koko leirin kannalta. Kun ilmapiiri on turvallinen, keskustelu on avointa, ja kaikki voivat nauttia toistensa seurasta. Isonen voi omalla toiminnallaan vaikuttaa turvalliseen ilmapiiriin rohkaisemalla ja asettamalla rajoja. Rajojen asettaminen luo turvallisuutta, ja se kertoo leiriläisille siitä, että olet osa työntekijätiimiä. (Parviainen 1982, 30.)

Isonen roolit

Välittäjänä isonen toimii sillanrakentajana leiriläisten ja työntekijöiden välillä. Isonen rooli on tällöin auttaa osapuolia ymmärtämään toisia. Etenkin ristiriitaisissa tilanteissa välittäjän rooli korostuu. Risti-riitailanteissa isonen on syytä muistaa, että hän on osa työntekijätiimiä, ei leiriläinen. (Porkka 2002, 14.)

Työnjakajana isonen toimii eräänlaisena apulaisena työntekijälle. Isonen toimii osana opetus-, ohjelma- ja turvallisuusvastuuta. (Porkka 2002, 14.)

Esikuvana toimiessaan isonen on esikuva nuoresta kristitystä, joka auttaa leiriläisiä suhtautumaan myönteisesti kristinuskon asioihin. Samalla Isonen toimii leiriläisille esimerkkinä kaikessa, mitä hän tekee. Isokset näyttävät leiriläisille mallia leirielämästä; noudattavat yhteisiä sääntöjä ja rajoja, ja muutenkin toimivat luottamuksen mukaisesti. (Porkka 2002, 14.)

Hengenluojana isonen innostaa leiriläisiä mukaan yhteiseen tekemiseen. Hän luo viihtyvyyttä ja turvallisuutta ottamalla jokaisen leiriläisen huomioon. Vapaa-aika ja iltaohjelmat toimivat hyvinä työvälineinä hyvän mielen luomiseen. (Porkka 2002, 14.)

Luottohenkilönä isonen kuuntelee leiriläisten asioita. Hän ohjaa tarvittaessa arkaluontoisissa asioissa ja on leiriläisten juttukaverina. Isosen odotetaan toimivan luottohenkilönä myös työntekijöille; Hän ei kerro yhdessä puhutuista asioista leiriläisille, tai leirin ulkopuolisille. Ei edes leirin päättyessä. (Porkka 2002, 14.)

Hengenluojana isonen innostaa leiriläisiä mukaan yhteiseen tekemiseen. Hän luo viihtyvyyttä ja turvallisuutta ottamalla jokaisen leiriläisen huomioon. Vapaa-aika ja iltaohjelmat toimivat hyvinä työvälineinä hyvän me- hengen luomisessa. (Porkka 2002, 14.)

Kaverina isonen toimii leiriläisille isona siskona tai veljenä. Häneltä odotetaan, että hän säilyttää tämän esikuvan vielä leirin jälkeen, sillä vapaa- ajallaankin isonen edustaa seurakuntaa nuoren kristityn asemasta. Isoselta odotetaan, että hän ohjaisi leiriläisiä mukaan leirin jälkeiseen seurakunnan nuorten toimintaan. (Porkka 2002, 14.)

Harjoitus 1: Minäkö isonen?

- Mitkä ovat vahvuuteni?
- Mitkä ovat heikkouteni?
- Mitkä ovat tulevaisuuden näkymät?
- Mitkä voivat pilata suunnitelmani?

Vahvuudet (Tunnettu isonen)	Heikkoudet (Toisten näkemä isonen)
Uhkakuvat (Salattu isonen)	Mahdollisuudet (Tuntematon isonen)

1. Vahvuudet (tunnettu isonen)

- Kuva, jonka annan toisille itsestäni
- Ajatukset ja tunteet, jotka ilmaisen vapaasti
- Toimintani

2. Heikkoudet (toisten näkemä isonen)

Toisten näkemä isonen käsittää sellaisia persoonallisuutemme puolia, joita emme itse huomaa. Ne ovat ominaisuuksia, tapoja, tottumuksia ja normeja, jotka toiset ihmiset huomaavat meissä. Kun saamme toisilta palautetta, pystymme kehittämään paremmin itsetuntemustamme.

- sokeat kohtani (asenteet, tunteet ja kokemukset, jotka torjun)
- toisten käsitykset ja kokemukset minusta

3. Uhkakuvat (salattu isonen)

Salattu isonen kätkee sisälleen henkilökohtaiset asiamme, joita emme halua näyttää toisille. Salaiset asiat voivat olla ilon, mutta myös surun asioita. Siihen saattaa sisältyä myös epävarmuutta ja pelkoa. Jos kolmas alue on hyvin laaja, ja vie elämässämme paljon tilaa, voi asioiden salaamiseen kulua niin paljon energiaa, ettei muuhun toimintaan tahdo jäädä voimia.

- tunteet, tiedot, taidot, asiat ja asenteet, joita en ilmaise muille

4. Mahdollisuudet (tuntematon isonen)

Tuntematon isonen on tuntematon sekä itselle että muille. Tämäkin osa vaikuttaa persoonallisuuteemme ja toimintaamme. Yllättävissä tilanteissa saatamme reagoida tavalla, jota emme itsekkään ymmärrä. Tuntematon alue, joka sisältää myös kätkeytyjä voimavaroja.

- Tunteet ja voimavarat, joita en tiedosta.

Leikki isosen työtä

Tavoitteena on, että nuori ymmärtää, mitä leikki on; mitä on toimia leikin ohjaajana; hyvän leikin tunnuspiirteet. Nuori ymmärtää myös, että hän voi omalla innostavuudellaan vaikuttaa leikin onnistumiseen. Nuori tietää, minkälainen leikki on sopiva kullekin ikäryhmälle, ja millainen leikki sopii mihinkin tilanteeseen.

Hyvä leikki virkistää, poistaa ujoutta, antaa itseluottamusta, opettaa toimimaan yhdessä, auttaa lähestymään, tutustumaan ja parantaa ryhmähenkeä. Leikkiä valitessa tulisi ottaa huomioon edellä mainitut seikat, sillä leikin pitää kohdata näiden tavoitteiden kanssa. Leikin tarkoituksena ei ole nolata, joten leikki ei saa perustua vahingonilolle. (Parviainen 1982, 85.)

Leikillä on yksi ohjaaja, joka kertoo tarkasti leikin säännöt. Joskus samaan leikkiin löytyy kymmeniä eri ohjeita. Perussääntö kuitenkin on että, se isonen määrä miten leikkiä leikitään, jonka vastuulla ohjeistaminen on.. Leikki tulee lopettaa, mikäli se ei toimi sääntöjen mukaisesti.

Leikin ohjaajan on tärkeää tuntea leikki entuudestaan. Tämä tarkoittaa sitä, että leikin ohjaaja on leikkinyt leikin aiemmin. Leikin ohjaajan tehtäviin kuuluu myös valvoa leikkiä, mutta kuitenkin innostua siitä myös itse. Leikki loppuu silloin kun kaikilla on hauskaa. Näin leikistä jää jokaiselle mukava muisto, ja sitä on hauska leikkiä joskus toistekin. (Parviainen 1982, 86.)

Harjoitus 1: Leikin ohjaaminen

Leikin ohjaamista oppii vain harjoittelemalla, seuraamalla muiden ohjaamista sekä palautteen avulla. Jokainen isonen valitsee leikin, jonka haluaa ohjata. Tämän jälkeen vuorotellen jokainen ohjaa valitsemansa leikin. Leikkimisen jälkeen keskustellaan, mille ikäryhmälle leikki on sopiva ja missä vaiheessa leiriä leikki kannattaa vetää. Jos kyseessä on esimerkiksi kilpailu henkinen leikki, jossa leiriläisiä tippuu pois, kannattaa keskustella siitä onko tiputtaminen välttämätöntä. Jokaiselle isokoulutettavalle annetaan palautetta leikin ohjauksesta. Isosille jaetaan leikkivihkoset, jossa on tutustumis-, yhteis-, ulko-, laulu-, hoksaamis-, pokka pitää leikkejä sekä kilpailuja ja viestejä.

Tutustumisleikit sopivat leirin ensimmäiseen päivään ja iltaan. Leikkien avulla osallistujat oppivat toistensa nimet ja leikin sisällöstä riippuen myös luonteesta. Ulkoleikit sopivat melkein joka kohtaan leiriä, iltaohjelma on joissain kohti poikkeus. Ulkoleikit ovat hyviä esimerkiksi leiriohjelman tauko-kohtiin.

Laululeikit piristivät ja saavat leikkijät hyvälle tuulelle. Isosten vetämät laululeikit voivat olla sketsejä parhaimmillaan. Laululeikkejä ei kannata ottaa alkuleiristä, sillä leiriläiset eivät tunne vielä toisiaan hyvin. Pokka pitää leikit ovat sellaisia, joissa leikkijöiden on oltava nauramatta ja hymyilemättä tapahtui mitä tahansa. Mikäli leikkijä nauraa tai hymyilee, tippuu hän leikistä pois. Pokka pitää leikkejäkään ei kannata ottaa leirin ensimmäisinä iltoina, sillä leikistä tippuu pois.

Kilpailut ja viestit sekä hoksaamisleikit sopivat kaikkiin iltoihin. Kilpailut ja viestit ovat hyviä energianpurku keinoja, mikäli leiri on villi. Hoksaamisleikit

saavat aivot raksuttamaan monien kinkkistenkin ongelmien parissa. Vanhan tavaran kauppias ei myy teetä, niin mitä se nyt sitten möikään?

Iltaohjelma

Koulutuskerran tavoitteena on saada nuori ymmärtämään iltaohjelman merkitys ja tärkeys. Hän saa valmiuksia valmistella iltaohjelmia ja oppii ymmärtämään, millainen iltaohjelma on sopiva leirin eri vaiheissa. Hän ymmärtää millaisia iltaohjelman osia kannattaa valita iltaohjelman aluksi, sen keskivaiheille ja lopuksi. Hän saa valmiuksia ottaa huomioon leiriläisten iän ja sukupuolen iltaohjelman osia valmisteltaessa. (Kiilunen, Rantavuori, Salo 2002, 56.)

Nuori osaa käyttää erilaisia iltaohjelma-malleja ja tietää millaisessa suhteessa leikkejä, sketsejä, lauluja ja kilpailuja kannattaa valita. Hän saa valmiuksia tarkastella iltaohjelman eri osia leiriläisen kannalta; ovatko nolausleikit hauskoja kaikkien vai pelkästään isosten mielestä? Kannattaako leikkeihin valita aina samat vapaaehtoiset? Hän ymmärtää, että iltaohjelma ei ole isosten oma show, vaan paras tunnelma syntyy yhteisen tekemisen kautta. Koulutuskerran tarkoituksena on antaa valmiuksia myös iltaohjelman juontajana toimimiseen. Juontajana toimiessaan hän tietää toimenkuvansa ja roolinsa, ja mitä niihin sisältyy. (Kiilunen, Rantavuori, Salo 2002, 56.)

Muistellaan omia kokemuksia iltaohjelmista:

- Mikä asia on erityisesti jäänyt mieleen? Miksi?
- Löytyykö joukosta jokin iltaohjelma, joka tuo mieleesi huonoja muistoja?

Iltaohjelmat ovat parhaimmillaan luovia, rentouttavia ja odotettuja päivän kohohtia, niin rippikoululeirillä kuin lastenleireilläkin. Etenkin leirin ensimmäiseen iltaohjelmaan on syytä panostaa, sillä se antaa leiriläisille kuvan siitä, millainen elämys iltaohjelma parhaimmillaan on. Suunnitteluun jää leirillä yleensä melko vähän aikaa, joten ennen leirille lähtöä isosten on hyvä miettiä

muutamia leikkejä ja sketsejä takataskuunsa. Iltaohjelmaa suunniteltaessa olisi myös hyvä pyrkiä siihen, että jokainen ilta olisi luonteeltaan erilainen.

Onnistuneeseen iltaohjelmaan isokset ovat pystyneet luomaan turvallisen tunnelman, hyvin suunnitellun ohjelman ja yhteisen toiminnan kautta. Ketään ei nolata, tuoda liikaa esille tai muuten pilaila kenenkään kustannuksella. Yleensä nolausleikeissä hauskaa on vain katsojilla ja isosilla. Kun kaikki tuntevat olonsa turvalliseksi, ohjelmaan on helppo osallistua ja siitä on helpompi nauttia. (Parviainen 1982, 84- 87.)

Iltaohjelman tulisi olla suunniteltu niin, että isoksetkin pääsevät osallistumaan siihen. Hyvä iltaohjelma runko koostuu tasapuolisesti eri osioista, kuten lauluista, leikeistä, laululeikeistä, kilpailuista ja sketseistä. Kun jokainen isonen tietää roolinsa ja vastualueensa, vain juontajan tarvitsee huolehtia ohjelman kulusta. Isosella on lupa nauttia ja viihtyä iltaohjelmassa, vaikka hänellä olisi siinä muutama leikki vedettävänä. Järjestämällä sellaista ohjelmaa, johon kaikki pystyvät osallistumaan, koko ryhmän yhteenkuuluvuuden tunne kasvaa.

Istumalla leiriläisten seassa isonen viestittää, että hän on mukana nauttimassa ohjelmasta yhdessä leiriläisten kanssa, ei vain ohjaamassa sivusta, mitä leiriläisten tulee seuraavaksi tehdä. Omalla asenteellaan ja innostavuudellaan hän saa leiriläisetkin viihtymään ohjelmassa. Hyvä iltaohjelma parhaimmillaan virkistää ja rentouttaa, yhdistää leiriläisiä ja luo leirihenkeä. Se rohkaisee ja kannustaa osallistumaan ja jättää jälkeensä hyvän olon tunteen. Jälkeenpäin onnistunut iltaohjelma herättää leiriläisissä hyviä muistoja.

Erilaisia iltaohjelmamalleja

- Tutustumisillat: opetellaan toisten nimet, luodaan leirihenkeä, ryhmitetään jne.
- Yksin ja yhdessä illat: Kontakti- ja läheisysharjoituksia, luottamusleikkejä
- Satu ja fantasia illat: Erilaiset mielikuvitusleikit, näytteleminen
- Luovan toiminnan illat: askartelut, musiikki, musiikkiliikunta, laululeikit, maalaus
- Nuotioillat: Iltanuotio, makkaran- ja letunpaistoa
- Raamattuilta: Raamattunäytelmät(tietokilpailut, dramatisoinnit, pantomiimit)
- Leikki-illat: Sisä- ja ulkoleikit
- Leiriläisten ilta: Leiriläiset valmistelevat ohjelmaa iltaohjelmaan
- Juhlat: Syntymäpäivä ja nimipäivät, pukujuhlat, naamiaiset, kansallisuusillat, gaalaillat
- Sketsi- illat
- Vierailija/esiintyjä
- Vanhempainilta
- Elokuva ilta
- Musiikki-ilta

Erilaiset iltaohjelmamallit tekevät leirien iltaohjelmista monipuolisia. Niiden käyttäminen mahdollistaa sen, että jokainen ilta voi luonteeltaan olla erilainen. Tutustumisillat sopivat parhaiten leirin alkupäiville, kun taas leiriläisten suunnittelemat iltaohjelma- numerot soveltuvat käytettäväksi sitten, kun leiriläiset jo tuntevat olonsa turvalliseksi toistensa seurassa. Iltaohjelman aiheeksi voi nostaa ideoita myös päivän teemasta, jolloin koko päivälle muodostuu punainen lanka. (Parviainen 1982, 84.)

Juontajana toimiminen

Iltaohjelmassa juontajalla on tärkeä rooli ja juontajana toimimisessa on omat haasteensa. Siksi juontaja on hyvä valita hyvissä ajoin ennen iltaohjelman al-

kuu. Juontaja on se, joka viimekädessä on selvillä ohjelmarungosta ja vie ohjelmaa eteenpäin. Hän ilmoittaa isosille hyvissä ajoin, jos seuraavana on ohjelmassa sketsi, johon tiettyjen isosten täytyy lähteä valmistautumaan. Tarvittaessa juontaja tekee ohjelmaan muutoksia jos aikataulu venyy tai jää liian lyhyeksi. Hän pitää samalla huolen siitä, että kukin isonen on tietoinen, mikä tämän tehtävä on iltaohjelmassa. Kun juontaja vastaa ohjelman kulusta, muut isokset voivat paremmin keksittyä ohjelmasta nauttimiseen. Innostunut ja energinen juontaja saa omalla toiminnallaan muutkin innostumaan ohjelmasta. Juontaja voi erottua muista isosista pukeutumalla teemaan sopivalla tavalla, tai hän voi marssia sisään, aina kun ohjelma vaihtuu.

Harjoitus 1; Iltaohjelman valmistelu

Jaetaan isoset 2-3 ryhmään. Isosille annetaan aihe jonka pohjalta he saavat aikaa rakentaa iltaohjelma runkoa yhdessä. Kullekin ryhmälle on kolme aiheetta, joista he saavat valita mieleisensä. Lopuksi käydään rungot läpi ja keskustellaan niistä.

RK= Rippikoulu

LL= Lasten leiri

1. RYHMÄ

Aiheet:

Leirin ensimmäinen ilta, LL
Sadun pohjalle rakentuva ilta LL
Kansainvälinen ilta, RK

2. RYHMÄ

Aiheet:

Pikku intiaanit, LL (pojat 7-9)
Kansainvälinen ilta, RK
Viimeinen ilta, RK

3. RYHMÄ

Aiheet:

TV:stä tuttu; kilpailut, LL
Pikku tontut, (joululeiri 8-12 v. t+p)
Rakkaus ilta, RK

4. RYHMÄ

Aiheet:

Naamiaiset, LL (tytöt 7-9 v.)
Raamattu ilta, RK
Leikki- ja lauluilta, RK

5. RYHMÄ

Aiheet:

Leikki- ja lauluilta, LL
Nalle ilta, LL
Leirin viimeinen ilta, RK

6. RYHMÄ

Aiheet:

Formulat, LL (pojat 7-9 v.)
Oikea ja väärä, RK
Jeesus ilta, RK

Joulumyyjäisiin osallistuminen

Suomen Merimieskirkko järjestää vuosittain joulumyyjäisiä ympäri Eurooppaa. Joulumyyjäisissä suomalaisten on mahdollista ostaa perinteisiä suomalaisia jouluherkkuja ja nauttia muiden ulkomailla asuvien suomalaisten seurasta. Joulumyyjäiset ovat erittäin iso tapahtuma merimieskirkolla, johon tarvitaan vuosittain suuri määrä vapaaehtoisia töihin.

Koulutus kerran tavoitteena on, että nuori osallistuu muuhun seurakunnan toimintaan. Isosten tuoma apu joulumyyjäisiin antaa oman tukensa merimieskirkon toiminnalle. Samalla toteutuu isokoulutuksen yleistavoite; seurakunnan muuhun toimintaan osallistuminen. Arpajaispalkintojen kerääminen sekä arpojen myynti, voivat esimerkiksi olla isosille soveltuvia tehtäviä myyjäisorganisaatiossa. Hyllyjen kasaaminen, täyttö sekä tuotteiden hinnoittelu soveltuvat myös erinomaisesti isosille. Joulumyyjäiset tarjoavat virikkeellistä toimintaa isokoulutuksen lomassa, ja niiden kautta isokset saavat itsevarmuutta toimia erikäisten ihmisten kanssa. He saavat tilaisuuden kokoontua yhteen muiden kristittyjen kanssa, ja toimia heidän kanssaan vuorovaikutuksessa.

Sukellus Raamattuun

Koulutuskerran tavoitteena on, että nuori osaa käyttää Raamattua työvälineenä; etsiä raamatunkohtia; tulkita sekä avata raamatun tekstiä.

Harjoitus 1: Raamattu

Miennikää yhdessä keitä henkilöitä muistatte

- Vanhasta Testamentista
- Uudesta Testamentista

Etsi sopiva raamatunkohta elämän eri tilanteisiin;

- Elämä tuntuu ihanalta!
- Masentaa.
- Kun on menettänyt läheisen.
- Kun on epävarma itsestä.
- Merkkipäivänä.
- Konfirmaatioon.
- Tälle päivälle sopiva raamatunkohta.

Raamatun tulkitseminen

Raamatun ovat kirjoittaneet erilaiset ihmiset pitkän ajan kuluessa. Tämän vuoksi Raamatussa on nähtävissä erilaisia historian vaiheita sekä elämäntilanteita. Raamattu ei siis ole yksi kirja, vaan kirjakokoelma. (Engström, Pyysiäinen, Repo & Ryhänen 2003, 40.) Mikäli lukee Raamattua yksin, on joskus vaikea ymmärtää, mitä siinä sanotaan. Ihmisellä on tarve tulkita kaikkia asioita ympärillään. Raamattu kertoo asioista, joiden sanoma saattaa jäädä epäselväksi. Siksi on tärkeää tulkita lukemaansa tekstiä. (Paananen & Tuominen 2002, 92.)

Tekstien tulkitsemiseen on monia eri tapoja, ja me valitsimme isoskoulutusta varten kolmen S:n periaatteen. Vastaukset kysymyksiin eivät selviä tämän periaatteen avulla välttämättä heti ensimmäisellä lukemiskerralla. Osittain Raamattu selittää itse itseään, sillä sen loppuosasta ja tekstin lomasta löytyy sanasto, karttoja sekä alaviitteitä. (Paananen & Tuominen 2002, 92.)

Yksi Raamatun tulkitsemismuoto on kolmen S:n periaate, joka koostuu sisällöstä, sanomasta sekä soveltamisesta. Sisällön kohdalla tulee selvittää tekstin kirjoittaja, mistä tilanteesta kirjoitetaan ja kenelle teksti on kirjoitettu. Sanoman kohdalla tarkastelun kohteena on tekstin tarkoitus; mihin kirjoittaja pyrkii, miksi hän sanoo juuri näin, mitä kirjoittaja halusi tällä tekstillä sanoa ja mitä Jumalalla on sanottavaa tuosta tilanteesta. Sovelluksessa mietitään yhtymäkohtia omaan elämään; mikä on tekstin sanoma juuri meille. (Paananen & Tuominen 2002, 92.)

Harjoitus 2; Kolme ässää

Kolmen ässän periaatetta harjoitellaan ensi muutaman jakeen verran. Tulkittavana tekstinä on Matteuksen Evankeliumin 5.luku jakeet 1-7. Teksti luetaan ensin yhdessä ääneen, jonka jälkeen jokainen lukee sen yksin hiljaa. Tämän jälkeen käydään teksti keskustellen läpi kolmen ässän periaatteen avulla. Päivän raamattuhetkessäkin käytetään kolmea ässää, jotta se jäisi mahdollisimman monelle muistiin.

Hartaus

Tavoitteena on, että nuori oppii ymmärtämään hartauden merkityksen ja sisäl-
lön; mistä hartaus koostuu, mitä sen eri osat sisältävät, mikä on isosen rooli
hartaudenpitäjänä. Hän saa valmiuksia valmistella ja toteuttaa itse hartaus-
hetkiä. Hän osaa hartautta valmisteltaessa huomioida leiriläisten iän ja suku-
puolen ja osaa elävöittää hartaushetkiä. Hän ymmärtää hiljentymisen merki-
tyksen ja ymmärtää, että hartaushetkiä on monenlaisia.

Lämmittelykysymyksiä:

- Mikä on mieleenpainuvuin hartaus? Miksi?
- Mikä luo hartautunnelman?
- Mitkä ovat aamu- ja iltahartauden erot?

Isosten suunnittelemissa hartauksissa on monissa seurakunnissa pitkät perin-
teet. Taustalla piilee ajatus, että isonen on hartaudenpitäjänä esimerkki nuo-
resta kristitystä, joka hiljentää ajatuksensa Jumalalle. Isonen on vielä iältään
ja ajatusmaailmaltaan lähellä leiriläisiä, että usein isosten valmistelemat har-
taudet ovat niitä, joita leiriläinenkin hiljentyy kuuntelemaan. Oman isosen aja-
tuksia kristinuskosta voi olla kiinnostava kuunnella, mutta isosten keskuudessa
hartauksien suunnittelu ja toteutus koetaan yhdeksi vähiten kiinnostavimpina
isosen tehtävinä (Porkka 2004, 15.)

Hartaushetken toteuttamista voidaankin pitää vaikeana, jos ei tunne tehtävää
omakseen. Usein taustalla voi olla pelko, että hartaushetkessä hartaudenpitä-
jän esiintymiskykyä tai kristillistä tietoutta arvioidaan hartauden kautta. Pelko
omasta tietämättömyydestä kristinuskon asioissa voi vähentää hartauden pi-
tämisen mielekkyyttä. Hartaushetkessä ei kuitenkaan ole kyse siitä, että ke-

nenkään esiintymis- tai puhelahjoja tultaisiin yhdessä arvostelemaan. Isonenkin on vielä nuori ja kasvava ja hänen uskon ymmärryksensä ei tarvitse olla vielä valmis (Porkka 2004, 42.) Isosen usko välittyy leiriläisille muutenkin kuin hartaushetken toimittamisen myötä. Isonen välittää kristityn arvojaan sillä, kuinka hän toimii ryhmätyötilanteissa, leirin eri tilanteissa ja leirin jälkeen. (Parviainen 1982, 66.)

Isosen tulee hartautta suunniteltaessa huomioida leiriläisten ikä ja mahdollisesti sukupuoli, jos kyseessä on pelkästään tytöille tai pojille järjestettävä leiri. Isonen voi elävöittää hartaushetkeä kuvilla, äänillä, esineillä, kynttilöillä, soihtuilla ja elävällä tulella. Vaikka isonen on vastuussa hartaushetken järjestämisestä, leiriläisillekin on annettava mahdollisuus osallistua hartauteen. Se voi tapahtua esimerkiksi laulujen ja tekstinlukujen kautta. (Parviainen 1982, 67-68.)

Hiljaisuuteen ohjaaminen

Hiljaisuus on hartauden yksi tärkeitä elementtejä ja siihen leiriläisten totuttaminen ja ohjaaminen on olennaista. Hartauteen ensimmäisiä kertoja tulevat nuoret saattavat nauraa ja supista ja käsien ristiminen tuntuu mahdottomalta. Hiljaisuuden oppiminen ei käy aina hetkessä, sillä monikaan nuori ei vauhdin ja kiireen maailmassa ehdi hiljentymään omien ajatuksiensa kanssa. Hartaudenpitäjänä isoselta odotetaan kärsivällisyyttä. Odota kunnes kaikki osaavat hiljentyä kuuntelemaan. (Parviainen 1982, 65.)

Nuori oppii kuuntelemaan ja hiljentymään turvallisen ilmapiirin kautta; isosen on osoitettava että, nuorelta itseltä ei vaadita mitään. Hän saa olla ja hiljen-

tyä. Hyvä hartaushetki parhaimmillaan koskettaa, herättää ajatuksia Jumalasta, lähimmäisistä ja elämästä. Uusi ja outo tilanne saattaa kuitenkin pelottaa, ja siksi isosen on lähdettävä ensimmäisissä hartauksissa liikkeelle varovasti. Kaikki eivät tunne rukoilemista heti vakavasti otettavaksi tehtäväksi, ja kaverien läsnäolo saattaa häiritä. Hartaudessa ei kuitenkaan ole kiire mihinkään. Hyvä hartaus on ytimekäs ja sillä on selkeä sanoma. Usein rauhallisesti luettu teksti tai puhe rauhoittaa myös kuulijoita kuuntelemaan ja hiljentymään. (Parviainen 1982, 66.)

Mistä hartaus koostuu?

Useimmiten hartaushetki koostuu laulusta, soitetusta musiikista, tarinasta tai puheesta, Raamatun luvusta ja rukouksesta. Iltahartauden pitäjän ei kuitenkaan tarvitse kangistua kaavoihin, sillä myös iltahartausmalleja löytyy paljon. Hartauden voi toteuttaa vähintään yhtä monella tavalla kuin on ihmisiäkin. Se voi olla rukoushetki, joka sisältää yksin ja yhdessä rukoilua, tai se voi olla eräänlainen kynttiläpolku, jonka varrella on raamatuntekstejä, joita voi rauhassa lukea. Hartaudenpitäjän ei myöskään tarvitse pitää hartautta yksin. Hän voi valmistella sen yhdessä muiden kanssa ja valita itselleen kaveriksi toisen isosen. Usein valmisteluvaiheen ollessa mielenkiintoinen ja mukava, muodostuu hartaushetkestäkin puhutteleva (Parviainen 1982, 68.)

Ajoissa valmistellun hartauden voi aistia. Hartaustila on järjestelty etukäteen, istumapaikkoja on tarpeeksi, laulukirjat ovat paikoillaan ja laulut valittu, kynttilät ovat valmiina ja ilmapiiri on rauhoittava. Ajoissa valmisteltu hartaus tekee siitä leiriläisille turvallisen. Leiriläinen kokee, että kaikki on valmista ja hän voi rauhoittua. Hartauden eri elementtejä, esimerkiksi rukousta tai ilta-

laulua voidaan pitää samana koko leirin ajan. Näin hartauteen on turvallista tulla, kun siellä on aina jotain tuttua. Samalla nuori voi oppia uuden laulun tai rukouksen, kun se toistetaan joka ilta koko leirin ajan. (Parviainen 1982, 67.)

Harjoitus 1: Hartauden valmistelu

Isokset valmistelevat iltahartauden nuorten leirille (huomio ikäjakauma; 9-15-vuotiaat). Hartauden puheosuuden minimipituus on 200 sanaa. Mikäli hartauksen sisältyy musiikkia joko laulettuna tai soitettuna, valitse se. Valmista myös hartauden rukous ja kokonaisrakenne.

Hartaus valmistetaan yksilötyönä. Seuraavalla isokoulutuskerralla jaetaan jokaiselle koulutukseen osallistuvalla hartausvihkonen, jossa on myös teidän tekemänne hartaudet. Tämän vuoksi palauttakaa hartaudet sähköpostitse ohjaajalle.

Aiheita hartauksiin:

- Jumalan rakkaus
- Kiitos ja anteeksi
- Ystävyys
- Pyhä Henki
- Jeesuksen vertaukset
- Toisen huomioonottaminen
- Enkelit
- Risti - elämän merkki
- Jeesus
- Toivo
- Omavalintainen aihe

Leiri

Nuori ymmärtää vuorovaikutuksen merkityksen leirin onnistumisen kannalta. Hän ymmärtää välittäjän roolinsa tärkeyden. Hän tiedostaa asemansa isosena leirillä. Hän ymmärtää ryhmän muotoutumisen eri vaiheet ja osaa toimia ryhmädynamiikan parantamiseksi. Nuori perehtyy leiriä edeltäviin ja leirin aikana oleviin tehtäviinsä.

Lämmittelykysymyksiä:

- Millaisilla leireillä olet itse ollut?
- Mikä on paras leirimuistosi?
- Mikä tekee mielestäsi leiristä leirin?

Vuorovaikutustaidot

Vuorovaikutus on leirin onnistumisen kannalta olennainen tekijä. Vuorovaikutus on keskustelua, mielipiteiden vaihtoa, kokemusten kertomista ja erittelyä. Jotta leiri sujuisi, isosten, työntekijöiden, vapaaehtoisten ja leiriläisten tulisi kaikkien olla vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Tällöin kaikki voivat keskustella ja kertoa avoimesti omista kokemuksistaan, onnistumisistaan, epäonnistumisistaan ja mielipiteistään. Jos vuorovaikutusta on paljon, se kertoo siitä, että leirillä on hyvä yhteishenki. (Parviainen 1982, 72-73.)

Isonen tarvitsee vuorovaikutustaitoja ollessaan kanssakäymisissä leirillä olevien ihmisten kanssa. Ikänsä ja asemansa puolesta isonen toimii monen ryhmän, kuten työntekijöiden, vapaaehtoisten ja leiriläisten välisenä viestittäjänä ja linkkinä. Usein leiriläinen uskaltaa puhua helpommin isoselle ja isonen voi vuorostaan puhua työntekijälle. Työntekijän taas on helppo välittää isosen kautta

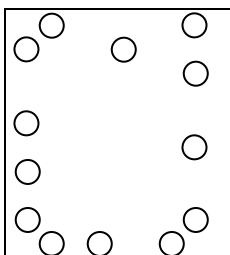
asioita leiriläisten tietoon. Näin eri ryhmien välille muodostuu vuorovaikutusta, jonka välittäjänä isonen toimii. Vuorovaikutus on ainoa keino ristiriitatilanteiden selvittämiseksi ja välttämiseksi. Vuorovaikutusta syntyy jo pelkästään kyselemällä ihmisten harrastuksista, perheestä ja lempiasioista. (Parviainen 1982, 72, 74.)

Harjoitus 1; Kuuntelen

Valitaan pari, ja tehdään kuunteluharjoitus: kerro parillesi mahdollisimman tarkkaan, mitä olet tänä päivänä tehnyt, ajatellut, tuntenut. Tämän jälkeen vaihdetaan osia. Purku: kumpi oli helpompaa: kuunteleminen vai puhuminen? Mistä tiesit, että toinen oli aidosti kiinnostunut siitä mitä puhuit? Saitko kerrottua kaiken, mitä halusit? Mikä kuuntelijana oli vaikeaa? Mitä huomioita teit henkilöstä, jota kuuntelit? (Paananen & Tuominen 2002, 80.)

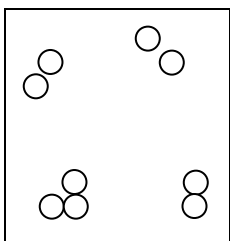
Ryhmän elinkaari

Jokainen ryhmä käy läpi erilaisia vaiheita, joita ovat tutustumisvaihe, kukkiutumisvaihe, työskentelyvaihe sekä lopetusvaihe. Näitä neljää vaihetta kutsutaan ryhmän elämänkaareksi. Ryhmän elämänkaareen tutustuminen auttaa löytämään hyviä keinoja ryhmän työskentelyn parantamiseksi. Jokaisella vaiheella on omat tunnusmerkkinsä, joiden havaitseminen auttaa ymmärtämään, missä vaiheessa ryhmä on menossa ja mitä isonen voi tehdä ryhmän työskentelyn parantamiseksi. (Paananen & Tuominen 2004, 28.)

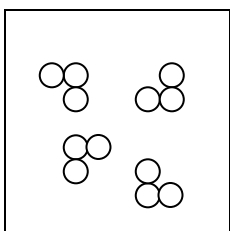
Tutustumisvaiheessa ryhmän jäsenet ovat irrallaan toisistaan. Jäsenet liikkuvat pareittain ja ovat muodollisen kohteliaita toisilleen.

Ryhmän tehtävänä on uskaltaa tutustua toisiinsa.

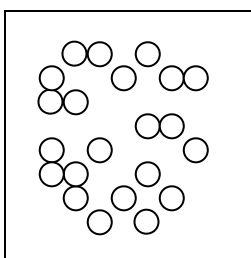
Kukkiutumisvaiheessa jäsenet ovat jo vähän tutustuneet toisiinsa. Ryhmä on alkanut muodostaa pienempiä alaryhmiä.

Ryhmän tehtävänä on pyrkiä luopumaan ennakkoluuloista, uskaltaa ilmaista ajatuksiaan ja tunteitaan.

Työskentelyvaiheessa ryhmä on alkanut muodostaa suurempia ryhmiä ja liikkuminen pienistä alaryhmistä toiseen on vapaata. Tämä on yleensä ryhmän hedelmällisin työskentelyvaihe.

Ryhmän tehtävänä on osallistua siihen, mitä ryhmä milloinkin tekee.

Lopetusvaiheessa jäsenet ovat muodostaneet tiiviin joukon juuri ennen ryhmän päättymistä.

Ryhmän tehtävä on valmistautua luopumaan yhteisestä ryhmästä.

Isosen tehtävät leirillä

Tavallisia isosen tehtäviä leirillä on valmistaa ja toteuttaa iltahartauksia ja iltaohjelmia, järjestää vapaa-ajantoimintaa, järjestellä tiloja eri tilanteisiin, huolehtia pelivälineistä, lämmittää saunaa, vetää ruokalauluja ja toimia esimerkkinä leiriläisille. Isosena toimit esimerkillisesti noudattaen annettuja ohjeita ja sääntöjä. Pidät huolen myös siitä, että leiriläiset noudattavat niitä. Sääntöjä ei ole tehty kenenkään kiusaksi, vaan kaikkia varten. Niiden on tarkoitus tehdä leiristä turvallinen. Isosena olet osa leirin vastuuryhmää, vetämässä samasta köydestä, samaan suuntaan ja samassa joukkueessa muiden ohjaajien kanssa. Erimielisyyksiä syntyy aina. Isosena voit olla erimieltä ohjaajien kanssa. Erimielisyydet on syytä kuitenkin hoitaa leiriläisten näköpiirin ulkopuolella. (Parviainen 1982, 74-75.)

Porkan (2004, 41) teettämän tutkimuksen mukaan hyvän isosen tärkeimpänä ominaisuutena pidettiin aito omana itsenään toimivaa isosta. Isosen odotetaan olevan oma itsensä, ei esittävän muuta kuin on. Roolin vetäminen käy raskaaksi sekä isoselle itselleen, että hänen kanssaan työskenteleville muilla osapuolille.

Isosten keskuudesta voidaan valita päivystävä isonen. Päivystävä isonen voi olla jo aikaisemmin isosena toiminut vanhempi isonen, jolla ei ole omaa ryhmää tai hänen rooliin voidaan valita kullekin leirinpäivälle eri isonen. Tämän isosen tehtäviin kuuluu edellä mainittujen tehtävien lisäksi joukko muita tehtäviä. Hän on vastuussa herättämisestä, päiväohjelman kirjoittamisesta, muiden isosten ohjeistamisesta, leiriläisten ohjaamisesta oppitunneille, hartauksiin ja ulkoleikkeihin. Hän voi olla myös vastuussa päiväohjelman etenemisestä.

Minä olen ihme, suuri ihme

Koulutuskerran tavoitteena on, että nuori tietää olevansa Jumalan luomus, jolla on oikeus olla oma itsensä ja tuntea tunteita. Nuori osaa arvostaa itseään ja löytää itsestään positiivisia asioita.

Luetaan Raamatusta; Ps. 139:1-18 ja keskustellaan sen pohjalta:

- Mitä ajatuksia psalmin teksti herättää?
- Miltä se tuntuu?
- Mitä tarkoittaa lause; Jumalan silmissä ihme? Miten se näkyy elämässäsi?

Jumala - kiitos tästä ihmeellisestä ruumiista.

Saan tuntea, tahtoa, osata ja opetella.

Kiitos, että saan olla minä, juuri minä.

Minulla on aavistus siitä, miten suuri salaisuus olen, jopa itselleni.

Olen Sinun luomuksesi Jumala - Olen ihme.

Kelpaanko minä?

Noin pieni ja mitätön kysymys kykenee rakentamaan meidän jokaisen ympärille suunnattomia suojarahvareksia ja kulisseeja. Jokainen, joka on toisen ihmisen kanssa, kysyy tätä kysymystä. Koulumenestyjät, kaverijoukon johtajat ja huippuunsa viritetyt harrastajat kysyvät myös tuota kysymystä. Siellä, missä muut luulevat kaiken olevan hyvin, ollaan myös epävarmoja siitä, että kelvataanko ja riittääkö tämä. Minä itsekin olen epävarma. (Järviö ym. 2006, 31.)

Harjoitus 1; Taikapeili

Taikapeili-harjoituksen tavoitteena on löytää hyviä piirteitä itsestään ja kaverista. Usein peilit kertovat karun totuuden, eikä kykene löytämään itsestään hyviä piirteitä, vaikka jokaisessa ihmisessä on paljon hyvää ja kaunista. (Järviö ym. 2006, 43.)

Harjoitus tehdään pareittain. Parit seisovat vastakkain, kuvittele katsovasi omaa kuvaasi peilistä. Peili on taikapeili, joka näyttää sisäisen kauneuden. Parit kertovat vuorollaan kolme hyvää tai kaunista asiaa itsestään. Tämän jälkeen he kertovat parilleen kolme asiaa. Vastauksia verrataan sekä keskustellaan, kumpi rooli oli helpompi; löytää itsestä hyvät asiat vai parista. (Järviö ym. 2006, 43.)

Harjoitus 2; Tunneseinä

Tämän harjoituksen tavoitteena on löytää ja tunnistaa itsestään tunteita sekä kertoa niistä toisille ihmisille. Huoneen seinille on laitettu perustunteiden nimet siten, että jokaisella seinällä on varattu yksi tunne. Perustunteet voi jakaa esimerkiksi ilo ja hyvä mieli, suru ja yksinäisyys, pelko ja epävarmuus, rakkaus ja läheisyys sekä päättäväisyys ja voima. (Järviö ym. 2006, 16.)

Jokainen isonen valitsee yhden itselle tutuimman tunteen ja menee kyseisen seinän edustalle seisomaan. Isosista muodostuu ryhmiä tunteiden taakse. Jokainen ryhmä miettii tilanteen, jossa kyseinen tunne tulee esiin ja he suunnittelevat siitä näytelmän, jonka esittävät. Näytelmien jälkeen voidaan keskustella, mitä tunteita muut huomasivat näytelmistä ja mitä muita tunteita näytelmät voivat herättää. (Järviö ym. 2006, 16.)

Harjoitus 3; Aarrekartta

Aarrekartan tavoitteena on etsiä omia odotuksia elämältä sekä suunnitelmia tulevaisuudelle. Harjoituksen avulla voi katsoa siis nykyisyydestä tulevaan. Vaihtoehtoiset tilanteet havainnollistavat sitä, miten pienessä hetkessä suunnitelmat voivat muuttua, ja miten pitkälle erehdyksen vaikutukset voivat ulottua. (Järviö ym. 2006, 102, 104.)

Jokainen isonen tekee itsenäisesti elämästään aarrekartan 10 vuodeksi eteenpäin. Minkälaista elämäsi on silloin? Karttaan voi leikata lehdistä kuvia ja tekstejä sekä voi myös itse piirtää ja kirjoittaa. (Järviö ym. 2006, 102.)

Kokoonnutaan yhteen aarrekarttojen kanssa. ENTÄ JOS ELÄMÄ MENEET TOISIN? Mietitään, mitä tapahtuisi jos..

- a) tulisit yllättäen vanhemmaksi 17-vuotiaana
- b) kokeilisit huumeita ja jäisit koukkuun
- c) ajaisit humalassa auton sillankaiteeseen ja vieressä oleva kaverisi kuolisi
- d) sairastuisit vakavaan sairauteen? (Järviö ym. 2006, 103-104.)

Harjoitus 4; Positiivisuuslappu

Jokaiselle koulutettavalle jaetaan paperi, joka teipataan selkään kiinni. Tämän jälkeen he alkavat kierrellä tilassa ja kirjoittavat vastaantulevien lappuun jonkin positiivisen asian henkilöstä.

Mitä usko on?

Koulutuskerran tavoitteena on, että nuori ymmärtää uskon olevan omakohtaista; uskon olevan koko elämän kestävää; että uskoon kuuluu sekä luottamus ja turvautuminen Jumalaan, että Jumalan tahdon toteuttaminen. Nuori ymmärtää seurakuntayhteyden merkityksen, uskon tarvitsevan hoitamista ja sen kuinka uskoa hoidetaan.

Pohditaan seuraavia kysymyksiä:

- Millainen ihminen on uskovainen?
- Tekeekö kirkossa käynti ihmisestä uskovaisen?

Kysymykseen "mitä usko on?" ei ole vain yhtä oikeaa vastausta, mutta uskoa voidaan määritellä. Raamatussa Heprealaiskirjeen 11 luvussa ensimmäisessä jakeessa uskoa määritellään näin; "Usko on sen todellisuutta, mitä toivotaan, sen näkemistä, mitä ei nähdä". Usko on luottamista Jumalaan sekä hänen lupuksiin. Usko on lahja Jumalalta, jonka loppu tuloksen Pyhä Henki ja Sana meissä synnyttävät. (Auvinen & Rahkonen 2002, 79, 81.)

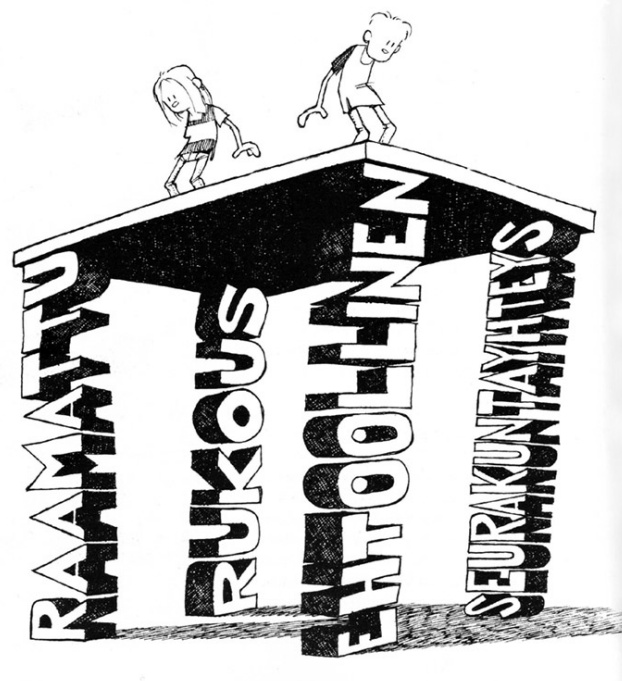
Harjoitus 1: Luottamusharjoitus

Harjoitus tehdään pareittain. Toiselta parilta suljetaan silmät, ja näkevä kuljettaa sokeaa ympäri huonetta. Osia vaihdetaan, niin että jokainen pääsee olemaan sokea ja näkevä. Harjoituksen jälkeen purku;

- Kumpi rooli oli helpompi? Miksi?
- Miltä tuntui olla sokea, ja luottaa toiseen?

Millainen ihminen on uskovainen? Tekeekö kirkossa käynti ihmisestä uskovaisen? Uskonelämä tarvitsee hoitamista, jota voi verrata kukan hoitamiseen; kukka tarvitsee vettä sekä ravinteita, jotta se voi kasvaa ja kukoistaa. Tämä pätee myös uskonelämänhoitamiseen; kristitty tarvitsee seurakuntayhteyttä sekä rukousta, jotta hän voi kasvaa uskossa. (Auvinen & Rahkonen 2002, 82.)

Uskonelämänhoitamista on verrattu myös pöydänjalkoihin, jonka neljä jalkaa on Raamattu, rukous, ehtoollinen ja seurakuntayhteys. Mikäli yksikin jalka puuttuu, pöytä ei pysy pystyssä. Näissä edellä mainituissa on mukana Pyhä Henki, ja armovälineet (sakramentit ja Sana). (Auvinen & Rahkonen 2002, 82.)

Kuva 1. Uskonelämän hoitaminen. (Auvinen & Rahkonen 2002, 82.)

Raamatusta voimme lukea Jumalan puhetta meille, ja rukouksessa saamme itse mahdollisuuden puhua Jumalalle. Rukous onkin sydämen puhetta Jumalalle. Rukous on uskonelämänhoitamisen ydin, sillä se on itsenäinen tapa hoitaa uskoa. (Auvinen & Rahkonen 2002, 132.)

Rukoiletko iltarukouksen? Oletko saanut rukousvastauksia? Luetaan Raamatusta Roomalaiskirjeestä 8:26.

Harjoitus 2: Rukous

Isoskoulutettavat kirjoittavat paperille esirukouspyynnön, jotka kerätään.

Säännöllinen Raamatun luku ravitsee sielua. Tämän vuoksi Raamatun luku olisi hyvä olla tapana jokaisella meistä. Raamatun Sana avautuu meille vaiheittain, koska mieli tarvitsee aikaa sen omaksumiseen.

Ehtoollinen on Jeesuksen muistoateria, jossa Pyhä Henki on läsnä. Ehtoollisella saamme syntimme anteeksi. Luetaan Raamatusta Luukkaan Evankeliumista 15:11-24; vaikka joka sunnuntai ei kävisi jumalanpalveluksissa; Jumala ei hylkää, vaan ottaa joka kerta avosylin vastaan. Samalla tavalla kuin tuhlaajapojan isä ottaa poikansa vastaan.

Kristityt tarvitsevat toisia kristittyjä; luetaan Raamatusta Ensimmäisestä Kirjeestä Korintilaisille 12:12-20. Mitä kohdassa kerrotaan? Mikä on kohdan ydin ja miksi? Seurakuntayhteys on esimerkiksi jumalanpalvelus sekä isoskoulutus.

Rukoushetki

Koulutuskerran lopuksi keräännytään lattialle piiriin istumaan. Aluksi lauletaan Nuoren Seurakunnan Veisusta laulu "Kuljeta ja johdata". Rukous alkaa Psalmi 17:1, jonka jälkeen luetaan esirukouspyynnöt, jotka isoset kirjoittivat aiemmin koulutuskerralla. Rukous lopetetaan Psalmin 16:1-2. Rukoushetki päättyy Isä meidän - rukoukseen, joka lausutaan yhteen ääneen sisaruspiirissä.

Leirin ongelmatilanteet

Koulutuskerran tarkoituksena on antaa nuorelle valmiuksia toimia leirin ongelmatilanteissa. Hän saa valmiuksia tunnistaa, mistä asioista ongelmatilanteita voi syntyä ja kuinka hän itse voi toimia ongelmatilanteiden välttämiseksi ja selvittämiseksi. Isonen saa valmiuksia tunnistaa erilaiset ongelmatilanteisiin vaikuttavat osatekijät, osaa toimia kuuntelijana ja riita-tilanteiden selvittelijänä. Hän tietää kuinka tulee toimia, kun joku joutuu kiusaamisen kohteeksi.

Lämmittelykysymyksiä:

- Minkälaisiin ongelmatilanteisiin olet joutunut?
- Oliko sinun vaikea selvittää niistä?
- Minkälainen olo itselläsi oli tilanteessa ja tilanteen jälkeen?

Oman ryhmän ongelmat

Jouko Porkkan teettämä tutkimus osoittaa, että omasta ryhmästä huolehtiminen koetaan isosen tärkeimmäksi tehtäväksi (Porkka 2004, 62). Leirillä oltaessa, isokset saavat yleensä oman ryhmän johdettavakseen. Ryhmä muodostuu yleensä pienestä määrästä leiriläisiä, jonka ryhmänjohtajana isonen toimii. Hyvässä ryhmässä vuorovaikutus toimii kaikkien kesken. Kaikki keskustelevat kaikkien kanssa, työskentelevät ahkerasti eikä kukaan ryhmän jäsenistä jää ulkopuoliseksi. Vuorovaikutus siis pitää ryhmän koossa ja herättää tunteen, että tämä on meidän oma ryhmämme. (Parviainen 1982, 28.)

Aina isosen oma ryhmä ei kuitenkaan lähde toimimaan. Ryhmään on saattanut tulla henkilöitä, jotka eivät tunne toisiaan ja siksi yhteisen tehtävän aloittaminen on vaikeaa. Ryhmänohjaaja eli isonen joutuu tällöin haasteen eteen; kuinka hän saa ryhmänsä toimimaan? Isosen on niin ikään tyrkättävä ryhmänsä liikkeelle osallistumalla ja olemalla itse ryhmänsä jäsen. Hän herättää keskustelua kyselemällä ja kertomalla omista ajatuksistaan. Myös pieni tutustumishetki oman ryhmän kanssa saattaa laukaista jännitystä, jolloin ryhmän on helpompi lähteä toimimaan. Kun ryhmä alkaa toimia itsestään, isosen on annettava heille tilaa toimia. (Parviainen 1982, 28-29.)

Ryhmäsi jäsenillä on erilaisia rooleja, vaikka niitä ei heti huomaisikaan. Hiljaisen on vaikea alkaa yhtäkkiä puhumaan ja suupaltin on vaikea sitä lopettaa. Pelileilijän taas on vaikea luopua hauskuttajanroolistaan. Ryhmäläisten roolit voivat olla joko myönteisiä tai kielteisiä. Isosen on tärkeää tiedostaa erilaisten roolien olemassa olo, sillä niiden tiedostaminen auttaa ymmärtämään ryhmää. Isosen on kuitenkin tärkeintä edistää myönteisiä rooleja, joita voivat olla muun muassa tunteiden ilmaisija, rohkaisija, sovittelija ja aloitteentekijä. Rohkaise ujoa puhumaan ja pyydä suupalattia hiljentymään. Näin kohtelet kaikkia tasa-vertaisesti, eikä kukaan jää kenenkään varjoon. (Parviainen 1982, 35-36.)

Harjoitus 1: Isosen toiminta leirillä

Isoset kuriin!

Kävin muutama vuosi sitten rippikouluni ja kävin sen vain siksi, että halusin rahaa. Silloin en kiinnittänyt rippikoulusysteemiin huomiota, mutta jälkepäin olen miettinyt isosten toimintaa omalla leirilläni. Osa isosista kulki omassa porukassaan, valvoivat öitä, tupakoivat näennäisesti sitä salaten ja ikään kuin huomaamattaan rehentelivät seurustelukokemuksillaan ja simputtivat iltaohjelmien ja ulkoilujen aikana. Heillä oli hauskaa ja niin myös niillä, jotka sattui-
vat pääsemään heidän piiriinsä. Jotkut iltaohjelmat olivat täynnä kaksimieli-
syyksiä ja toisten nolaamista. Jos joku oli yksinäinen, muutama isonen oli kyllin
fiksu mennäkseen juttelemaan hänen kanssaan. Näistä isosista tuli leiriläisille
läheisiä ja heidän esimerkillisen toimintansa johdosta hain isoskoulutukseen.
He olivat kaikkien, eivät vain valitsemiensa leiriläisten isosia. Tämän rippikou-
lun muistikuva mielessäni ja itse isosena toimiessani, olen usein halunnut sanoa,
että isosen ensimmäinen ja tärkein tehtävä on olla leiriläisten kanssa. Se riit-
tää, sillä olemalla läsnä leiriläisille hän voi välittää rippikoululaisille kaiken sen,
mikä on välttämätöntä.

Maija

Keskustelukysymyksiä:

Mieti miten Maija koki omat isosensa? Mitä Maijan kokemus opettaa sinulle ajattellessasi suhdettasi leiriläiseen? Miten voisit itse toimia, ettei kukaan lei-
riläisistä kokisi kuten Maija? Onko isosten toiminta mielestäsi muuttunut Mai-
jan kirjoituksen jälkeen?

Se kuinka käyttädyt isosena, on hyvin tärkeää. Omat elämäntapasi kertovat leiriläisille, miten olet sisäistänyt arvot omalla kohdallasi. Olet leiriläiselle hyvän kristityn esimerkki. Käyttäydy aina aidosti, myös silloin, kun keskusteleet uskonelämän kysymyksistä. Uskonelämän kysymyksissä, kuten muissakin asioissa, voit reilusti myöntää heikkoutesi ja epävarmuutesi.

Harjoitus 2; Ongelmatilanteiden näyttely

Jaetaan isoset pareittain. Pyydetään pareja miettimään yksi leirin ongelmatilanne johon he haluaisivat ratkaisun. Isosille annetaan 15 min aikaa valmistella näytelmä ongelmatilanteen pohjalta. Käydään yhdessä keskustelua ongelmatilanteen ratkaisemiseksi.

Ihastuminen

Tiivis yhdessä vietetty aika oman ryhmän ja muiden leiriläisten kanssa saattaa johtaa ihastumisiin. Ihastumisille ei voi mitään ja niitä sattuu helposti kun vietetään pidempi ajan jakso yhdessä. Leiriläinen saattaa ihastua toiseen leiriläiseen tai isoseen, tai isonen ihastuu toiseen isoseen tai leiriläiseen. Tilanne voi mennä monella tavalla, mutta isonen on kuitenkin tullut leirille kaikkia leiriläisiä varten. Isonen on leirillä tekemässä töitä ja siksi isosen kannalta järkevintä olisi omistaa ajatuksena ihastukselle vasta leirin jälkeen.(Parviainen 1982, 80-81.)

Harjoitus 3; Kun ihastutaan..

Ohjaaja antaa ryhmille valmisteltavaksi lyhyet näytelmät, joissa tulee selvittää, mitä haittaa tilanne voi mahdollisesti aiheuttaa leirillä. Näytelmissä saa liioitella ja kärjistä.

Tilanne 1 Kaksi isosta ihastuu toisiinsa ja alkaa seurustella.

Tilanne 2 Leiriläinen ja isonen ihastuvat toisiinsa ja alkavat seurustella.

Tilanne 3 Kaksi leiriläistä ihastuu toisiinsa ja alkaa seurustella.

Purku: keskustellaan näytelmistä. Mitä haittaa seurustelusta voi olla leirin ilmapiirille? Nuorille itselleen? Mitä eroa on rakkaudella ja ihastumisella? Mitä yleisiä periaatteita isosen tulee noudattaa seurustelukysymyksissä leirillä ja sen ulkopuolella?

Kuuntelen

Isonen saattaa olla leirinjohdosta se henkilö, johon leiriläinen suuntaa toiveensa, haluaa keskustella, tai kaipaa rohkaisua. Isonen voi tulla leiriläisiä vastaan jos hän huomaa, että leiriläinen tarvitsee esimerkiksi juttu seuraa. Kun isonen kohtaa leiriläisen hänen kysymyksissään, hän toimii leiriläiselle eräänlaisena tukihenkilönä ja kuuntelijana. Kuuntelijana isosen on oltava luottamuksen arvoinen. Tärkeintä on olla läsnä ja auttaa keskustelun etenemistä asiaa tarkentavilla kysymyksillä. Kuuntelijan on syytä varoa itse puhumasta liikaa, tai kertoa itse kokeneensa samaa. Jos ongelma on kuitenkin laatuaan sellainen, että

uskot jonkun toisen henkilön auttavan nuorta paremmin, ei ole väärin ohjata tätä hänen luokseen tai pyytää lupaa kertomaan asiasta työntekijälle. Kun kyseessä on asia, johon tulee lain puitteissa puuttua (perheväkivalta, seksuaalinen hyväksikäyttö, itsetuhoisuus) asiasta tulee välittömästi kertoa ohjaajalle. (Parviainen 1982, 78, 29.)

Harjoitus 4; Puhun - kuunteletko?

Jaetaan isoset pareittain. Pyydetään pareja kertomaan esimerkiksi omasta päivästä. Tällöin kuuntelijan rooliin valittu henkilö kuuntelee ensin herkeämättä. Seuraavaksi kuuntelija tekee samalla jotain muuta kun kuuntelee parin kertomusta. Kolmannella harjoituksella kuuntelija alkaa vain kertoa omista asioistaan, eikä keskity kuuntelemiseen. Roolit pysyvät samoina koko harjoituksen ajan. Käydään läpi, mitä ajatuksia ja tunteita erilaiset kuuntelijat isosissa herätti.

Harjoitus 5; Apua!

Jaetaan isoset pareittain. Kumpaakin osapuolta pyydetään miettimään jokin ongelma, mikä hänellä sattuu olemaan juuri sillä hetkellä. Ensin toinen pareista on kuunteleva osapuoli. Tämä kuuntelee ja auttaa pariaan parhaan osaamisensa mukaan. Osat vaihtuvat ohjaajan pyynnöstä. Käydään läpi, miltä tuntui olla kuuntelijan sekä kertojan roolissa.

Pohditaan myös seuraavia kysymyksiä:

- Sanoiko toinen jotain sellaista, mitä ei olisi itse halunnut kuulla?
- Sanoiko toinen jotain sellaista, mikä tuntui hyvältä? Syntyikö ongelmaan ratkaisua?

Mukulamessu ja lasten puuhapäivä

Tavoitteena on, että nuori osaa soveltaa ryhmänohjaustaitojaan varhaisnuoriin ja lapsiin. Nuori saa kokemusta varhaisnuorten ja lasten kanssa toimimisesta.

Mukulamessu tarjoaa monia erilaisia tehtäviä. Parhaimmillaan jo messun valmisteleminen on osa messua. Isokset voivat osallistua kirkon somistamiseen, laulaa kuorossa tai musisoida soitin yhtyessä. (Kaskinen 2004, 237.)

Mukulamessu ja lasten puuhapäivä ovat merimieskirkon järjestämää varhaisnuorisotyön toimintaa kerhotoiminnan lisäksi. Isoskoulutettaville on oleellista osallistua mukulamessun ja lasten puuhapäivän suunnitteluun ja toteutukseen, sillä tätä kautta isokset pääsevät tutustumaan merimieskirkon lapsi- ja perheyöhön. Samalla toteutuu isoskoulutuksen yleistavoite; seurakunnan muuhun toimintaan osallistuminen.

On tärkeää, että isoskoulutuksessa huomioidaan myös lapset ja varhaisnuoret, jotka tulevaisuudessa ovat rippikouluun hakeutuvia nuoria. Lasten ja varhaisnuorten tapahtumat ovat lapsen ensiaskelia kohti seurakuntayhteyttä. Isokset toimivat näissä tapahtumissa nuorten kristittyjen esikuvina lapsille ja mahdollisesti omalla toiminnallaan innostavat lapsia seurakuntayhteyteen.

Kerhonohjauksen pikakurssi

Koulutuskerran tavoitteena on, että nuori saa valmiuksia toimia kerhonohjaajana; vinkkejä kerhoillan suunnitteluun ja toteutukseen; tietoa varhaisnuorten ikä- ja uskonnollisen kehityksen pääpiirteistä ja ymmärtää niiden merkityksen kerhon ohjelmassa; valmiuksia toteuttaa kerhoissa rukous- ja hartauselämää.

Kerhot ovat myös ryhmänjohtamista, joten se kuuluu osaksi isosen tehtäviä. Kerhon runko on tärkeää pitää joka kokoontumiskerralla samana, toiminta tietysti muuttuu.

Esimerkki kerhon rungosta

- Kuulumiskierros; ketä on paikalla sekä kuulumisten vaihtoa. Kerholaiset on tärkeää huomioida yksilöinä, jotta jokaiselle tulee tunne siitä, että häntä on odotettu kerhoon. Kerhonohjaaja esittelee päivän aiheen ja toiminnan.
- Alkuhartaus; lyhyt hiljentyminen.
- Toiminta
- Siivous, johon kaikki kerhoon osallistujat osallistuvat.
- Loppuhartaus; tarina, musiikkia sekä rukous. Loppuhartauden voi vetää joko ennalta sovittu kerholainen tai kerhonohjaaja. Mikäli hartauden pitää kerholainen, kerhonohjaaja voi valita valmiiksi tarinan ja musiikin, eli kerholainen vain vetää koko paketin.

Kerhopäivään kuuluu hartaus. Loppuhartaus on erittäin tärkeä osa kerhoa. Hartautta elävöittää se, että kertomus kerrotaan omin sanoin tai jonkin henkilön silmin. Tämän vuoksi on tärkeää, että kerhonohjaaja tuntee kertomuksen sekä hartaustilanteeseen on valmistauduttava. Hartauden aiheeksi tulisi valita sellainen aihe, joka on kerholaisia lähellä tai mahdollista heidän kuvitella.

Rukous kuuluu olennaisena osana hartauteen, ja sen voi valmistella kerholaisten kanssa yhdessä. Rukous kannattaa lausua omin sanoin - ei siis lukea suoraan paperista, sillä valmiit rukoukset ovat vaikeita ymmärtää. Kouluikäiselle lapselle rukous ei ole rituaali; lapsi ymmärtää sen olevan puhetta Jumalalle. (Hyrskke, Järvenkylä, Koski-Lammi, Lehtinen & Palevaara 1997, 42.)

Monet lapset rukoilevat. Osa heistä rukoilee säännöllisesti (esimerkiksi iltarukous). Toiset rukoilevat säännöllisesti, useimmiten silloin, kun he toivovat saavansa jotain. Toiset rukoilevat vaaran uhatessa tai ollessaan peloissaan. (Hyrskke ym. 1997, 42.)

7-9-vuotiaat rukoukset ovat usein pyyntörukouksia. Rukoukset käsitetään vähemmän maagisena kuin varhaisina vuosina eikä varhaisnuori enää ole varma, vastataanko hänen rukoukseen. Hän saattaa ajatella, että vastausta ei tule niihin rukouksiin, joista Jumala ei pidä ja että Jumalalla ei ole aikaa vastata kaikkiin rukouksiin. (Hyrskke ym. 1997, 42.)

10-12-vuotiaana nuori alkaa todella ymmärtää, että rukous on henkilökohtainen yhteys Jumalaan. Hän voi puhua Jumalalle kaikkia niitä asioita, jotka ovat hänelle intiimejä ja salaisia ja niistä ei voi puhua kenellekään muulle. Jumalasta tulee nuoren sisäinen uskottu, jonka luokse voi mennä kaikkine huolineen, toiveineen ja iloineen. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, että nuorelle on kehittynyt säännöllinen rukouselämä. (Hyrskke ym. 1997, 43.)

Raamattu hartaudessa

Kerhohartauteen sopivia Raamatun tekstejä:

- Luuk. 2:1-21 Jeesuksen syntymä
- Luuk. 2:21-35 Jeesus tuodaan 8 päivän ikäisenä temppeliin
- Luuk. 2:41-52 Jeesus 12-vuotiaana temppelissä
- Luuk. 5:1-15 Pietarin kalasaalis
- Matt. 4:21-22 Jeesus kutsuu Sebedeuksen pojat
- Mark. 2:13-14 Jeesus kutsuu Leevin (Matteuksen)
- Joh. 1:43-51 Jeesus kutsuu Filippuksen ja Natanaelin
- Luuk. 10:3-37 Laupias Samarialainen
- Luuk. 15:11-32 Tuhlaajapoika
- Luuk. 18:35-43 Jeesus parantaa sokean
- Matt. 13:3-9 Kylväjä-vertaus
- Matt. 28:18-20 Kaste- ja lähetyskäsky
- Mark. 6:32-34 Viisi leipää ja kaksi kalaa

Varhaisnuoren uskonnollinen kehitys

Lämmittelykysymyksiä:

- Millainen jumalakuvasi oli lapsuudessa?
- Miten se on muuttunut tähän päivään mennessä?
- Mitkä ovat olleet suurimmat epäilyksen aiheet Jumalassa?
- Millaisia Jumalaa lähentäviä kokemuksia teillä on ollut?

Lapsen jumalakuva alkaa muodostua vauvana. Jumalakuvan äidilliset sekä isälliset piirteet ovat lähtöisin lapsen varhaisimmilta elinvuosilta. Kyseiset piirteet muodostuvat tiedostamattomasta aineistosta, johon lapsen varhaiset ihmissuhteet tuovat oman osansa. Lapsen suhde vanhempiin on myöhempien ihmissuhteiden - myös jumalasuhteen, tiedostamattomia esikuvia. (Tamm 1982, 23.)

Lapsen jumalakuvaan vaikuttaa vanhempien käsitykset Jumalasta. Vanhemmat siirtävät käsityksiään lapsille joko tietoisesti tai tiedostamatta. Tietoisesti

siirto tapahtuu silloin, kun vanhemmat vastaavat lasten kysymyksiin tai kertovat omia käsityksiään Jumalasta, usein vanhemmat opettavat lapsilleen myös iltarukouksen sekä lukevat lapsilleen Raamatun kertomuksia. Tiedostamatta siirto tapahtuu vanhempien elämäkatsomuksen, uskonnollisten asenteiden sekä tunteiden välityksellä. (Tamm 1982, 24.)

Lapsi kokee uskonnollisen kypsymisen, jonka myötä jumalakuva vähitellen hengellistyy. Tämä tarkoittaa sitä, että lapsen Jumala-käsitys vapautuu pikku hiljaa niistä tunteista, ajatuksista sekä käsityksistä, jotka sitovat Jumalan inhimilliseen elämään. (Hyrskke ym. 1997, 39.)

Lapsi kokee jumalakäsityksen muutosprosessissa pettymyksiä. Lapsi huomaa, ettei Jumala ole hänen kuvitelmiensa kaltainen, syntyy uskonkriisi. Lapsi alkaa kyseenalaistaa vanhoja kokemuksia sekä tietojaan saadessaan uutta tietoa ja kokemuksia. Jumalakuvan muuttuminen voi synnyttää lapsessa voimakkaitakin pelon ja vihan tunteita. (Hyrskke ym. 1997, 39.)

7-13-vuotiaiden jumalakuva alkaa pikkuhiljaa olla realistinen, ajattelutapaa ei enää väritä sadunomaisuus. Lapsi alkaa suuntautumaan todellisuuteen, ja erottaa mielikuvituksen sekä toiveet todellisuudesta. Suuntautuminen näkyy lapsen jumalakuvassa. Näinä vuosina lapsi ratkaisee suhtautumisensa uskonnollisiin ajatuksiinsa sekä kokemuksiinsa. (Hyrskke ym. 1997, 40-41.)

Tyttöjen ja poikien uskonnollinen kehitys eroaa toisistaan. Noin 11-vuotiaana pojan uskonnollinen ajattelutapa on älyllistä, mietiskelevää sekä tietopitoista. Pojat korostavat erityisesti uskonnon moraalista puolta. Samanikäinen tyttö

kokee uskonnon tunnevaltaisempänä. Tyttöjen Jumala on lapsestaan huolta pitävä Isä, johon jokainen voi turvata sekä luottaa. (Hyrskke ym. 1997, 42.)

KERHONOHJAAJAN 12 KÄSKYÄ

1. Muista, että olet kerhossa kerholaisia varten (et esim. toista kerhonoohjaajaa varten).
2. Opettele kerholaisten nimet heti alussa. Käytä nimiä kaikissa tilanteissa, älä osoittele.
3. Suunnittele istumajärjestys niin, että näet kaikki kerholaiset. Kun puhut, luet tai opetat; esiinny kaikille.
4. Älä huuda kerholaisten kanssa kilpaa, vaan opettele hiljentämään esimerkiksi katsekontaktilla.
5. Suunnittele mielekästä ohjelmaa, älä ala tekemään rinnakkaisohjelmaa niille, jotka eivät halua osallistua suunniteltuun ohjelmaan.
6. Opettele etukäteen opetettavat asiat. Tee mallit ja huolehdi, että tarvittava materiaali on valmiina.
7. Ole itse mukana leikeissä ja muussa ohjelmassa.
8. Kohtele kaikkia kerholaisia samanarvoisina, ole oikeudenmukainen. Pyri löytämään kaikista kerholaisista hyviä puolia, ei huonoja.
9. Anna myönteistä palautetta silloin kun siihen on aihetta.
10. Ole täsmällinen. Noudata sovittuja kellonaikoja ja pidä kerholaisille antamasi lupaukset.
11. Osoita ystävyyttä kerholaisille. Ole heistä kiinnostunut ja keskustele heidän kanssaan. Silloin toimintakin sujuu paremmin.
12. Sinulla on kerhonoohjaajana oikeus epäonnistua ja yrittää uudelleen. Älä masennu vastoinkäymisistä! Sinulla on oikeus saada apua nuorisotyönohjaajalta kerhoasioissa. (Hyrskke ym. 1997, 32.)

Harjoitus 1; Kerhoilta

Harjoitus tehdään pareittain. Suunnitelkaa toiminta ja hartaus yhteen kerhokertaan. Arvioikaa ajankäyttöä sekä kerholaisten ikä suhteutettuna toimintaan.

- Askartelukerho 7 - 9-vuotiaille
- Kokkikerho 8 - 12-vuotiaille
- Tyttökerho 7 - 12-vuotiaille
- Poikakerho 7 - 12-vuotiaille
- Ilmaisukerho 10 - 15-vuotiaille
- Luovan toiminnan kerho 10 - 18-vuotiaille
- Liikuntakerho 7 - 15-vuotiaille

Erilaisuus on rikkaus!

Tavoitteena on, että nuori oppii ymmärtämään erilaisia ihmisiä sekä arvostamaan erilaisuutta.

Kootaan pienissä ryhmissä ajatuksia paperille erilaisuudesta;

- Mitä tarkoitetaan erilaisuudella?
- Mitkä piirteet tekevät ihmisestä erilaisen?
- Miksi erilaisuutta pelätään tai vieroksutaan?
- Onko erilainen ihminen yleensä kiusattu?
- Piirtäkää erilainen ihminen.

Jokainen ryhmä saa lopuksi kertoa vuorotellen ajatuksensa. Löytyykö ryhmien välisissä vastauksissa samankaltaisuutta? Oliko jotain, mikä herätti lisää ajatuksia tai kysymyksiä? Ryhmät esittelevät myös kuvansa, mikä tekee piirustuksen hahmosta erilaisen.

Harjoitus 1; Maton kääntö

Harjoitukseen tarvitaan matto, jonka päälle jokainen isonen menee seisomaan. Maton tarkoituksena on olla mahdollisimman pieni, jotta isokset joutuvat/pääsevät olemaan toistensa lähellä. Pelin ideana on kääntää matto ympäri niin, ettei kukaan ole hetkeäkään pois maton päältä.

Harjoitus 2; Identiteetit

Tämän harjoituksen tarkoituksena on etsiä positiivisia puolia esimerkkihenkilöistä ryhmissä. Jokaiselle ryhmälle annetaan yksi identiteetti, jonka pohjalta he alkavat käymään pohdintaa henkilön hyvistä puolista.

Ryhmät piirtävät identiteetin paperille, johon kirjoitetaan sekä hyvät että huonot puolet. Purkutilanteessa ryhmät esittelevät identiteetin. Kuinka leirillä ollessa he huomioisivat tämän tyyppiset henkilöt? Kenet on vaikeinta huomata?

- Poika, 13-vuotias
 - Kiroilee, huutaa, näsäviisastelee, ei usko Jumalaan
- Tyttö, 10-vuotias
 - Hiljainen, syrjään vetäytyvä, osallistuva, ujo
- Poika, 15-vuotias
 - Käyttää päihteitä liikaa, ei suostu osallistumaan suunniteltuun ohjelmaan, puhelias, vastustaa kaikkia ja kaikkea
- Tyttö, 17-vuotias
 - Käyttää paljastavia asuja, koko ajan äänessä, omasta mielestään aina oikeassa, pitää itseään maailman napana

TUNTISUUNNITELMIEN LÄHDELUETTELO

Auvinen V. & Rahkonen P. 2002. Johannes 3:16. Rippikoulukirja. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Engström K. Pyysiäinen M. Repo H. & Ryhänen T. 2003. Ohjaajan ripari. Vantaa: Dark Oy.

Hyrskke R. Järvenkylä S. Koski-Lammi T. Lehtinen S. & Palevaara M. 1997. Koppi. Kerhonohjaajan peruskurssi. Vantaa: Suomen Poikien ja Tyttöjen Keskus PTK ry.

Järviö E. Kinnula A. Lankinen, K. & Sarajärvi, M. 2006. Jumalan silmissä ihme. Puhetta seksuaalisuudesta, ruumiillisuudesta ja sukupuolisuudesta. Helsinki: Kirjapaino Nomini Oy.

Kaskinen, A-M. 2004. Mukulamessu. Teoksessa L. Heinonen, J. Luodeslampi, & L. Salmensaari (toim.). 2004. Lapsityön käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Oy. 235-238.

Kiilunen, K. Rantavuori, M. & Salo, K. 2002. Isosen käsikirja. Pieksämäki: RT-Print.

Paananen T. & Tuominen H. 2002. Aarre. Isoskouluttajan opas. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Parviainen J. 1982. Ryhmänjohtajan aapiskirja. Saarijärvi: ARI-paino.

Porkka J. 2004. On kunnia olla isonen. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa. Helsinki: Kirkkohallitus.

Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos.

Tamm, M. 1982. Lasten ja nuorten uskonnollinen kehitys. Helsinki: Painotalo Miktor.